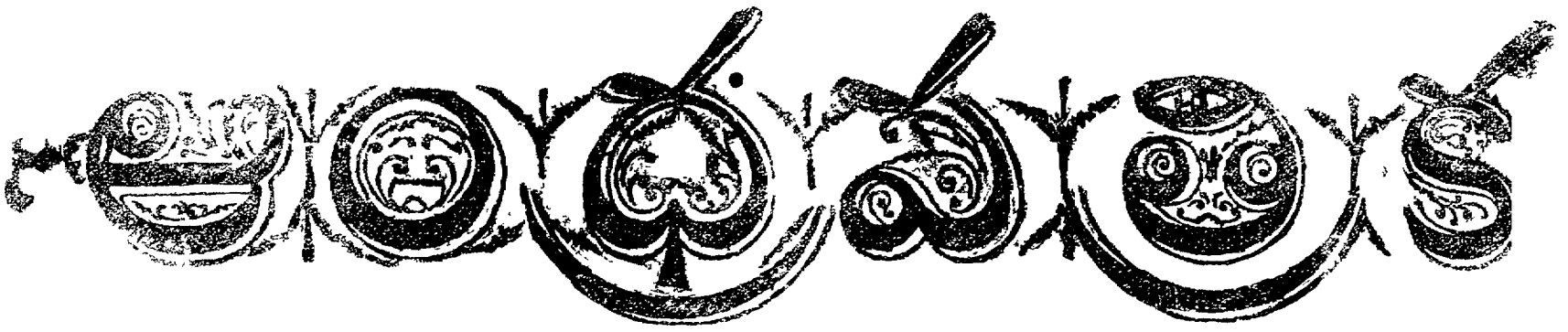

వీడియో క 1-3 0-1-6

Register No. M. III8.

Post Box No. 212.

Telephone No. 544.

31416

ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును

Vol. 12
సంపుటము ౧౨

చెన్న పట్టణము 1925 వ సం॥ జూలై నెల 21-వ తేది మంగళవారము
శ్రీ క్రోధనామ సంవత్సరము, శ్రావణమాస శుద్ధ త్రయమిది.

No ౪౪
సంచిక ౪౪

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు మంచిమందు

గొప్ప గొప్పవారిచే వేలకు వేలు యోగ్యతాపత్రములు పొందియున్నది. పంచభాష చీటి చూచి కొనిన మోసముగలుగదు.

అమృతాంజనము సకలవిధ నొప్పులకు సంజీవివంటిది

తలనొప్పుల మాన్పును, వాయువుపోట్ల బాపును,
పార్శ్వపునొప్పులు బారదోలును, పోట్లబోగొట్టును.
బెణుకుల భేదించును వాపుల రూపుమాపును.
దగ్గును తగ్గించును దురదను తొలగించును.

ఈమందును రుద్దగానే చెమట పట్టుటవలన శరీర
మందలి దుష్పదార్థములను తొలగించి దేహమున
కారోగ్యము గలిగించును. నొప్పులు తగ్గించును
విదేశములలో కూడ వాడుచున్నారు

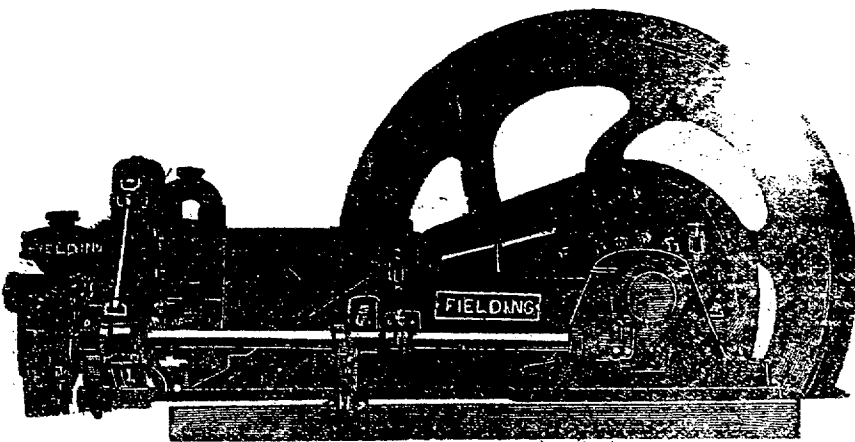
చక్కనిడబ్బితో సహా సీసా 1-కి ర్పు 0-10-0; డజన్ 1-కి ర్పు 6-4-0. ప్రతియింట నుండదగినది.

అమృతాంజనం. డిపో, 6, 7 తంబుశెట్టిపేడి, మద్రాసు లేక, 109 వేరి రోడ్డు, ఫోర్టు బొంబాయి.

ప్రసిద్ధి కెక్కిన “ఫీల్డింగ్” వేటెంటు శమిడిశల్
క్విక్ స్టార్టింగు క్రూడు ఆయిలు ఇంజను

STARTS IN TWO MINUTES FROM COLD

586

ఈ ఇంజను సుమారు రెండే నిమిషములలో వేపరై జరుగ చల్లని స్థితిలో నుండగనే స్టార్టు
కాగలదు. ఎటువంటి క్రూడు ఆయిలుతోనైనను అతి సంతృప్తికరముగా పనిచేయును. క్రూడు
ఆయిలు ఖర్చు బహు స్వల్పము. ఈ ఇంజనును నడిపించుటకు యెక్కువ సామర్థ్యమును,
యెక్కువ అనుభవమును అవసరములేదు.

సోల్ యేజెంట్లు:—

టెలిఫోన్
నెం 690 రు.

డి. యల్. శ్రా సిరిందు కో.,
12, తంబు శెట్టిపేడి, మద్రాసు.

పోస్టుబాక్సు
నెం 203 రు.

వెల్లింగ్ టన్ సి సి మా

18-7-25 శనివారమునుండి 24-7-25 శుక్రవారమువరకు
సాయంత్రము 6-15 ప్రతిదినము 2 ఆటలు రాత్రి 9-30
శని, ఆదివారములందు మధ్యాహ్నము 8 గం-15 ని॥ కూడ
ప్రవర్తనము గలదు.

పాటిస్ క్రొత్త ఖీరియల్

రూత్ రోలండు ఇన్
రూత్ ఆఫ్ రేంజి (4 వ భాగము)
అత్యద్భుతము, తప్పక చూడతగినది.

ఆంధ్రశబ్దచింతామణి

వ్యాఖ్యానము

కర్త:—పారనంది రామశాస్త్రిలుగారు

ఆంధ్రవాఙ్మయమునందలి ప్రపంచవి యగు నన్నయ
భట్టారకుడు రచించిన ఆంధ్రవాఙ్మయకరమున కిది మొదటి భాగము
వ్యాఖ్యానము. అనేక ప్రాచీన భారతములూ విమర్శించి
నన్నయభట్టు సూత్రములకు సంస్కృతాంధ్రములయందు ఆంధ్ర
భారతలక్ష్యముల నుదాహరించుచు వ్రాయబడిన అపూర్వమున
వ్యాఖ్య. ఆంధ్రశబ్దచింతామణి నన్నయకర్తృత్వము కావనవారి
వాదములన్నియు సప్రమాదముగా ఘండింపబడినవి భాషా
సేవకు తెల్లరు ముఖ్యముగా చూడవలసిన విశేషము తెన్నియో
కలవు. — నెల 0-12-0 వాస్తవీ వేలు

ఆంధ్రపత్రికాకార్యాలయము,

7, తంబు శెట్టిపేడి, మద్రాసు.

త మా షా లు

(ఆంధ్ర ప్రదేశ్ ప్రత్యేకము)

కా ఫీ

రామయ్య — కొంచెము కాఫీ పుష్పకుంటారా?
సోమయ్య — అంతగా అలవాటులేదు గాని అయినా
యియ్యండి. నేను రెండు సమయాలలో మాత్రం కాఫీ తీసుకుంటాను.

రామయ్య — ఎప్పుడెప్పుడు?

సోమయ్య — వర్షం కురిసేటప్పుడు, వర్షం లేనప్పుడు.

* * * *

మండు

ఎల్లయ్య — పెరిసిన వెంట్రుకలకు ఇక్కడేమియినా వున్నా?

అగ్గివాడు — ఏమీ లేదు. గౌరవం మాత్రమే ఉంది.

* * *

చేతిరుమాలు

పులయ్య చేతిరుమాలుతో రుమాలును తయారుచేసెను.

స్నేహితుడు — నీరీ ఎట్లా, రయారులేనావయ్యా, నా కాళ్ళర్యంగా ఉన్నది

పులయ్య — చెపుతానుగాని, మళ్ళీ ఎవరితో చెప్పవు క.

స్నేహితుడు — చెప్పు.

పులయ్య — చిన్నరుమాలును భూమిలో పాలి తే, పెద్దదయింది.

* * *

కొలత

విచ్చెయ్య — నేను అలసిపోయానాను.

వెట్టెయ్య — ఎందుచేత?

విచ్చెయ్య — ఇల్లు కొలవనివచ్చింది. ఇంట్లో కొలత బద్ద లేకపోయింది. నేను సరిగా ఆరు అడుగులు పొడుగు కావడంలేదు, నేనే భూమిమీద చాలాసార్లు పడుకుని లేవలసి వచ్చింది.

* * *

సంగీతం

సంగీతం రొదగా ఉండెను. పక్కవాడు రామయ్యతో ఇట్లా అడెను.

పక్కవాడు — ఇంత గొప్ప సంగీతం మీకు వచ్చిందా అండి?

రామయ్య — ఖరవాలేదు. నాకు రైలులోవని. ఇంత కన్నా పెద్దమోత వినిపించినా నేను భరింపగలను.

* * *

రోడ్డు

బాటసారి — ఏమారుకు పానానికి ఈరోడ్డు తీసుకోవచ్చునా?

ఒకరు — తీసుకోవచ్చురలేండి అక్కడ చాలా రోడ్లున్నవి.

* * *

ఉద్యోగం

వామయ్య — గవ కరణయ్యకు ఇంట్లు సూపరింటెం డెంటు అయిందండి. చాలా అప్పుడుంటున్నాడు.

విరయ్య — అయితే, యాభద్యోగం సంపాదించడానికి, ముందు నియమిగా ప్రవేశించి క్రమక్రమంగా పైకి వస్తారు కాబోలు!

* * *

మనవర్తి

సాంబయ్య — నూ అమ్మయి పనవర్తి దానా వెయ్యడానికి, వీలవుతుందా అండి

స్వదరు — మీ అమ్మయికి పెండ్లియిందా లేదా?

సాంబయ్య — అయింది

స్వదరు — అయితే, వీలు లే కేమి?

* * *

గొంతు

సంగీతానికి కుడ — నాకు బాగా తెలిస్తేగాని, ఏవిషయాన్ని గూర్చి మాట్లాడెను

స్నేహితుడు — అట్లాంటినియవం పెట్టుకుంటే, మీ గొంతుకు నా గొంతు కలుగుతుందే!

భాదరి

బైందుచేయబడిన సంపుటములు

అందముగాను, గట్టిగాను, సగముతోలు నిండుకాల్చికోతో 6 సంచికలు

బిక్కో-కవాల్యము చొప్పున బైందుచేయబడినవి.

1924 సం॥ జనవరి మొదలు జూన్ వరకు 6 సంచికలు బైందుకట్టిన సంపుటము 4-8-0

1924 సం॥ జూలై మొదలు డిశంబరు వరకు 6 సంచికలు డిటో 4-8-0

1925 సం॥ జనవరి మొదలు జూన్ వరకు 6 సంచికలు డిటో 4-8-0

ఈ సంపుటములు కావలసిన సొమ్ము మోతదరుగ పంపుచూ దగ్గర నున్న రైలుస్టేషన్ పేరు వ్రాసిన రైలుపాత్రలుగా పంపుదుము. తపాలో పి. పి. ద్వారా పంపిన ఖర్చులు ఎక్కువ అగును.

విలాసము :—

భాద్రీ పత్రికా కార్యాలయము,

నెం. 7, తంబుకెట్టిపేడి, మద్రాసు.

కుక్కకాటు

ఒకడు — పాపం నాకుక్క మిమ్మును కఱచిందని విని, చాలా విచారపడ్డాను.

మరియొకడు — ఖరవాలేదు. వెంటనే నయమయింది.

ఒకడు — నేను చెప్పేది ఆసంగతికాదు. అప్పటినుంచి మాకుక్కను జబ్బుగా ఉన్నది.

* * *

కుక్కలరుపు

సంగీతపాటకునికి కుక్క అరవడంవల్ల చాలా కష్టంగా ఉంది పూటపూళ్ల యజమానితో ఈ సంగతి చెప్పకున్నాడు.

యజమాని — కుక్కను ఏంచెయ్యను? చంపమన్నారా, ఏమి?

సంగీతపాటకుడు — అబ్బే, అట్లాచెయ్యమని నేను చెపుతానా? శ్రుతితీయంగా అరిచేటట్లు చెయ్యండి.

* * *

భయము

ఒకడు — గృహస్థరావుకు రయిలంటే అంతభయ మెందుకు?

మరియొకడు — తనభార్య రయిలులో పుట్టింటికి పోయినవ. ఇంకోరయిలులో బయలుదేరి మళ్ళీ వస్తుందేమోనని భయం.

* * *

బంధువు

కామయ్య — కంకరయ్య మీబంధువేనా?

కరణయ్య — దూరపుబంధువు

కామయ్య — మరిదూరమా?

కరణయ్య — పదహారుమంది సంతానంలో నేను ఆఖరువాడిని. కంకరయ్య అందరికంటే పెద్దవాడు.

* * *

నిజం

మొదటి ప్రయాణికుడు — ఏమండీ, కాస్తేపు పొడండి. పొద్దుబోతుండా వున్నది.

రెండవ ప్రయాణికుడు — నాకు సంగీతం రాదు. గొంతు బాగుండదు.

మొదటి ప్రయాణికుడు — సంగీతం పొడేవాండ్లు అట్లానే చెప్పతారులేండి కానియ్యండి.

రెండవవాడు కొంచెంసేపు పొడెను

మొదటి ప్రయాణికుడు — అయ్యా, నేనే సారబడ్డాను. మీరె నిజం చెప్పారు. తమించండి

* * *

కారణం

భర్త — నీవు పుట్టింటికి వెళ్తున్నాననిచెప్పి మళ్ళీవెళ్లలేదు!

భార్య — కారణం వుండలేండి.

భర్త — ఏంకారం?

భార్య — నూ అమ్మ యిక్కడకి గస్తా పని కలుగు పంపింది.

సలహా

పెద్దమనిషి — నాకు ఆకలి అవుతున్నది. ఇక్కడ ఆనకూలంగా భోజనం పెట్టిస్తానా? ఇదిగో నీకు బహుమానం. ఏం చెపుతావు?

నాకరు (బహుమానం తీసుకొని) — అయ్యా, మీకు నిజం చెపుతాను. ఇంకోహోటలుకు పొండి.

* * *

ధనం

ప్రశ్న — నీ కింతడబ్బు ఎట్లా వచ్చింది?

జవాబు — ఒక్కడెప్పుతో

ప్రశ్న — కలంబెబ్బా?

జవాబు — కాదు. మాతాతపక్షవారంబెబ్బనల్ల.

* * *

దొంగ

భార్య — దొంగలు దొంగలు, లేవండి.

భర్త — కదబోకు, దొంగలు కిటికీతీసుకువస్తారు కాబోలు. ఆకిటికీ ఎన్నిసార్లు తీసినారా లేదు వాళ్లమూలంగా వచ్చినా నయమే.

* * *

ఆశాభంగం

చిట్టచివరకు, కవీశ్వరుడు పంపించినపద్యాలను వేస్తామని, పత్రికాసంపాదకులు ఉత్తరం వ్రాసిరి ఆవుత్తరం చూసేటప్పటికి కవీశ్వరునికి పట్టిరాని సంతోషంవచ్చింది. కాని చివర వాక్యం చూసేటప్పటికి ఆశాభంగం కలిగింది.

“మీరు పంపిన కవులలో పద్యాలు పెట్టడం మరిచిపోయినారు.”

* * *

చుక్కాణి

ప్రయాణికుడు — చుక్కాణి ఏమయిందండీ?

సగంసు — పగిలిపోయిందండీ.

ప్రయాణికుడు — ఖరవాలేదు రెండి. చాలాభాగం నీళ్లలోనే ఉంటుంది కాబట్టి, ఏవరూ కనుక్కోలేరు.

* * *

మార్పు

ప్రశ్న — తమరు మార్పుచేసే ప్రాయగలరా అండి?

జవాబు — ప్రాయగలను గాని, మామూలు ప్రాతకంకె, కొంచెము ఆలస్యమవుతుందండీ.

* * *

బొంతు అక్కొంటు

స్నేహితుడు — నీకు నీభార్యకు కలసి బ్యాంకులో బాయింటు అక్కొంటు ఉండికాదా?

భర్త — ఉన్నది. నేను డబ్బు బ్యాంకులో వేస్తుంటాను. నాభార్య తీస్తుంటుంది.

ద్యం ద్య పరిపాలనమును పరీక్షించుట నిష్ఫలము

ఇప్పుడు ప్రభుత్వమునకు తోడ్పడుటవలన లాభ మేమిండును కలుగదు.

మౌలానా మహమ్మదాలీగారి వ్యాసము

బర్మను హెడు ప్రభువు చాల చాకచక్యము కలవాడని 20 ఏండ్ల క్రితము మోర్లే ప్రభువు మింటో ప్రభువును వ్రాసిన లేఖలందు వివరించినట్లున్నాడు. మాంటో-ఫర్ల దట్టమునందలి పీరికలోని విషయములనుగూడ భారతీయులు ఒప్పుకొనవలెనని యిప్పుడు బర్మను హెడు ప్రభువు పట్టుపట్టుటవలననే ఆతని చాకచక్యము విదితమైనది. పీరిక నొప్పుకొనుటకు భారతదేశమునం దేవత్వమువారైన నంగీకరించినచో వారు ఆచట్టమును గూడ నంగీకరింపవలసియుండును. ఆచట్టమునే అనలేలే భారతదేశమును వదలకుండుటకు సంకల్పించినవారు చేసెడు అన్ని చట్టములనుగూడ నంగీకరింపవలసియే యుండును.

శాసనసభలన ద్యం ద్య పరిపాలనమును నిర్వహించగలిగిననుగూడ కెట్టి లాభమును కలుగదు. అట్లు లాభము కలుగునని స్వరాజ్యపక్షమువారు తలెత్తుట మిగల సారాంశము కాని వారటల నిశ్చయించినందున శాసనసభలకు వెళ్లిరి. చాల కాలము సభలలో నుండుటచే బాగుగా అనుభవముగూడ వారికి కలిగినది. ఇట్లు పైనిగూడ వారు శాసనసభలలోనే యుండవలసినచో అటులే యుండవచ్చును. ఇకనైన అనవసర కాలయాపన లేకుండ వానిని వదలివేసి వచ్చినచో మరియు మేలు. అభివృద్ధికి ఆసక్తికములు ముందు ముందు హెచ్చుగా లభించునను నాశతో స్వరాజ్యపక్షమువారిదివరకు చేయ సాహసించిన దానికంటె ఏమాత్ర మధికముగ నైనను పనిచేయుటకు జాతీయ శాయకు లేవరును అంగీరింపరు. బర్మను హెడు ప్రభువు ఆశించుచున్న వైఖరిగల నాయకు డెవ్వుడును ఎన్నడును ముందుకు రాదు. "భారతదేశము ఒకవ్యక్తి, భారతీయు లాకజాతి" అని బ్రిటులు అంగీకరించువరకును ద్యం ద్య పరిపాలనమును సాగించుటకు దేశీయ డెవ్వురును తోడ్పడరు. భారత దేశావశ్యకతలను గ్రహింపజాలనట్టియు భారతదేశ సంపూర్ణవికాసమునకు ఆటంకమును కలిగించుచున్నట్టియు విదేశీయులే పరిపాలనా విధానమును నిర్ణయింప వర్తులను పీరికకు జాతీయ భావనము గల భారతీయులెవరు నామోదింప జాలరు.

"స్వరాజ్య పక్షమునందే హెచ్చుమందెయున్నారని, వారిలో విధేయతయును కట్టుబాటును బాగుగానున్నవి" అని యిండియా మంత్రి నుడివెను. భారతదేశము ఎందరి శాసనసభలలో మాత్రము స్వరాజ్య పక్షమువారు హెచ్చుగనున్నమాట నిజమే స్వరాజ్యపక్షమువారు శాసనసభలకు వెళ్లి గౌరవపుడు వారికి అనుమతిని మాత్రమేసంగి తాము శాసనసభలను బహిష్కరించిన విద్యాధికులను భారతీయులు గూడ చాలమంది కలరనియును, వారిసంఖ్య స్వరాజ్యపక్షమువారి సంఖ్యకంటె హెచ్చు అయినను కాకపోయినను తక్కువమాత్రము కాదనియునుగూడ యిండియా మంత్రి గ్రహింపవలెను. వీరే బహిష్కరణ పక్షమువారు స్వరాజ్యపక్షమువారును బహిష్కరణ పక్షమువారును గూడ కలిసి అనవాయజ్యమును గనుదురు ఆపక్షమువారి సంఖ్య అపారము వీరే ద్యం ద్య పరిపాలనమును నిర్వహించి ఇతర పక్షములవారి సంఖ్య అల్పము. ఈ ప్రబల పక్షమువారి భావమునే యిండియా మంత్రి ముఖ్యముగా పాటించవలెను.

ఈ పక్షమువారు ద్యం ద్య ప్రభుత్వమును నిర్వహించుటకు గల కారణములు వేరనియు బర్మను హెడు ప్రభువు వానిని నక్రముగా వెల్లడించెననియు వాదనలను కొరకే ఆతడటల చేసెననియు ఇంగ్లీషు జ్ఞానముకల వారందరును సులభముగా గ్రహింప గలుగుదురు.

"బ్రిటిషువారు మాకు హెచ్చుగా అధికారము నియ్యలేదు. బ్రిటులు భారత దేశముల కెన్నటికిని నిష్కలమవును మైత్రి కలుగజాలదు" అను కారణములవలన భారతీయులమన కేటము ద్యం ద్య ప్రభుత్వమును నిర్వహింపలేదు. బ్రిటిషువారు అట్టిదేని మిమ పెట్టి ఊకించిరి. భారతీయులు బ్రిటిషువారి సహవాసమును ముఖ్యముగా కోరుచున్నను వారికి బానిసలుగా చుండుటకు మాత్రమే నంగీకరింపరు. స్వయం నిష్ఠ యాధికారము

ను మేము కోరుట న్యాయమేయైనను బ్రిటిషువారి దట్టమును చెప్పి రను కారణమువలన మేముదానిని బహిష్కరింపలేదు చట్టము మోదింప బడిన పిమ్మట పంజాబు, భిల్సా, కుచి విషయములలో జరిగిన అక్రమ చర్యలను బట్టి నిరంకుశోద్యోగము కోరునది భారతీయుల బానిసత్వముకాని వారి సహాయముకాదని త్వరలోనే మేము గ్రహింపగలిగితిమి మేము శాసనసభలకు వెళ్లి ప్రతివిషయమును వ్రాముఖ్యతను బట్టియే చర్చించి ఓటుల నియ్యబూనినచో నిరంకుశోద్యోగము మాతీర్వానముల నెంత సుత్రమును అమలు జరపరనియును మాతీర్వానములను రద్దు పరచి తమయిష్టానుసారముగా చేయుటకు చట్టమునందు నిరంకుశోద్యోగములకు చాల సౌకర్యములు కలచనియును మేమెరుగుదుము గాననే మేము శాసనసభలను బహిష్కరించితిమి.

కావున శాసనసభలకు వెళ్లి సహాయము చేయబూనుట కేవలము వ్యధాకాలముగాపనమే యగును మేముగల శాసనసభలకు వెళ్లుటకు సమ్యుతించినచో క్రమముగా ప్రతివ్యక్తి ఊగతమై బహిష్కరణోచ్ఛత సాధముననున్న మేము ఒక్కొక్క మెట్టువోపున క్రిందకు దిగిపోవుటయే తలపించును. బహిష్కరణ పక్షము పోయి స్వరాజ్యపక్షమును, అది పోయి స్వతంత్ర పక్షమును, అదియును తొలగి లెవరలు పక్షమును, చివరకు టోడీ పక్షమును అనగా కేవలము ప్రభుత్వమును స్తుతించుటకే శాసనసభలకు వెళ్లుట గూడ మాకు సిద్ధింపగలదు. ఈ చట్టము ఆచరణ సాధ్యముకాదని లోకమునకు వెల్లడించుటయే తమకు ర్తవ్యమని ప్రమాణముచేసియే స్వరాజ్యపక్షమువారు మొదట శాసనసభలకు వెళ్లిరి. వారు దాని వెలులభ్యవరంప గలరు? ఏతీర్మానమైన వెళ్లి ఆచరణలోకి రావలెనని నిరంకుశోద్యోగము కోరినవరితినే స్వరాజ్యపక్షమువారుగూడ ఓటుచేయవలెను అటులగాక వారు స్వతంత్రించి ప్రతికూలముగా ఓటునిచ్చినచో వారిపక్షమే వెళ్లిననుగూడ దేమియును ప్రయోజనము కలుగదు అట్టిచో వాత్తిశ్రమయంతయు వ్యర్థమేకాదా? మొదట నీచట్టము అమలులోనికి వచ్చినపుడు సహాయము చేయుటకే అమృతసరులో జరిగిన కాంగ్రెసుమహాసభ వారుమాత్రం తీర్మానించినట్లున్నాడు అప్పుడు దేశీయులకు బహిష్కరణసంకల్పము లేకమైనను లేదనుట ఎందు ప్రబలచర్యనము బ్రిటిషువారు భారతీయుల సహాయమును మనసారా కోరుచున్నారనియే అభిప్రాయం వలించిరిగాని ద్వారలోనే బ్రిటిషు వారు మొంటువారి చర్యలవలన నిజము వెల్లడియైనది అందుల ననే స్వరాజ్యసంరంభము ప్రారంభింపబడెను పంజాబు, భిల్సా, కుచి ఆక్రమములను తొలగించుటకుగూడ స్వరాజ్యమే ప్రధానమనిగూడ నిపుడు నిశ్చయింపబడెను కావున "యూనిట్టును భారతీయులు చేయలేదు బ్రిటిషువారుచేసి" అను కారణములను మేము బహిష్కరింపలేదు భారతదేశాభివృద్ధియే ప్రధానాశయముగా నుండునట్టియు భారతీయుల అసహాయములకే చెల్లుబడి యుండునట్టియు విధానమునే మేము కోరెనుగాన యూనిట్టును మాత్రంగా నిర్వహించున్నాము బ్రిటిషువారు గ్రహింపజాలని విషయములను భారతీయులకు గ్రహింపగలిగియుండుటయేగాక భారతదేశాభివృద్ధికొరకు పనిచేయవలెనను గట్టిదీక్షగూడ బ్రిటిషువారికై భారతీయులకే అధికముగనుండుటగూడ సహజము. ఈవిషయముమాకు ముఖ్యతమముగాని బ్రిటిషువారికి కాదు బ్రిటిషువారు చేయు సాధనలు బహిష్కరణములేయను. వానిని తృణీకరింపకపోయినను శిరసావహించుటకు మాత్రము భారతీయు లంగీకరింపజాలరు. ఇప్పుడున్న వీరేదేశీయుల నిర్ణయములనే శిరసావహించి ఆసకారమే నడుచుకొనవలసి వచ్చుచున్నది.

భారత దేశాభివృద్ధినికోరక బ్రిటిషువారి లాభమునే కోరునట్టివిధానముల నన్నిటినిగూడ భారతీయులు నిరసించెదరు "ఇట్లుపైని మీరు (భారతీయులు) పరిపాలనావిధానములను నిర్ణయింపుడు. మేము వానిని ద్యం ద్యముచేసెదము" అని మీరు (బ్రిటిషువారు) తెలుపగోరెదరా? భారతీయులలో హెచ్చుమందె

చే ఆమోదింపబడిన విధానమును మార్చుకొండ పార్లమెంటువారే ఆమోదింపగూడదు? భారతదేశమునందున్న బ్రిటిషు వారు మున్నగు అన్ని పక్షములవారును కలిసి ఆలోచించి ఒక విధానమును నిర్ణయింపగలిగినచో అది నిల నిట్టుముకాగూడదు. బ్రిటిషు విధానమును రూపుమాపుటకు యిండియా దొరతనమునకును యిండియా మంత్రికిని ప్రతి రాయలుకమోషనుకును గూడ అధికారమేల యుండునలెను? ఈ నిర్మాణమునందు బ్రిటులు మంత్రిలును పార్లమెంటువారును గూడ కలియుదురుకాబోలు ఇంతమాదిరియ్యాలను కనిపెట్టియున్నపుడు రోవిధానమైన వెలుల వనగలుగును? ఇప్పుడు భారతదేశమున టోడీలు (ప్రభుత్వము గ్రహింపవలసిన వ్యయము) కేవలం చక్రికర అన్ని పక్షములవారును గూడ స్వరాజ్యమునే కోరుచున్నారని. ఈవిషయమునందు మా ప్రామే అంగీకరించు దేంకీ సవించి ఇట్లు భారతదేశమునందలి వివిధ పక్షములవారందరును కలిసి ఆలోచించి యొకవిధానమును నిర్ణయించి ఆమోదింప బ్రిటులందరిననుకూలమునకు సంపగలిగినచో దానిని తీరస్కరించుటకే బ్రిటిషునిర్మాణకర్తలన్నియును గూడ అంగీకరించుచుగూడ నిశ్చయముగా చెప్పవచ్చును. (జిల్లీ కామేడుపత్రిక)

మధ్యపరగణాల శాసనసభ

బిరుదులనిచ్చుట మానివేయుట, జైలులో పెట్టెలుకొట్టుట మానివేయుటనుగూర్చి తీర్మానములు

మొట్టాల్గు, జూలై 20 - కోల్కత్తా, ఆర్. యం. దేశముఖిగాడు వచ్చి మధ్యపరగణా శాసనసభలో సీరాష్ట్రవాదులకు బిరుదులనిచ్చుట తగ్గించుట శ్రేయస్కరమని శాసనసభలో రభి ప్రాయశచిదున్నారనియు, నావిషయముగవర్నరు క్రమమార్గమును చక్రవర్తికి తెలియజరచవలయుననియు తీర్మానము ప్రతిపాదించురు.

కోల్కత్తా గారు మట్టెయొక తీర్మానమునుగూడ ప్రతిపాదించురు రాష్ట్రములోని జైళ్లందు క్రిమినిర్ణయముగా నవచింపదులకు పెట్టెలుకొట్టు పద్ధతిని గీసివేయుటకును, ఆరహాసములకంటె నెక్కువకాలము శిక్షనొందువారు శాసనసభా వ్రాతనిర్ణయము కక్షలుకారను నియమమును, నియోజకవిధులనుండి తగ్గించుటకును తీర్మానమును బ్రతిపాదించురు. (అ. ప్రె.)

రాజప్రతినిధి సంచారము

జయపురము, జూలై 20 - రాజప్రతినిధి, భార్యయు, సరివారముగ 19 వ తేదీకి జయపురము వచ్చిరి గవర్నరుజవరలుకు ప్రతినిధిగా రాజప్రతినిధిగా నవంతు మెక్లర్నను, జయపురపు రెసిడెంటుగానున్న ఫీల్డ్ జయపురపు సభాధ్యక్షుడగు అల్వీస్ గాడ్ రాజప్రతినిధిని ప్రేమచువర్త సన్మానించిరి. సాయం కాలము ప్రార్థనలందు పాల్గొనిరి సిన్హానుండి జయపురము బోవుచు మామగ్యవందు చరలపురము మహారాజును ప్రేమచువర్త గలసికొనిరి. (అ. ప్రె.)

శిరోమణి గురుద్వారా ప్రబంధక కమిటీ అకాలీ, దాల్ సంఘముల ప్రకటన

మరతులపై అణింపింపాము ప్రారంభింప ఎలను నడచు

అన్యూసనము, జూలై 20 - మరతులపై జయతో గంగసారు సురుద్వారము చఖంపావమును ప్రారంభించుటకు వీలు లేదని శిరోమణిగురుద్వారా ప్రబంధక కమిటీ, అకాలీ దాల్ సంఘము లొకప్రకటన గావించెను (అ. ప్రె.)

బంగాళా గవర్నరు దర్బారు గావించుట

బిరుదు లీయబడినవారికి నన్నదు లీయబడెను కాకా, జూలై 20 - బంగాళా గవర్నరు నేటి మధ్యాహ్న మిచ్చుట దర్బారు గావించెను దర్బారునందు బిరుదు లీయబడిన ప్రముఖులకు నన్ను లొంగబడెను (అ. ప్రె.)

మెట్టూరు ప్రాజెక్టు

గవర్నరు శంఖస్థాపన చేయుట

మారుమైళ్లు వైశాల్యముగల సరస్సు ఏర్పడునట్లు
దాముకట్టబడును

సేద్యము 400,000 ఎకరముల భూమి సాగుబడి
చేయబడును

మెట్టూరు, జూలై 20:— మెట్టూరు ప్రాజెక్టు శంఖస్థాపన చేయవలసినదని గవర్నరును చేతులు పట్టుకున్నాకాఖా (నీటిపారుదల) కార్యదర్శి వి. హరికృష్ణగారు డిప్యూటీ సర్జన్ జనరలు గారిచేతుల నుండి చెప్పిరి:

కొన్ని నిమిషములలో గవర్నరు మీరు ప్రారంభము చేయించును మెట్టూరు ప్రాజెక్టును సరిత్ర అతిచిత్రమైనది. హిందూదేశములో వ్యవసాయము

హిందూదేశములో వ్యవసాయ మభివృద్ధి చేయవలసియున్నదని మేము నే ఇండియామంత్రిగారు చెప్పియున్నారు. వ్యవసాయమునగా నీటిపారుదలకు సంబంధించినది. కావున నీరాజు భాని లోకోని ట్రీ ని స్టా రు కే యు ట యెం తయవనరమో చెప్పనక్కరలేదు. మనకు మామూలుగా నీరు చెండు విధములుగా సరఫరా యగుచున్నది. ఒకటి వరులలోని నామూలు నీటి పారుదల; రెండవది వరదనీరు. ఈ రాజధానిలో గోదావరి కృష్ణానదులకువలె మామూలు ప్రవాహము విడుదల ఆధారపడియుండుటకు అంతచాకయైనది మరియొకటిలేదు. ఆవిధమైన సాధన సంపత్తులు మనకు లేవు. కాని సాగుబడిలోనికి వచ్చే భూముల నేకములు గలవు. వరదనము యములలో నీరంతయు సమద్రములోనికి కొట్టుకొని పోవుచున్నది. ఆ నీటివంతయు కావేరిమెట్టూరు ప్రాజెక్టునంటివి కట్టి నీరును స్టోరు చేయ గలిగినయెడల మనకెంతయో యుపకరించును. కోయంబత్తూరు జిల్లాలో భూములను సాగుబడి చేయుటకు భూమినివాసగూడ మరియొక ప్రాజెక్టును మీరు ప్రారంభము చేయించెదరా? నమ్ముచున్నాను.

ప్రాజెక్టు చరిత్ర

మెట్టూరు మొదట కావేరిలో నీరు స్టోరు చేయవలసిన మూలము 1884 లో సర్ ఆర్థర్ కౌటునుగారు గావించిరి. వారి తరువాత ప్రతి యింజనీరును కావేరి భూమి వరులలోని నీరును స్టోరుచేయుట మిక్కిలి లాభకరమని చెప్పచునే వచ్చిరి. ఇందుకొరకై రిజర్వాయరును ఎచ్చట కట్టవలెను కావేరివాసనా భూమినివాసనా అనువిషయమున జరిగిన వివాదు కొంచెము విచారింపవలసి. 1856 లో మేజరు లాఫోర్డ్ గారు కావేరిమీద వరంజి కట్టబడ్డ మట్టిదామును కట్టవలెనని మూలించిరి. ఈ మట్టికి ఆవిర్భూతి మైళ్లు దిగువనున్నది. ఆసమయమున మేజరు క్రేజరు కొనసాగిన కట్టవలెనని ఆవిర్భూతి పరీక్షించుచుండెను. విచారణలు జరిగిన పిమ్మట అప్పటికి చరింజిపేట స్క్రీము చూడవలసివచ్చెను. తరువాత 1901 లో కావేరిమీద కట్టవలెనని కొంచెము భూమినివాస కట్టవలెనని కొంచెము కొన్ని మాచలను ఇరిగేషన్ డిపార్ట్మెంటు జెనరలుకు పంపిరి. వారి సలహాప్రకారము కావేరిమీద నోకరిజర్వాయరును కట్టబడు వివరములుగా ప్రాజెక్టును రచయించి చేయవలసిన మదరాసు ప్రభుత్వమువారు నిశ్చయించిరి.

ఫెరింజిపేట స్క్రీము

స్క్రీములో కృత్రిమీకరణము మానుగారు 1904లో ఫెరింజిపేటపై మైళ్ల యొనువను 40,000 హెక్టారులను నీరునిలుచునట్లుగా 130 అడుగులయెత్తు దాము కట్టవలెననియును దానిని 1922 లకు ఖర్చుననియు సందనావేసినివేదించిరి. ఈ ప్రాజెక్టుకింద శంభావూరులో 216,000 ఎకరముల భూమియు నేలయు కోయంబత్తూరులో 46,000 ఎకరముల భూమియు సాగుబడిలోనికి రావలసియుండెను. ఖర్చు ఎక్కువనునని చెప్పి తరువాత నేలం కోయంబత్తూరు జిల్లాల సాగుబడి విషయము నవలంబించిరి. ఆజిల్లాలకు మేలు చేయవలెనని యాప్రశ్నను తిరిగి విచారించిరి గాని ప్రయోజనము కనబడలేదు. శంభావూరులో నీటి తీరున 15 రూపాయలైతే యాజిల్లాలలో యకరము నకు 30 రూపాయలు నీటితీరున విధింపవలసి వచ్చును.

ఎల్లిను సూచనలు

తరువాత యిక్రిఫేషన్ చీఫ్ యింజనీరు కలవల్ ఎల్లిను వారిని ప్రాజెక్టు వివరములను తయారు చేయవలసినదని చెప్పగా

రు 385 లక్షల విలువగల అంచనాలు ఇండియా దొరతనమువారికి నివేదించబడెను. ఈయంచనా ప్రకారము 80,000 హెక్టారుల అడుగుల నీరు నిలిచే రిజర్వాయరు కట్టబడును. ఆనకట్టకు పైగా త్రవ్వబడి కాలువలద్వారా 285,30000 యకరముల క్రొత్తభూమి సాగుబడిలోనికి వచ్చును. వరదారు నదివలన 43,094 యకరముల మరికొంత క్రొత్త భూమి సాగుబడిలోనికి వచ్చుటకు అవకాశమున్నది.

మెనుారుతో తగాయిదా

దురదృష్టవశాత్తు యీసమయమున మెనుారు ప్రభుత్వముతో తగాయిదా వచ్చి మదరాసు ప్రాజెక్టు 15 సంవత్సరముల వరకు నిలిపివేయబడెను. మెనుారు ప్రభుత్వమువారు మదరాసుతో నాలుగింపి మెనుారు కన్నంబాడినట్ల 80 అడుగులయెత్తు దాముకట్టి 11,0000 లక్షల హెక్టారుల అడుగుల నీరు నిలువజేయుటకు కాంక్షను జేసినందున, తిరిగి ఆదామును 415,50000 లక్షల హెక్టారుల అడుగులనీరు నిలువజేయుటగా 124 అడుగుల యెత్తు చేయుటకు అనుజ్ఞ వేడిరనియు తెలియజేసినచాలును. దీనివలన నేకచిక్కులు సంభవించినవి. ఈవ్యవహారము సరిష్కారమునవరకు ఇండియా దొరతనమువారు మదరాసు ప్రాజెక్టునంగీకరింపజాలక పోయిరి. వ్యవహారము పంచాయితీకి బోయి 1914 లో తీర్పుచెప్పబడి దానిని 1916 లో నిండియా దొరతనమువారు ధృవపరుపగా మదరాసు ప్రభుత్వమువారు దాని నంగీకరింపజాలక ఇండియా మంత్రికి అప్పిలుజేసిరి. ఇండియామంత్రి అప్పిలు నంగీకరించెను. వ్యవహారమును స్నేహభావముతో పరిష్కారము జేసుకొనుటకు మదరాసు మెనుారు ప్రధానయంజనీరుల కప్పడు రాయబారములు జరిగెను.

సంధి రాయబారములు

మదరాసు మెనుారు రిజర్వాయరులలో నీటి నెట్టుపంపవలెనను కొన్ని సాంకేతిక విషయములందు 1921 లో నొక మోస్తరు ఒడంబడిక జరిగెను. కావేరిలోని స్వర్ణము నీటి నెట్టు పంపకొనవలెనను విషయమై పిమ్మట రాయబారములు జరిగెను. రాయబారములు 1923 సంవత్సరాంతమున ముగియగా మదరాసు రాజధాని లో పుట్టి ప్రవహించే కావేరినదివాసగాని దాని యుపనదులవాసగాని ఒక్కమెట్టూరువద్ద తప్ప మరియెచ్చటను మదరాసువారు ఇజర్వాయరు కట్టరాదనియు నీటితీరున యెక్కువ జేసిగాని మరియొక విధమునగాని ఎక్కువ భూమిని సాగుబడి చేయకూడదనియు మెనుారు ప్రభుత్వమువారు గట్టిగా వ్యవహరించిరి.

ఈసమయమున ననేకవర్షాలు జరిగెను. 1922 జూన్ జూలై నెలలలో కె.కె. శ్రీనివాస అయ్యంగారు మెనుారు, ఉదకమండలములందు మెనుారు దివానుగారితో చర్చించిరి. టెంగుపూరులో 1923 ఏప్రిలులో సి.పి. రామస్వామియ్యంగారు టాడ్ హంటుంగారు మెనుారు దివానుతో చర్చించిరి. జూన్ నెలలో రామస్వామియ్యంగారు సిమ్లాకేసి ఇండియా ప్రభుత్వముతో చర్చించిరి. 1923 సెప్టెంబరులో ఇండియా గవర్నరు మెంటు టెంగుపూరులో చీఫ్ ఇంజనీరులు జరుపునభివృద్ధిచేసి ఆ జ్ఞాపించిరి. కాని ఆ సభలో ఏమియు పరిష్కారము గాలేదు.

1924 ఫిబ్రవరిలో 5 రోజుల చర్చజరిగిన పిదప తుదకు ఒక ఒడంబడికను జేసికొనిరి. ఈసభకు ఇండియా గవర్నరు మెంటు ఇండిసిరు వచ్చెను. 1924 ఫిబ్రవరిలో ఈ ఒడంబడికను రెండు ప్రభుత్వముల వారును అంగీకరించిరి. ఈ ఒడంబడిక ప్రకారము కావేరినది ఆశాపూరితంబు నీటి పాటుదలను హెచ్చించుటకు మదరాసుకు హక్కుగలెను. మదరాసు రాష్ట్రమున అదనపు రిజర్వాయరును (జలాశయములు) గట్టుట కధికార మేర్పడెను. మెటూరు జలాశయములో 93500,000000 ఘన అడుగుల నీరుండుటకు ఏర్పాటు జేయబడెను. ఈవిషయమై పరిష్కారము ఆతిన్నే హర్షభావముతో ఉభయపక్షములకును న్యాయముగ జరిగెను. రామస్వామియ్యంగారు ఈశాఖాధికారమును స్వీకరించిన దాదగి ఈ విషయమై న్యాయముగ శ్రద్ధదీసికొనెను. ఈప్రాజెక్టును ప్రారంభించుటకు నేడు అవకాశము గల్గినందులకు మనమందఱము సంతసించవలెను.

వివరములు

దీనికి కావలసిన పరికరములు, కూలీల ఖర్చు నిమిత్తము మదింపులను సహజంబేసి 612 లక్షల రూపాయలకు నిర్ణయించి ఇండియా ప్రభుత్వమున కంపిరి. ఇండియామంత్రి దీనిని 1925 మార్చిలో అంగీకరించెను.

ప్రారంభమున జరుగవలసిన ఏర్పాటులన్నియు ఇదివరలోనే ప్రారంభించబడెను. స్టాన్సి, మాకే, నరసింహయ్యంగారు

దీని కేర్పాటుజేయబడిరి. కోడ్లు అన్నియు అభివృద్ధిగ వేయబడుచున్నవి.

అతి లోతుగల ప్రదేశమున 200 అడుగుల ఎత్తు గల మదుమును గట్టుటకు నిర్ణయించిరి. 6352 అడుగులు పొడవుండును. ఈమదుముచే ఏర్పడు సరస్సు 100 మైళ్లు చుట్టూ యుండును. హోగెంకుకాలునీటి పోతనరకు 34 మైళ్లు విస్తీర్ణము గల్గి యున్నది. దీనికి ఖర్చు 375 లక్షలు అగును. అసలు కాల్య ఆనకట్టుపైన 80 మైళ్లు పొడవుండును. ఈకాల్య, కాల్యపాయిలకు 157 లక్షలు ఖర్చు అగును. దీనివలన (ప్రాజెక్టు) క్రొత్త 301000 ఎకరముల సాగు జరుగును. రెండవపంట 90000 ఎకరములు జరుగును. ఇదివరకున్న ఈతిభాధను లేకుండ సదా సఫలము ఉండునట్లుల జేయును. నికరపు టాదాయము 46½ లక్షలు వచ్చును. పెట్టుబడిమీద నోటికి 2½ శాతము వచ్చును. ప్రతిసంవత్సరము నీటి పారుదలచే పండుపంట విలువ 3½ కోట్ల రూపాయలు.

గవర్నరుగారి పర్యటనము

తిరుమలె

చంద్రగిరి, జూలై 19:— చిత్తూరునుండి, మదనపల్లి చేరి, మదనపల్లినుండి చంద్రగిరి వచ్చి గవర్నరుగారి పర్యటన నొక దినము కులాసగ గడపిరి. నేడుదయము తీర్థిగారు తో సహా గవర్నరుదంపతులు హిందువుల క్షేత్రసలమగు తిరుమలేకొండ వెళ్ళిరి. కొండ దిగువవరకు 5 మైళ్లు మోటారుపై వచ్చి కొండపైకి 2 మైళ్లు డోలీలలో కూర్చొని బోయిరి. ఈ కొండభిరుమున నున్న దేవాలయమునకు యాత్రోన తరచుగా వాడుకయందు లేదు. తిరుమలే- తిరుమలే త్రోవయంత సదునుగ నుండదు. పెద్దపెద్దగోతులు, ఎగుడు దిగుడులు ఉంటు చే పాటుపడిన ప్రాణము డక్కరు.

కొండపై తిరుపతి మహామంతుగారు వీరిని సన్మానించి తమ బంగారాలలో ప్రాణికాల భోజనము అమర్చిరి. 9 గంటకు ఈ భోజనము ముగించి కొంతసేపు ప్రసంగించిన పిదప మహామంతుగారిలో బోయి మకమంతయు జూచిరి. అచ్చటనుండి దేవాలయముయొక్క స్వర్ణగోపురమును దర్శించిరి. పిమ్మట దేవాలయమున కెదురుగనున్న వాహనమండపము వద్దకు బోయి అచ్చటి ఉత్సవవిగ్రహములయొక్క విలువగల అలంకారములను తిలకించిరి. దేవాలయాధికారులు శ్రీ మహామంతుగారి నాయకత్వము క్రింద గవర్నరుగారికి తగిన సన్మానమేర్పరచిరి. పురము నాల్గు వీధులలో ఊరేగించిరి. అచ్చట చుట్ట ఆర్చిలు గట్టి, “దేవాలయముల నభివృద్ధి జేయుడు” “మనముల బాగుచేయుడు” అని డెల్లు అదర్శవాక్యముల వ్రాసి యుంచిరి. తిరుమలేలో మహామంతుగారికి గవర్నరుగారు ప్రత్యేక సందర్శన మొనరిరి.

తిరుమలేతో గవర్నరుగారి చిత్తూరుపర్యటనము 5-45 గ. చంద్రగిరి విడిచి ఈరోడు బోయిరి.

భారత క్రైస్తవ సంఘము

బొంబాయి, జూలై 20:— భారత క్రైస్తవ సంఘము యొక్క సామాన్యసమావేశముందు రెండు తీర్మానములు ద్వారా బడెను. దొరతనపు టుంగ్యోగముల నిమిత్తము భారత క్రైస్తవ పులను నాగరికత సంఘములతో బాటుచేర్చుటచే క్రైస్తవులకు బ్రతిబంధకముగ నున్న దనియు, మునిసిపలు, స్థానికసంఘములందు ప్రాతిపదికలు క్రైస్తవసంఘ సభ్యులనే ప్రతినిధులుగ దొరతనము నియోగింపవలయు ననియు తీర్మానములు గావించబడెను. (ఆ. ప్రె.)

సిరాంపూరులో స్వరాజ్యవాదుల యజ్ఞయము

కలకత్తా, జూలై 20:— సిరాంపూరు పురపాలకసభ్యుల ఎన్నికలలో స్వరాజ్య వాదుల తరపున నభ్యర్థియగు బాబు వరదాప్రసాదుడే (శాసనసభ్యుడు)గా రోజిపోయిరి. ప్రస్తుతము వరకీపాలకసంఘము కీయన యధ్యక్షుడు కూడను. ఎన్నిక స్థానములు పదునొకండింట నొకటియు స్వరాజ్యవాదులది కాదాయెను. (ఆ. ప్రె.)

పూనా క్రొత్త నేషను తెలుపుట

బొంబాయి, జూలై 20:— గ్రేటు యిండియా న్యూలారు రైల్వేవారిచే గట్టబడిన క్రొత్త పూనాప్రేషనును బొంబాయి గవర్నరు విల్సనుగారు జూలై 27 వ తేదీని తెలుచెదరు. (ఆ. ప్రె.)

ఆంధ్ర రాష్ట్రము

స్థానిక సంఘములను పరిపాలనకు

ఈ సమస్యను మే ఆంధ్ర రాష్ట్రమున కాలగ్రెసునందు పనిచేయువారిలో బహుకొనినది అభిమాన మున్నది. స్వరాజ్యపార్టీలో చేరినవారికి ఎక్కువ పట్టుదలయుండునని వేరుగ చెప్పవలసినది. ఈ విషయమై చాలమంది అభిప్రాయము కలహములకు లక్ష్యము అందనియున్నది. రాజ్యాంగములో ప్రతివానికి తప్ప ఎక్కడలేనియే యుండును కాని అందరికి సంభవించక ఏ ఒక్కరికో అదిరట్టించును. అలాగుననే ప్రతివానికి స్థానిక సంఘములలో ప్రవేశించవలెననియే కోరి యుండును. అట్లనను యమున కాలగ్రెసు పార్టీ అనునదిగాని స్వరాజ్యపార్టీ అనునదిగాని వారితరులను అభ్యర్థనలను నిలబెట్టి పనిచేయునపుడు తదితర పార్టీలవారికి కష్టము లోచకుండా ఉండేటంత అన్యోన్యభావము దేశమున లేదు. అట్టి అన్యోన్యత ప్రేమమే స్వాధీనపరచుకొనాలనే కోరికకుండెడిదిగాదు గదా. కాలగ్రెసు పార్టీ స్వరాజ్య పార్టీ వాడు అభ్యర్థనలను నిలబెట్టినపుడు పలుకుబడిగలవారిని ధని కులను యీరెండు పార్టీలలో నేదో ఒకదానిని చేర్చి నిలబెట్టుట తలపించుచున్నది. అలానిలబెట్టక ఆత్మార్పణముచేసిన దేశసేవకులను నిలబెట్టినను ఇట్టివానికి ధనలోప ముండుటచేతను వోటు యిచ్చుట దుర్లభమగుచున్నది. వోటులకు ధనికులతో సంబంధ మెక్కువఉండును కారణమేమన డబ్బుచుట్ట పుచ్చుకొనుట వ్యవసాయానికి భూములు ఇచ్చుట మున్నగు సేన్నియో శాకర్మములుండును. ఇట్టివి ఆత్మార్పణముచేసిన దేశసేవకులవల్ల కలుగుట దుర్లభమని వోటునిచ్చుటలో నోటగ్గు చెనుదీయుచున్నారు.

కాలగ్రెసు స్వరాజ్యపార్టీలలోని సభ్యులు మాదుతర గతులుగ నుండి అందు మొదటివారు ఆత్మార్పణము దేశసేవ కొరకొనేని అన్ని కష్టనిష్ఠులములకు ఓర్పుటకు సంసిద్ధులగుచున్న వారు సంసిద్ధులుగ నుండుటయేగాక ఏతదితరవృత్తిలోను లేక నిత్యము కాలగ్రెసువని నేదో చేయుచునేయున్నవారు. రెండవ రకం కాలగ్రెసునందు అభిమాన ముండి ఏదో తదితరవృత్తులలో నుండువారు మాడవరకం ఏదోవిధంగా స్థానిక సంఘాలలో ప్రవేశించి ఎక్కొద్ది అధికారమో చలాయించాలని ఆపటికప్పుడు కాలగ్రెసులో చేరినవారుగ నుండిరి. వోటులకు తమవోటు హక్కును పూర్తిగ గ్రహించక నైతేనేమి మొగమాటములచేత నైతేనేమి మరేకారణాలనైతే నైతేనేమి ప్రేమవివరించిన మాదు రకాలలోను అతిరెండురకాలవారిలో చేరినవారికి వోటునిచ్చుట అనుభవంలోనున్నది. యిట్టిరకంవారు వెల్లినందువలననే వారిలో వారికి అన్యోన్యత పార్టీ అభిమానములేక స్వలాభాపేక్షపరులై ప్రవేశించుట నైపుణ్యములేక జిల్లాపరిషత్తును కాన్సిల్స్ ఎన్నికలు వచ్చునపుడు చిటిపోవుట తలపించుచున్నది. అందువల్లనే కొయివను పార్టీలుగ మారి సంపూర్ణ కాలగ్రెసు పార్టీ వారని చెప్పుటకు వీలు కలుగుట లేదు. ఎన్నికలలో పాల్గొనునపుడు కాలగ్రెసు స్వరాజ్యపార్టీలవారికి అధికారుల మద్దతుకూడ చాలుమాటన నుండున్నమాట యీ సమస్యను మే ప్రచారముచేయు ప్రచారకులకు అనుభవమే అనుచున్నది.

రమారమి గత యాభై ఆరు వైవిధ్యమంది యీ సంఘాలను కాలగ్రెసువారు స్వాధీనపరచుకొనుటకు పూనుకొనక గతవత్సరమునుంచే స్వాధీనపరచుకొనాలని పూనుకొని ఎన్నికలలో సంపూర్ణ విజయము గాంచలేక నిరుత్సాహమున జెంది యీ సంఘాలలో పాల్గొనుటనుండి కాచునియు పాల్గొన్నందువల్ల ప్రజలలో అసంతృప్తి ఎక్కువకలుగననియు మున్నగు నేరములు మోపి పని చేయువారలకు అడ్డం కలుగజేయు కాలగ్రెసు సభ్యులకూడ వున్నారని చెప్పుటకెంతయు తోచనియగుచున్నది. ఏపనియైనను రంగములో సాధించుట కష్టముగాని సమయానికి సభలలో పాల్గొని వాగ్రూపమున వారికాశల్యమును గనబరచుట కులభ మోనిజముగ యీ సంఘాలను స్వాధీనపరచుకొనవలెనన్న ప్రతిజ్ఞ యందు యీ సమస్యపరిష్కారమునకు నొక ఉపసంఘముండి మీటింగులవల్లను కరపత్రములవల్లను, వార్తాపత్రికలవల్లను పనిచేయుట తప్పవరము. మరియు చాలమంది యిప్పుడు చెప్పేమాట యేమంటే యితనిరుత్సాహపు రోజులలో స్వాధీనపరచుకొనుట కష్టమని చెప్పుటకలదు. కష్టపడి రంగములోదిగి పనిచేయువారు నిరుత్సాహమునది యుండదు. కొద్దివోటల సంఖ్య గల స్థానిక సంఘములనే స్వాధీనపరచుకొనుటకు శక్తిలేనివారు స్వరాజ్యము సంపాదించాలనేమాటలు మాత్ర మేలచెప్పుదురో తెలియదు. ఈ మధ్యనే యీ కార్యనిర్వాహక కమిటీని ఏర్పాటుచేసి గోదావరి జిల్లావారు నొక ఉపసంఘము యీ వత్సరమే మేయి నెలలో జరిగిన జిల్లా కాలగ్రెసు సంఘములో నియమించి యీ నెలలో జరిగిన సభలో తీసికేరని తీర్మానిం

పహారీ ధిరాజ్

(ఇండియన్ సోషియల్ రిఫార్మరు)

జరియనువాలాబాగు గురుకాబాగుకు వచ్చిన ప్రఖ్యాతియే ఇటీవల పహారీ ధిరాజ్ గురూజీ వచ్చినది. కొన్ని వారముల నుండి భారత రాజకీయముల కిదియే ప్రధానస్థానమైనది. భారత దేశపు దృష్టియంతయు ఇప్పుడు కేంద్రీకరించియున్నది. హిందూ మహమ్మదీయ విభేదముల నంతమొందిండుటకై ఢిల్లీయందు సమావేశమైన సర్వపక్ష మహాసభనకు శూన్యపరితమ లెక్కజేసు. తానేమియు చేయజాలనని మహాత్ముడుగూడ పలికెను. ఇంక రెండుపక్షములవారు తగవులాడి ఏదో ఒకవిధమున తమవిభేదములను పరిష్కరించుకొనుట తప్ప జేరుమార్గము కనపడకుండెను. ఈ రెండుపక్షముల పరస్పర బలాబలము పహారీ ధిరాజు నందు నిర్ణయింపబడునని తోచుచుండెను.

పహారీ ధిరాజు ఢిల్లీలో ఒకపీఠి. అంత కేంద్రప్రఖ్యాతి గాంచిన పీఠికాదు. ఆపీఠియందు హిందువు లనేకులున్నారు. హిందువుల అంగళ్లున్నవి. కాని పశువుల వ్యభిచారము మహమ్మదీయులుండు ప్రదేశమునకు ఈ పీఠియే దగ్గర దారిగ నుండుట దుర్లభమము. బక్రీదు మహమ్మదీయులకు పండుగదినము. దైవభక్తులను మహమ్మదీయులు ఆదినమున పశువులను బలియిచ్చెదరు. గొర్రెలను, మేకలను, బలియిచ్చుటకన్న గోవులను బలియిచ్చుట ఎక్కువశ్రద్ధమని మహమ్మదీయుల నమ్మకము. హిందువులకు గోవు పరమపవిత్రమైనది. గోహత్యకు ప్రాయశ్చిత్తములేదు. మహాపాపము. గోవును వ్యభిచారము తీసికొనిపోవుటను హిందువులు చూచి సహింపజాలరు. కావున బక్రీదుదినమున వ్యభిచారము గోవులను మహమ్మదీయులు కొన్ని పీఠులయందు తీసికొనిపోవడమని ప్రభుత్వమువారు ఉత్తరువులను గావించియున్నారు.

కడచిన 70 సంవత్సరములనుండి పహారీ ధిరాజ్ నుండి గోవును వ్యభిచారము తీసికొనబోవడలేదు. ఈమాటలసత్యమును ఆక్షేపించినవారులేరు. కడచిన సంవత్సరము మహమ్మదీయులు ఈపీఠినుండి గోవులను తీసికొనిపోవడప్రయత్నించిరిగాని పోలీసువారు అడ్డుపడిరి. కొంత అల్లరికూడ జరిగెను. ఎందులకోకాని గోవులను తీసికొనిపోవడమని నిషేధింపబడిన పీఠులలో పహారీ ధిరాజును ప్రభుత్వమువారు చేర్చియుండలేదు. కాని ప్రతి సంవత్సరము ప్రకటింపబడు ఉత్తరువు లనుసరించియే ఈ సంవత్సరము కూడ ఉత్తరువు ప్రకటింపబడెను కాబోలు. ప్రాత ఉత్తరువులందు పహారీ ధిరాజు ప్రస్తావనలేకుండెను. కాని కడచిన సంవత్సరము జరిగిన అల్లరులు హిందువులు ఆక్షేపణ సభలను జరిపియుండుటయు ప్రభుత్వమువారు గమనింపలేదు. కాని ఈ సంవత్సరము ఎట్టి అల్లరి జరుగకుండునట్లు పోలీసువారు తన కట్టుదిట్టము లానర్చిరి. పహారీ ధిరాజునందు హిందువులు అధికముగ నున్నను వ్యభిచారము గోవును తీసికొనబోవుట వారికి ఆగ్రహము ఉండెకము కలిగించు విషయమైనను కాని ఆపీఠినుండియే గోవులను వ్యభిచారము తీసికొనిపోవుట మహమ్మదీయులకు గల హక్కును కాపాడుటకు పోలీసువారు నైసికులు తన కట్టుదిట్టముల నేర్పరచిరి. రాజీ ప్రయత్నములు విఫలములయ్యెను. అందుపై ఆదిన

చిరి. ఈతీర్మానము చూడ కాలగ్రెసువారికి సమస్యయందంగ పట్టుదలలేదని జెల్లడి అరుచున్నది. స్వరాజ్యపార్టీవారికి యీ సమస్యయందు పట్టుదల యున్నందున యీ సంఘాలను స్వాధీనపరచుకొనవలెనంటే ఆంధ్ర స్వరాజ్యపార్టీవారు ప్రతిజ్ఞ యందు స్వరాజ్యపార్టీని నెలకొల్పుకొను టత్యవసరమని తోపకమానదు. కాలగ్రెసు స్వరాజ్యపార్టీలవారికి విశవత్సరమున్నదని చెప్పుటయేగాని క్రిమియాపకములో లేదని ప్రేమవివరించిన జిల్లావారి కార్యక్రమమువల్లనే తెలియుచున్నది. చెన్నపురిలో కార్పొరేషనును స్వాధీనపరచుకొనుటకుగాను యీ వత్సరము ఆగష్టు నెలలో జరుగు ఎన్నికలకొరకు రమారమి గత 5, 6 మాసములనుంచి నిరంతరము వోట్లకు సభలు గావింపుచునే యుండిరి. బస్తీలలోని వోట్లకు పల్లెటూరిలోని వోట్లకన్న విద్యయందును సాంఘిక సంస్కరణలందును ముందంజుచియే యున్నారనుట నిశ్చయము. బస్తీలలోనే 4, 5 నెలల నుంచి ప్రచారముచేయుచుండు యూనియను తాలూకావోట్లకు వోట్లకు బస్తీలలోని వోట్లకన్న నెనుకంజుచియిండుటచే ఎన్నికలు అధమము ఏడాది వుంచగానే ప్రచారము సలుపుట ముఖ్యము. ఈలోపున బోర్డులలో జరుగు కార్యక్రమమును వోట్లకు తెలుపుటకు, కరపత్రములు, వార్తాపత్రికలవారా తెలుపుటగూడ ముఖ్యమని గ్రహించిన సంఘలందు నిమిత్తగలవారు కృషిసలుపుదురు గాక!

క. సుబ్బారావు.

మన హిందువులందరు తమ అంగళ్లు మూసి తమకు ఉండ్రేకమును మనోక్లేశమును కలిగించు వివాదవృత్తమును మాడి యుండవలయునని హిందువులు సంకల్పించుకొనిరి. పోలీసువారు తప్ప మరెవ్వరులేని పాడుపడిన పీఠిలో ఇరువురు మహమ్మదీయులు ఒక ఆవును తీసికొనిపోవు ఛాయాపకమొకటి వార్తాపత్రికలయందు ప్రకటింపబడినది.

50 సంవత్సరములు గడచిన పిమ్మట చరిత్రకారుడైనను పోలీసువారు పత్రికలను చూచిన 1925 సంవత్సరము జూలై నెలలో ఒక నాదరుషా ఢిల్లీపై దండెత్తడలెనని తెలుపవచ్చును. అసోసియేటెడ్ ప్రెసువారు పంపిన ఫిరకముల నుదహరించుచున్నాము:—

“పోలీసువారియొక్కయు నైసికులయొక్కయు కట్టుదిట్టములు సంపూర్ణముగ నుండెను. పీఠులయందును సందును పోలీసు కాపలా సంపూర్ణముగ నుండెను. ఇంట్లవైనను మిడ్లెల మీదను సాయుధుల పోలీసువారు నిలచియుండిరి. బండ్లపావుట నిలిపి వేయబడెను. నాలుగు ఫీరంగి బండ్లు గుట్టపుడశమునకు చేరిన నైసికులు కొందరు పీఠులయందు ఇటు అటు తిరుగుచుండిరి. నైసికులు కొందరు తుపాకులతో పీఠియందంతట నిలచియుండిరి. రెండు మతముల నాయకులు ఢిల్లీయందంతయు తిరుగుచు ఎట్టి అల్లరి జరుగగూడవని తమ పక్షమువారికి హితము సుమండిరి. కమిషనరు, డిప్యూటీ కమిషనరు ఈవీర్పాటులన్నియు సరిగనున్నదో లేదో పరీక్ష చేసి 8 గంటలకు గోవును తీసికొనిపోవుటకు ఉత్తరువు పంపిరి. ఇరువురు మహమ్మదీయులు కడచిన సంవత్సరము ఆపీఠియందు తీసికొని పోవ ఉద్దేశంపబడిన గోవునే తీసికొని చచ్చిరి. పీఠియందంతయు పోలీసువారు నైసికులు తప్ప మరెవ్వరు లేకుండిరి. గోవు నెనుక మాజిచ్చేటయందుండెను. ఎట్టి అల్లరి జరుగక ఈ విధమున మాదు గోవులు ఆ పీఠియందు తీసికొని పోబడెను.”

హిందువులకు మహమ్మదీయులకు ఏర్పడిన ఈ చిన్న తగవులన్ని సామ్రాజ్య ప్రధానపరము పోలీసువారి ముట్టికెలిబడెను. పీఠియందలి హిందువు లాదినమున తెలుపులు మూసికొని వెలుపకిరా లేదు. మహమ్మదీయులు పహారీ ధిరాజ్ గుండా గోవును వ్యభిచారము తీసికొనిపోయిరి. వారికెట్టి లాభము కలిగెను! తోడి హిందువులకు మనోక్లేశము కలుగజేయు మాడవను భావము వారికున్న మరెయ్యక పీఠినుండి గోవులను వ్యభిచారము తీసికొనిపోయియుండవచ్చును. గోవును బలి ఇచ్చుట మతాచారముగ నుండవచ్చును. కాని ఒకపీఠినుండియే వ్యభిచారము గోవులను తీసికొనిపోవలయునని మతాచారములు విధించుట లేదు. ఇట్టి పరిస్థితులు దయించునపుడు రెండు పక్షముల వారికి తగవులను వృద్ధిచేయువారు ఇంగ్లీషు ఉద్యోగులనికొందరు చెప్పుచుండురు. కాని ఈ విషయమున ఈ ఆక్షేపణకు ఎంతమాత్రము అవకాశములేదు. హిందువులకును మహమ్మదీయులకును రాజీకురుటకు డిల్లీ డిప్యూటీ కమిషనరు లింకనుగారు ఎంతయోగ్యమైనది.

పహారీ ధిరాజునందు హిందువులు అధికముగ నుండుటచే ఆపీఠియందే బలి ఇవ్వబడు గోవును తీసికొనిపోవుటవల్ల అల్లరిజరుగుటకు అవకాశమేర్పడును. ఈ కారణమువల్ల ఆపీఠియందు గోవును తీసికొనిపోవుటను పోలీసువారు నిషేధించియుండవలసినదని ఒక మహమ్మదీయ నాయకుడే చెప్పియుండెను. ఈ కారణము ననుసరించియే నాగపూరులో రెండుసంవత్సరములక్రింద కొన్ని విధులలో జాతీయతామును తీసికొనిపోవడమను ఉత్తరువుగావింపబడెను. అందుపై కాలగ్రెసు నాయకులు సత్యాగ్రహమునుకూడ జరిపిరి. ఇట్టి ఉత్తరువే ఢిల్లీయందు గావింపబడిన మహమ్మదీయులు సత్యాగ్రహము సలుపుటకు తనకారణముండెడిది. పశువులను బలి ఇచ్చుపద్ధతి మాకు ఏవగింపు కలుగజేయును. కాని బలి ఇవ్వవలయునను మతాచారమున్నదని ఏజాతివాడైనను నిజముగ నమ్మిన బలి ఇచ్చుటకు వారికి స్వాతంత్ర్యముండవలెను. హిందూమతమునకు అహింస పరమధర్మము. కాని హింసవల్ల గాని దౌర్జన్యమువల్లగాని అహింసా సిద్ధాంతములను వ్యాపింప చేయజాలము. నిజముగ అహింసా సిద్ధాంతములపై విశ్వాసమున్నవారు వ్యూరక మాటలుచెప్పుటవల్ల లాభములేదు. తమ తీవ్రతమునందు అహింసా సిద్ధాంతములపై తమకుగల విశ్వాసమును ప్రకటించు చుండవలెను. హిందువులే కొంతకాలము ముందు పశువులను బలి ఇచ్చుచుండెడి వారు. అప్పుడు రైతులు బాధపడుచుండెడివారు. గౌతమబుద్ధుడు జంతువులను బలియిచ్చుట ఘోరమని బోధించెను. ఆదేవిధముగ నేటిదినము హిందువులు శాక్యమునిని అవర్మముగ నుంచుకొని ఇతరమతములపై ప్రేమ సానుభూతి చూపుచు అహింసా వ్రతముయొక్క జౌత్సృష్ట్యమును సాటుచు ఇతరులకూడ అహింసా వ్రతమునే యవలంబించునట్లు పాటుపడవలెను.

కార్పొరేషను ఎన్నికలు

కాంగ్రెసుపక్ష ప్రచారము

ప్రజాసౌఖ్యమే కాంగ్రెసువారి సౌఖ్యము.
ప్రజలకష్టమే కాంగ్రెసువారి కష్టము.

ఆగస్టు 8 వ తేదీని

6. ముల్కాలపేట

బుర్రా సత్యనారాయణగారు

11. సావకూరుపేట

సామి కేంకటాచలం శెట్టిగారు

13. ట్రివెన్ బేసిన్

ఎం. సింగారవేలు శెట్టిగారు

30. మైలాపూరు

కె. భావ్యంగారు

ఆగస్టు 15 వ తేదీని

2. తండియార్ పేట

సి. ఎం. ఆదికేశవులు నాయకర్ గారు

8. కొత్తాల్ బజారు

కె. శ్రీరాములు నాయుడుగారు

20. ఎగూరు

డా॥ ఏ. లక్ష్మీపతిగారు

సెప్టెంబరు 12 వ తేదీని

10. ఏనుబావులు

గద్దె రంగయ్య నాయుడుగారు

14. ఎస్ ప్లనేడ్

డా॥ బి. ఎస్. మల్లయ్యగారు

21. కీల్ పాక్

ఇ. ఎల్. అయ్యర్ గారు

* * * * *

ఏనుబావుల డివిజను కాంగ్రెసుసభ

10 వ డివిజనుకు రాబోవు చెన్నపురి కార్పొరేషను ఎన్నికలలో కాంగ్రెసు పక్ష అభ్యర్థియగు శ్రీ|| గద్దె రంగయ్య నాయుడుగారి అభ్యర్థిత్వమును బలపరచుటకు నిన్నటి సాయంత్రము గోవిందప్ప నాయని విధియందు శ్రీ|| ఎస్. శ్రీనివాసయ్యంగారి అభ్యర్థిత్రేకింద సభ జరుపబడినది. సభ కరుణించిన వారలలో శ్రీ|| వేమవరపు రామదాసు పంతులు, యమ్. యస్. సుబ్రహ్మణ్యయ్యర్, కె. శ్రీరాములు నాయుడు, ఆదికేశవులు నాయకర్ మున్నగువారలు గలరు.

ప్రభుమన శ్రీమాన్ శ్రీనివాసయ్యంగారు తమిళ భాష యందుపర్యవేషించుచు తదితర డివిజనులందువలె గాక 10 వ డివిజనుకు మువ్వగు అభ్యర్థులు నిలిచియున్నారనియు, అందుచేత వోటరులు మిగిల జాగ్రూకతగలిగి యుక్తాయుక్తముల నారయజాలు క్షేత్రగిరియందుండవలెనని హెచ్చరించిరి. కార్పొరేషను పరిపాలనయందు సంస్కరణము గావలయునని మీరాశించుచో శేకేశే పూమొరకు పాటుబడునట్టియు, స్వార్థవిరహితులై చట్టయు, జాతి, కుల, మత విభేదముల పాటింపని నిపుణులగువారిని విప్రసృతిధులుగ ఎన్నుకొనవలెను. దేశమందట్టి సేవాపరకర్మముగల పక్షముక కాంగ్రెసుపక్షము తప్పవేరొందులేదు. ఇంత సమయక కార్పొరేషనులో సర్వాధికారము జస్టిసుపక్ష హస్తగతమైయున్నది. ఇంత యధికారమును స్వలాభములకొరకపేక్షించుకొన్నరు. ప్రభుత్వమునందలి ఉన్నతోద్యోగములు లభించుటకై యొక మొట్టగ ఉపయోగింపబడుచున్నది. అందుచే గత 10 సం॥ కాలమునుంచి కార్పొరేషనువలన జనబాహుళ్యమునకు ఇవ్వబడని లాభముగలిగియుండలేదు. కాంగ్రెసు నాయకులు కార్పొరేషనులో ప్రవేశించిన యనంతరమే జనోపయోగ

గకరములకు పనులు కొన్ని నిర్వహింపబడినవి. వానినవకాశముగ గయకొని జస్టిసుపక్షమువారు వానిని తామే నిర్వహించితిమని బహిరంగముగ చాటుకొనుచున్నారు. గాంధీమహాత్మునకు రాజకీయసంబంధము లేనట్టి సన్మానప్రత్యేకముగలయు, 100 కి 1½ వాతు మాత్రమే పన్ను తగ్గించుటయు తృప్తికరముగలేవు. కార్పొరేషను నిర్వహణవ్యయ మింకను అధికముగ తగ్గి పబడవలెను. కాంగ్రెసువారు రావించుమునే పరమావధిగ గయకొనవలెను. కాన జస్టిసుపక్షమువారు గావించు మాయోపాయములకును కల్లబొల్లి పబ్బులకును మోసపోవలదు. దేశీయులెల్లరును స్వరాజ్యతృప్తుగలిగియుండినను, స్వరాజ్య సంపాదనార్థము 80 వేల మంది ముద్రపద్ధతేకేభక్తులు కారాగారమున కంపబడినను ఇండియాకార్యదర్శియగు బక్సెను హెడు ప్రభువుగారు స్వరాజ్యము నిడుటకు సంసిద్ధత గరుపరపలేదు. స్వరాజ్యపక్ష మిట్టి కలకత్తాయందుగూడి ప్రభువుగారి ప్రకటనకు సరియగు ప్రత్యుత్తరమొసంగినది. బక్సెను హెడు ప్రభువు భారతీయులపట్ల సంపూర్ణహృదయపరి వర్తనము గ న వ ర చినసేతప్ప ప్రభుత్వముతో సహకారము వహింపజాలమనియు, అంతదనుక కాంగ్రెసువారిట్టి ఉద్యోగములస్వీకరింపక శాసనసభ లాదిగాగల సంస్థలందు ప్రతిష్ఠంభనలు గావించుమనియు తీర్మానించిరి. కాన మిగిలిన కాంగ్రెసుపక్షమునకే వోటుజేయుట చేత మిగిలిన స్వరాజ్య మచిరకాలములో నపేక్షనీయమనియు, ఒకక్షణమైనను సహనముతో వేచియుండ జాలమనియు తెలుపవలెను. నిరంకుశ ప్రభుత్వమునకు తోడ్పడునట్టి జస్టిసుపక్షమునకు మీరు వోటుజేసిన స్వరాజ్యము దూరమగును. స్వరాజ్యమునకు మీరన్నరైలయ్యెదరు.

ఆదికేశవులు నాయకర్ గారు

కాంగ్రెసు 40 సం॥ల నుంచి దేశసేవ జేయుటకును, భారతదేశమునకు స్వరాజ్యమును సంపాదించుటకు స్ఫూర్తిపరులగు దేశభక్తాగ్రేసరులచే స్థాపింపబడినది. గతసత్తరము చెన్నపురి కార్పొరేషనులో కాంగ్రెసు ఆజ్ఞప్రకారము 7 గురు కాంగ్రెసు వారులు ప్రవేశించిరి. కొలది దినములలో మరల 10 స్థానములకు ఎన్నికలు జరుగనున్నవి. 10 స్థానములకును పదుగురు కాంగ్రెసు అభ్యర్థులు నిలిచియున్నారు. గడచిన విదారు సంవత్సరములనుంచి కార్పొరేషనులో స్థిరముగ అధికారము వహించియున్న జస్టిసుకుక్షి, పారులకు గలుగజేసిన లాభము లెన్ని? దినదినమునకు నగర సౌకర్యములు క్షీణించుచున్నవి. కాంగ్రెసు వారు ప్రవేశించినపిదప కార్పొరేషను పరిస్థితులందు మార్పు గలిగినది. పన్ను తగ్గించుటకు ప్రయత్నములు చేయబడినవి. ప్రజాక్షేమమున కై విధముల పాటుబడుట కుద్దేశించుచున్నారు. అంతకుక్రితము జస్టిసుకుక్షివారు తమ కార్పొరేషను సభ్యత్వ పదవులను ఏమంత్రిపదవులు, ఏవిరుదావళులనో సంపాదించుటకు సోపానములుగ సుపయోగించుకొనుచు వచ్చిరి. స్వలాభము నాశించి ప్రభుత్వదర్శియములకు తోడ్పడిరి. ప్రజలక్షేమ మారయని ప్రభుత్వమే! ప్రజలకొరకు ప్రభుత్వముగాని, ప్రభుత్వము కొరకు ప్రజలు గారు. అట్టి జస్టిసుపక్షమును బలపరచుట స్వీయాభివృద్ధిని ఆటంకపరచుకొనుటయే. కాన ప్రజాసేవకులను, దేశభక్తులను, పరశ్రేయోభిలాషులను నగు కాంగ్రెసువారికే మీవోట్లు నోసంగగోరెదను. ఈ డివిజనుకు నిలిచియున్న మువ్వగు అభ్యర్థులలో కాంగ్రెసు పక్ష అభ్యర్థియగు శ్రీ|| గద్దె రంగయ్య నాయుడి గారికే తప్పక మీ వోట్లు నోసంగవలెను.

యమ్. యస్. సుబ్రహ్మణ్యయ్యర్ గారు

కాంగ్రెసు అభ్యర్థిత్వమును బలపరచుచు 88 కోట్ల భారతీయులను రెండుమూడు వేల బ్రిటిషువారు శాశ్వతపరాధీనత యందుంచి నిరంకుశముగ పాలించుట జూచి భారతీయుడైన వాడు సిగ్గుపడవలెనని వచ్చిరి. అట్టి దుర్భర బానిసత్వమునుంచి విముక్తిగావించుటకే దేశమునందు కాంగ్రెసు మహాసభ స్థాపింపబడినది. 40 సం॥ల నుంచి దేశీయమహాసభ అకుంతముగ దేశసేవ జేయుచున్నది. స్వరాజ్య సంపాదనము, ప్రజాసేవ యనునవే స్వరాజ్యపక్షమువారి పరమోద్దేశములు. జస్టిసుపక్షమువారు మంత్రిపదవులకు, ప్రభుత్వదర్శియములకు, విరుదములకు ఆశించి దేశదౌర్భాగ్యమును వృద్ధిజేయుటకై దేశశ్రేయమునకే మాత్రము సహాయకారులు గారు. బెంగాలునందు దేశబంధుదాసుగారును, మధ్యరాష్ట్రములందు డా॥ మాంజీగారును మంత్రిపదవుల నాశింపకనిరాకరించి దేశస్వాతంత్ర్యమొసంగినగాని, సంపూర్ణ అధికారముగలిగిన గాని తామట్టిపదవుల స్వీకరించవని తెల్పిరి. జస్టిసుపక్షమువారు బ్రాహ్మణేతరసంఘాభివృద్ధికై నను తోడ్పడుటలేదని స్పష్టమగుచున్నది. కాంగ్రెసునందలి ముఖ్యముగ నాయకులలో అధికసంఖ్యాకులు బ్రాహ్మణులు బ్రాహ్మణేతరులలో మహాత్ముగాంధి, దేశబంధు దాసు, మోతీలాలు నెహ్రూ బ్రాహ్మణేతరులు గారో? కావున జస్టిసుపక్షమువారి మాయలకు లోబడి గాక కాంగ్రెసుపక్షమునకే వోటుజేయవలెను.

శ్రీ|| గద్దె రంగయ్య నాయుడుగారు

తమ ప్రత్యర్థులు గావించు అపనిందలకు సమాధాన పూర్వకముగ నిట్లు పేర్కొనిరి:-

“నేను చెన్న పట్టణము వలసవచ్చినాడననియు సాకిచట ఎట్టి స్థితిగతులు లేవనియు, ఏనాడో ఏర్పాట్లయొకటి చిహ్నముననియు, రంగయ్య నాయుడుగారు రాచకీయ పరిజ్ఞాన శూన్యుడనియు, ఆంగ్లభాష రాదనియు, మిగిల దరిద్రుడనియు, నా విషయమై అనేక అసభ్యములను నిరాధారములగు అపనిందలు డా॥ ఆశీర్వాదంగారు మోపుచున్నారు. ప్రతివోటరుతోను అట్టి ప్రచారము గావించుచున్నారు. 1908 సం॥లో నేను చెన్న పట్టణము వచ్చి రైల్వే ఉద్యోగమును నిర్వహించుచు వచ్చితిని. 1918 సం॥లో బాపట్లలో జరిగిన ఆంధ్రమహాసభయందు పాల్గొంటిని. రాజకీయ పరిస్థితులందు జోక్యము గలిగించుకొనుటవలన నాపై యధికారులకు కంటకముగనుండుటవలన 1918 సంవత్సరాంతమున ఉద్యోగమునకు రాజీనామా నిచ్చితిని. పిదప 12 సం॥లనుంచి గౌరవముగ ధనోపార్జన గావించుచు ప్రస్తుతము మంచి స్థితిగతుల గల్గియున్నాను. 1919 సం॥ము అమృతసరులో దేశీయ మహాసభకు ప్రతినిధిగ వెల్లియుంటిని. కార్యనిర్వాహకవర్గమందు సభ్యత్వములు వహించియుంటిని. అప్పటినుంచియు నేటివరకు కాంగ్రెసునందు నిజమగు, బాధ్యతాయుతమగు సేవజేయుచున్న విషయమెల్ల గమనకైతిమే. నేనాంగ్లభాషాజ్ఞానశూన్యుడననియు కార్పొరేషను సభ్యత్వానర్హత కది యొక కారణమనియు ఆరోపించినారు. ఆంగ్లభాష తెలియునో లేదో నాతో పరిచయముగల వారెల్లరును ఎరుగుదురు. కార్పొరేషనుసభ్యునికి వలయు ఆంగ్లభాషాజ్ఞానము నాకును గలదు. అదియటుండ దేశీయభాషలగు తమిళ, హిందీ భాషలు నాకు తెలియును. ఆంధ్రము స్వభాష. ప్రజాసంస్థలు జాతీయసంస్థలుగ మారి యందలి యంతములన్నియు దేశభాష మాలముననే చర్చింపబడుటకై నున్నాను. అట్టి తటి విదేశీయముగ ఆంగ్లభాష వచ్చియుండుటచే తామర్హత మని చెప్పుకొనుటకు సిగ్గుపడవలెను గదా? కావున జస్టిసు పక్షమువారు జెప్పు కుయుక్తులను అపనిందలను నమ్మి భ్రమ జెందబోకుడు. జస్టిసుపక్షమువారు రిడిచులలో గావించుచున్న అక్రమచర్యము మిక్కిలముగ గలవు. ప్రజలపద్దతి పట్ల తీసికొని తిరిగి ప్రజలమొగముజూడక స్వార్థపరులై ప్రవర్తించిరి. ప్రజాసేవకు తప్పమని మేము ప్రతిపక్షియున్నాము. మాకవకాశ మిచ్చి కార్పొరేషనుకు ఎన్నుకొనిన దేశక్షేమమును మనసునం నిడుకొని సంస్కరణములు జేయ నిశ్చయించినాము.”

సభాసదులలో నొకరు పురమందలి నీటిపారుదల ఆసాకర్యములను గూర్చియు, మాలిన్యజలపానము వలన గలుగునట్టి జాడ్యముల గూర్చియు, మురికినీటి కాలువలను గూర్చియు, వివరముగ వివరించి కాంగ్రెసువారికే వోట్లు నోసంగవలసినదని గోరిరి. దొరస్వామి అయ్యర్ల పండిత మునిసామి నాయుడుగార్లు గద్దెరంగయ్య నాయుడుగారి అభ్యర్థిత్వమును బలపరచుచు మాట్లాడిరి.

వి. రామదాసు పంతులుగారు

ఇంతకాలమునుంచి కాంగ్రెసువారికి వోట్లనివ్వవలసినదని ప్రజలకు బోధించుచుండుట కాశ్చర్యమును దెల్పిరి. ప్రజలెల్లరు తమంతటతామే కాంగ్రెసువారిని ఎన్నుకొనవలయును. శ్రీ|| గద్దె రంగయ్య నాయుడుగారు పరమ దరిద్రులని ప్రతికక్షులు నిందలు మోపినంతమాత్రముచే నవమానపడవలసిన బనిలేదు. బ్రిటిషు పార్లమెంటునందు లాయడ్ జార్జి, బార్న్స్ మొదలగువారితో కూలివారల ప్రతినిధులు కలిసిపెరిసి పనిజేయుచుండురు. రామ్మే మేకొనాల్లు బీదవారగు కార్మికుల ప్రతినిధియే. దేశాభిమానము ప్రజాసేవ, త్యాగము ముఖ్యగుములు గాని ధనము ముఖ్యముగాదు. జస్టిసుపక్షము ప్రభుమన డా॥ నాయుడుగారిచే నేయుద్దేశముతో స్థాపింపబడెనో నయ్యది మారిపోయి ప్రస్తుతము కేవలము ప్రభుత్వోద్యోగములకు పాకులాడుచున్నారు. బ్రాహ్మణేతరసంఘక్రేయమును ఉపేక్షించి వారైన యెడల విదేశములయందు తమ సోదర భారతీయులు పశువులకంటె నీచముగ జూడబడి, కష్టముల పాలగునపుడు ఈ మంత్రివర్గము ఎట్టి సహాయము జేయుచున్నారో? అస్పృశ్యుల నుద్ధరించుట కెంతవరకు తోడ్పడినారు? దేశక్షేమమును సమకూర్చునదియు, దేశమందలి లక్షలకొలది బీదవారలకు ఆధారమగు ఖద్దరు న ప్రైము సుధ రించుచున్నారో? గుంటూరు పురపాలక సంఘమందు ఖద్దరు ప్రచారము గావించినందులకు వారిపై చర్య దీసికొనిరి. ఇంకను ఎన్నియో అక్రమములు గలవు. దేశాభిమాన విరహితులను, స్వార్థపరులను నగువారికి ప్రజలు సహకారమిడరాదు. రంగయ్య నాయుడుగారు చాలకాలమునుంచి నాకు మిత్రులు. దేశమునకై పలు సంవత్సరములనుండి మిక్కిలి పూనికతో, ఉత్సాహముతో పనిజేయుచున్నారు. అస్పృశ్యుల కెక్కువ సేవజేసి యున్నారు. ఆంధ్రమహాసభకు కార్యదర్శిగ ఎన్నుకొనబడి పనిండ్రిరి. కావున వారు చెప్పినచొప్పున చేయగల రని నేను దృఢముగ జెప్పగలను. కాన తప్పక వారికే మిగిలిన ఏర్పాటునుగ వోటుజేయగోరెదనని పలికిరి. పిదప సభ ముగింపబడెను.

మదరాసు వార్తలు

హైకోర్టు కొత్త వక్రీయము:—ఈదినమున ఆర్జీంగు ప్రధాన న్యాయమూర్తి స్పెన్సరు, న్యాయమూర్తి సి. వి. విశ్వ నాథశాస్త్రిగారు, కె. గోపాలస్వామి, ఎన్. జి. సుబ్బయ్య గార్లను హైకోర్టు వక్రీయలో జేర్చుకొనిరి.

శ్రీ శ్రీ కవలపుర ముప్పిలు నాయరుగారు:— మలబారులో ఉదారస్వభావు లగు భూస్వాములలో నొకరగు రెఫ్. కవలపుర ముప్పిలనాయరుగారు ఆదివారం ఉదయం 11 గం|| పోరనూరులో స్వగృహముందు 86 వ యేట కాలముజేసిరి.

ఎన్నిక సభలు - ముత్యాలపేట డివిజను:— కాంగ్రెసు కిలాఫతు స్వరాజ్యసంఘముల యాజమాన్యముక్రింద రేపు సాయంకాలము 6-30 గ ముత్యాలపేట హైస్కూలువద్ద తంబుచెట్టిపీఠిలో శ్రీ బుర్రా సత్యనారాయణగారి అధ్యక్షత్వ మును బంపరుచుటకై బహిరంగసభ జరుగును. ఎల్లరు విచ్చేయ బ్రాధితులు.

మరణముల నివేదిక:—జూలయ 18 వ తేదీలో అంతమయ్యే వారమునందు మరణసంఖ్య సామాన్యము చెయ్యి నుం దికి 40.2 చొ|| నుండెను. అంతకు ముందువారము 38.6 చొ|| యుండెను. నీరుడు ఈవారమునందు 34.3 చొ|| నుం డెను. 28 రికి స్ఫోటకమువచ్చి 6 గురు మరణించిరి. కలరావల్ల 1 రు, ఇన్ ఫ్లయెంజియవలన 2, ఇతర జ్వరములవలన 44 రు మరణించిరి.

రాకపోకలు:—అభివృద్ధిశాఖ మంత్రిగారు, నేడుద యము వచ్చిరి. గౌ|| సర్ సి. పి. రామస్వామి అయ్యరుగారు 26 వ తేదీన వత్తురు. సి. ఇ. జోన్సగారు నేడు వచ్చిరి. రా. బి. ఎల్. గోపాలస్వామి అయ్యరుగారు పంచాయ తీల రిశిస్ట్రారు జనరలుగారు నిన్న రాత్రి తిరుపతిపోయిరి. ఆర్. సి. బ్రహ్మగారు, హార్బరుఇంజనీరు నేడు కొచ్చిను బోవుచున్నారు.

మెరినావద్ద మోటారుప్రమాదము:— నిన్న సాయంకాలము మెరినావీచివద్ద నొక మోటారువలన టైసికిలు మీద పోవువాని కపాయముకలిగెను. విసువకాను భవనమువద్ద టైసికిలుపై 28 సెంట్లమునకును మెలాపురమునకు బోవుచుండగా వెనుకనుండి మోటారువచ్చి క్రిందబడద్రోసింది. ఆతనిచేతిలో నుండిన బ్రాండీబుడ్డి బ్రస్తలై గాజుపెంకులుగుచ్చుకొని గాయ ములు కలిగెను. వెంటనే మోటారులోవేసి ఆస్పత్రికిగొంపోయిరి. ఆయన మెలాపురంలో నివసించు బ్రాహ్మణకులగుడని తెలియు చున్నది.

మదరాసు రైల్వే ఉద్యోగులసంఘము.— ఈ సంఘమువారు తమ యిబ్బందులగుర్చి విచారించ నిన్న సాయంకాలము పెరంబూరు స్టేషనువద్ద సభ గావించిరి. ఎం. కె. ఆచార్య, ఎం. ఎల్. ఎ. గారు వారీసంఘమును బాగు గ సంస్థాపించుకొనవలసినదని కోరుచు ఉపన్యసించిరి. చ్రైడు యూనియను బిల్లు అంగీకరించబడినవెంటనే దానిమేలు బొందు టకై యీ సంఘమునుగూడ రిశిస్టరు చేయించవలెననిరి. జిల్లా సిని పక్షమువారి మాయలలో పడవలసని పాచ్చరించిరి. జిల్లా తాలూ కా సంస్థలనుగూడ స్థాపించి అవసరమైనచో కాసనసభలకు కార్యక ప్రతినిధులుగ తమ వారీనే పంపుటకు అపకాళ మేర్ప రుచు కొనుచునిరి.

పచ్చయ్యప హాస్టలునమ్మె:—పచ్చయ్యప కళా శాలహాస్టలులో సమ్మెకట్టిన విద్యార్థులకును అధికారులకు సమా ధానము కుదురుటచే విద్యార్థులుతిరిగి హాస్టలు చేరినట్లు తెలియవచ్చెను. కాని తదనంతరము వింతవార్తలు తెలియుచు న్నవి. విద్యార్థులలో నాయకులవారు మువ్వరిని హాస్టలు విడిచిపెట్టి వెంటనే పొమ్మనగా, అందొకడు లయోలా కాలే జీలో చేరెనట. వీరు కాలేజీవిడిచిపెట్టుటకు ట్రాన్సుఫరు సర్టిఫికేటులు కోరియుండిరి. కాని అట్టి సర్టిఫికేటులు కోరువారికి సర్టిఫికేటు లొసంగబడవని నిన్న సాయంకాలము ప్రెసినిపాల్ గారివద్దనుండి ప్రకటన ప్రతి తరగతిలో చదువబడెను. కాలేజీ విద్యార్థులయందు హాస్టలు నివాసులయందు చాల ఆందోళన కలుగుచున్నది.

టుంగీల దొంగతనము - 6 నెలలు కఠినశిక్ష:— ఎగ్జురు పోలీసుకోర్టులో అమ్మాయి అమ్మ, శేషచలం అను నిరువురు ముద్దాయిలపై గల దొంగతనము కేసులో అమ్మాయి అమ్మకు 6 నెలలు కఠినశిక్ష విధించబడెను. బ్రిటికేను బజారు లో లుంగీలవ ర్రకుడగు వి. నాగరాజయ్యరుగారు మార్చి 28-వ తేదీన రాత్రి తన అంగడి మాసికొని యింటికి బోయెను. వరు నాడుదయము వచ్చుసరికి తాళమట్టే యున్నదిగాని తలుపు ప లకయొకటి పగలగొట్టుబడెను. లోన రూ. 600 విలువగల పట్టు లుంగీలు 70 పాయిసవి. వెంటనే పోలీసువారికి ఫిర్యాదుచేయ గా ముద్దాయిలవద్ద 41 లుంగీలను పట్టితెచ్చిరి. న్యాయమూర్తి ముద్దాయిలలో అమ్మాయమ్మను దోషిగా నెంచి 6 నెలలు కఠిన శిక్ష విధించి, పిమ్మట ఒకసంవత్సరమువరకు ఎచ్చటనున్నది పోలీసువారికి దెలుపుచుండ వలెననిరి. రెండవముద్దాయిని సత్విన ర్తనకై పూచీకత్తు రు 22 ఇమ్మనిరి.

కావేరి వటదలు
వటద లింకను హెచ్చుచున్నవి
అమిత భయాన్వదముగ నున్నది
ప్రమాదమున నొకబాలికయు, బండివాడు మృతినొందుట
కుంభకోణము, జూలై 20:—నిన్న రాత్రినుండి కావేరి మట్టియొకయడుగు హెచ్చినది. కుంభకోణము వంతెనయొద్ద 8.8 అడుగుల యెక్కువయెత్తున వటదపాటుచున్నది. నీరుక్రమ ముగా నభివృద్ధిచొందుచున్నది. గ్రీను బి. సి. యస్. గారు వట దలకొరకు ప్రత్యేకముగ నియోగింపబడి కొలరూనువద్దకు బోవు చున్నారు. వటద యేమాత్ర మికపైన హెచ్చినను పట్టామునకు చాలప్రమాదము వాటిల్లినని భయపడుచున్నారు. తిరునాగేశ్వర కాలవ గట్టుపైబడి పట్టణములోని కొన్ని భాగములలోనికి దిగి నట్టము గలుగజేసినది.

దక్షిణ ఆర్కాటు జిల్లాలోని పరినాదము సరస్సులో నికి పాలువాదవూరు కాలవను లోతుగా త్రవ్వి మరమ్మత్తు నేయుటకు ప్రభుత్వము 5 లక్షల రూపాయలు మంజూరుచేసిరి. ఈ సంవత్సరమున మట్టుప్రక్కల చాలభాగము సాగున చున్నది.

ప్రమాదమునొత్తిన సంభవించిన మరణము
తిరుచనాపల్లి, జూలై 21:—నేడు గోవిందరాము గణేశవాసుగారి యేజంటగు కన్యాలాలుగారు తన మాడు సంవత్సరములు వయసుగల కుమార్తెతో జట్టా గై కావేరి వరదలను జూరటకు వంతెన వద్దకుబోయెను. తనకూతును బంజెవానిని బండియొద్దనుంచి తా ను వంతెనసమీపముగా బోయినదిని దర్శించుచుండె. ఇంతలో చుట్టుప్రక్కల ప్రేల్చబడిన భాజాసంచానప్పుడుగు గుట్టము బెడటి బండినె త్తివేసినది. బండివాడు పిల్ల యొ నీటిలోనికిజారి మునిగిపోయిరి. (అ. ప్రె.)

కొచ్చి ఓడలరేవు స్కీము
తిరువాన్కూరు సంస్థాపన వాటా
దివాను సర్. సి. పి. రామస్వామి అయ్యరుతో సంప్రతింప వెడలుట
తిరువేంద్రము, జూలై 21:—కొచ్చిను ఓడల రేవు స్కీము సంవత్సరమున మదరాసు ప్రభుత్వపు లామెంబరుగ సర్ సి. పి. రామస్వామి అయ్యరుగారితో సంప్రతింపుటకు తిరువాన్కూరు దివారు వాట్సుగారు ఎర్గాకులము నేమ వెళ్లిరి. ఈ స్కీము ప్రకారము రేకేనకువచ్చు సుంకములలో 1/3 వంతు తిరువాన్కూరునకు రావలయును. రేవు నిర్మాణమునకు సుమారు నాలుగైదు లక్షలు తిరువాన్కూరు వ్యయము చేయవలసియున్నది. కాబట్టి తిరువాన్కూరునందు గల వాణిజ్యముచే న్యాయమున వాటాసుంకములనుండి తిరువాన్కూరునకు చేహారవచ్చును. ఇందుచే చాలకాలమునుండి కొచ్చి తిరువాన్కూరు రేవు సంధిచేగల యిబ్బందులు తిరువాన్కూరు ఇక సమభవించ నసరములేదు. (అ. ప్రె.)

గుత్తి పునర్నిర్మిత పోలీసు పన్ను
ప్రజలు చెల్లించవలసిన మొత్తము
“పునర్నిర్మిత పోలీసుపన్నును కనుక్కయము నంతను ప్ర జలవలననే వసూలుచేసెదరని” యిదిచరకు రెండుసార్లు ప్రక టించిరిగాని యిపుడు ఆవ్యయమున దొరతంబువారు భరింపవల సినభాగ మెంతయో తెలియజేయవలెనని దొరతనమువారు జిల్లామేజిస్ట్రేటుకువ్రాసిరి. ఇది ప్రజలకు మంచి ఉపకార మును ట నిశ్చయము” అని డి|| బి|| కేశవపిళ్లగారు అనంతపురము నుండి శ్రీశైలం తిరిపార్చ నడిపిరి.

గాంధీ ఆశ్రమము
(2)
ఆశ్రమవాసులు-దినచర్య
ఆశ్రమవాసులు త్యాగిలురును, పట్టుదలగ వనిజేయు దేశాభిమానులు. ఆశ్రమము నడపించుటయందు మంచి ఉత్సా హముగలవారు. వీరందరు అసహాయోద్యమముందు పనిజేసిన వారే. కొందరు జెయిళ్లకుగూడ బోయిరి. వీరు 20 వందల గలరు.

సి. రాజగోపాలాచారిగారు ఆశ్రమ మంతన స్వయముగ నడపుచున్నారు. ఆశ్రమబాలకు ఆంగ్లవిద్య వీరే శ్రద్ధగ జెప్ప చుందురు. వీరికి నారాయణయ్యరుగారు తోడుగనున్నారు. అయ్యరుగారు మధురలో న్యాయవాదిగానుండి వృత్తి విసర్జించి రెండేండ్లు కారాగృహవాస మనుభవించిన దేశాభిమానులు. తమిళనాడు ఖద్దరుబోర్డువారగు కె. సంతానముగారు కూడ ఆశ్రమ మునందేయుండి ఖద్దరు ఉత్పత్తిని ప్రోత్సహించుచున్నారు. మరియొకవురు పంచములుగూడ గలరు. వీరిలో నొకరు ఆశ్రమ పాఠశాల ఉపాధ్యాయులుగ నున్నారు. రెండవవారు రంగులవే యు ట యం దు శ్రద్ధ గల వారు. వీరందరు ఒక గది లోనే ఏక కాల మం దు భుజించురు. పంచమ భేదములేదు. నేతపనియందున్న యిరువురు సభ్యులు సబ ర్యుతి ఆశ్రమములో శిక్షణ బొందినవచ్చిరి. రంగులవేయు నాతడు బందరులో శిక్షణ పొంది వచ్చెను. చాల బాగుగ రంగుల నభివృద్ధిజేయుచున్నాడు. హిందీ ఉపాధ్యాయు డొకడు గలడు. ఈ సభ్యులుగానేత వృత్తిగా గలవాడొకడును వడం గి యొకడు ఆశ్రమములో గలరు. ఆశ్రమ సభ్యులు వడంపని నేర్చుకొని రాట్నముల తెయూరు జేయుచున్నారు. సభ్యులంద రకు ఒక్కటే వంటశాల. ఇరువురుమాత్రము కుటుంబములతో నున్నారు. వారి ఖర్చులను ఆశ్రమమే భరించుకొనును. ఆశ్రమ వాసులందరు, ఎల్లపుడు ఉత్సాహముగను ఆనందముగను ఆకోగ్య ముగను ఉన్నారు.

ఆశ్రమవాసులకు ప్రాతఃకాలము 5 గం. లతో దినచర్య ప్రారంభమును. ఒక గంట మోపును. వెంటనే అందరు లేచి పెద్ద చెట్టుక్రింద జేరి ప్రార్థన గావించురు. ప్రార్థన సంస్కృత శ్లోకములు అరవపాటలతోగూడ యుండును. పిమ్మట బసలకు వచ్చి రాట్నము ద్రిప్పదురు. తమ వంట నూలు వీదినమున కా దినము తీయుదురు. ఉదయం 7-15 గం. ప్రాతః కాలభోజన మగును. 7-80 గం. ఎవరి పనులకు వారు బోయి తిరిగి 11 గం. భోజనమునకు వత్తురు. భోజనానంతరము కొన్ని నిమిషములు విశ్రాంతిగొనిన పిదప హిందీ, ఇంగ్లీషు, దేశచరి త్రమున్నగుపాఠములు ప్రారంభమును. ఆశ్రమబాలకు గణి తము, ఆంగ్లభాషారచన సరిగ చెప్పచుందురు. ఆశ్రమములో నొకగ్రంథాలయముగూడగలను.

సాయంకాల భోజనము 6-15 గంటలకు ముగియును. కొందరు ఒంటిపూటభోజనమే చేయుదురు. భోజనానంతరము తిరిగి ప్రార్థనలు జరుగును. రాత్రి 7-80 మొదలు 8-80 వరకు తమిళభాషలోని కంబరామాయణము, మహాభారతము ముచ్చగు పురాణగ్రంథములు చదువబడును. 9 లేక 9½ గం. అంతర్ నిద్ర కై విశ్రమించురు.

కుక్రవారదినము విశ్రాంతినినాగును, పవిత్రదినముగ గణించురు. ఆశ్రమవాసు లీదినమున ప్రక్కగ్రామములకుబోయి, నూలువడుకుటను, అస్పృశ్యతానివారూ ప్రోత్సహించుచు ప్రచార ముజేయుదురు. చుట్టుప్రక్కలనున్న 30 గ్రామములకు కాంగ్రెసు నిర్మాణకార్యక్రమము గుర్తించి పనిజేయుచున్నవి. ఇంత స్వల్పకాలములో ఆశ్రమవాసులు యింతవరకు జయము గాంచిరి. ఇంక నెంతైన జేయగలరు.

ఆశ్రమవాసులు బ్రహ్మచర్య మవలంబించుచున్నారు. వారి ప్రశాంత జీవనము జూచిన వారికి త్యాగబుద్ధి, దేశాభిమానము నూత్నజీవన మలవడక మానవు. (చూపటి)

కలకత్తా మేయరు

నేనుగుప్తగారి నేలవెట్టితిని?

మహాత్ముని సమాధానము

కలకత్తా మేయరు నెన్నుకొనువిషయమున నే నెందులకు జోక్యము గలుగజేసికొంటినిని బెంగాలులో కొందరు మిత్రులు అయిష్టమును దెల్పిరి. ఇందులకు నేను సమాధానము జెప్పకొనుట యుక్తముగ నుండవచ్చును. బెంగాలుదేశమునకు అత్యంతమైన నష్టము గల్గినపుడు ఆముగ్ధునిలో సహాయ మన సరముగ నున్నపుడు నేనెందుగ నిలిచి వసంతా దేవిని తండ్రిలేని పిల్లలను ఓ దార్పవలెననియుంటినిగాని, వారికిష్టములేనిదే వారిపై బడవలెనని యనుకొనలేదు. నా మిత్రుడు ప్రాణన్నేహితుడు పోయినపుడు నే నీమాత్రము జేయుట నాధర్మమై యున్నది. బెంగాలులేటను దేశబంధుస్వార్థనాథిని నేను స్థాపించి యుండుటచేత బెంగాలులో తప్పకుండ ఆగిపోవలసి వచ్చెను. తరువాతసంవర్షములు చూడ ఈ నేను జేసినపని న్యాయమని తోచెను.

కాని దేశబంధుస్థానే కలకత్తా మేయరు నెన్నుకొను విషయమున నేను సలహానిచ్చి మార్గదర్శకుడు గావలసియుండునని నే నేమాత్రమును దలంపలేదు. ఈపనిని సంతోషముతో నిర్వహింపబడినదే నాదేశ. కాని సిపాయికి దుమికిలేదు ముక నలినదే గాని ప్రత్యక్షముయ మలోచించుటకు వ్యవధి లేదు. ఈ మేయరు నెన్నుకొనుపని జేయుచున్న పార్టీలు నా సలహా కావలెనని కోరినపు తడుప్తలేకపోవుటచేత బాధ్యతను నివలుకొనజాలకపోతిని. ముగ్ధులొనికి దింపిన తరువాత కాంగ్రెసు మ్యూనిసిపలు పక్షము ఆ విషయమై నిర్ణయించువరకును తప్పించుకొన వీలులేకపోయెను.

నే నిచ్చినసలహా మంచినగునో కాదో, పట్టాక్షేమమునకుచిత్రమగునో కాదో ఆ విషయమై ఆ నేకాభిప్రాయములుగలుగ గలవు. నేను దేశమునకును స్థాధమయమును నాపట్టామునకును ఉత్తమ వాని తలంచిన సలహా నిచ్చితిని మాత్రము చెప్పగలను. నే నీపని జేయుటలో ఆచారమును, పద్ధతిని అనుసరింపవలసియుండెను. దేశబంధు జీవించియున్నయెడల అందరును ధర్మబద్ధమని గుర్తించిన పద్ధతుల మీద నే విధముగ పనిచేయునని నేను నమ్మితిని అదేవిధముగా నేను నావిధిని నిర్వహించవలసియుండెను. కాంగ్రెసుజనాభాకి నాలుగొండ్ల నుండియును మ్యూనిసిపాలిటీలను స్థానిక సంఘముల నాక్రమించి నిర్వాహకార్యక్రమము నభివృద్ధి జేయవలె, నను సుదేశ్యముతో నుండెను. ఇట్టిసంఘముల నాక్రమించుటలో వెనుకనున్న యుద్దేశ్యము పురపాలకసృష్ట్యనుగూర్చి యెక్కువ పనిజేయవలెనని కాక రాజకీయముగ నెక్కువ హక్కులను సంపాదించవలెనని యుండెను. ఇట్టి ఆశ యుండుటలో తప్పేమియు లేదు. ఈ సంస్థానముల బెట్టిన ప్రభుత్వమువారే తమ అధికారమునుముద్ద జేసికొనుటకును ప్రత్యేకము ఎక్కువ జేసికొనుటకును వానిని ఉపయోగించుకొనుచు పురపాలకసృష్ట్య విషయమై లక్ష్యము లేకుండ నుండురు. లండను కాన్టీ కాన్సిలు యొన్నికలు రాజకీయ విషయములపై ఆధారపడియుండునని నాకు జేయును. రాజకీయతాప మెక్కువగు సరికి అది యేమాత్ర మెక్కువయ్యెనో మ్యూనిసిపలు యొన్నికలనుబట్టి కనుగొనవచ్చును. ఇంగ్లాండులో నే మునిసిపాలిటీలను రాజకీయ ప్రయోజనములకు బుపయోగించునపుడు, మరెయింక భేషముక్రింద నున్న దేశము అట్లుచేసెనన్న అనవరములేదందురా! యెక్కువ అవసరమును. ప్రభుత్వమువారు నిర్మించిన యంత్రముల నుపయోగించుట యుక్తమని యంగీకరించునెడల రాజకీయాధికారమును సంపాదించుటకు మ్యూనిసిపలు సంస్థల నాక్రమించుట తప్పని సరియే యగును. దేశబంధు ఆయుద్ధేశ్యముతోనే కలకత్తా కార్పొరేషను నాక్రమించెను. ఆయన అనకాశమును గైకొని కాంగ్రెసు అధికారము లేదా బెంగాలులో స్వరాజ్యపక్షముయొక్క అధికారము సుసీగ్ధమింనునటుల బాగా పనిజేసెను. అందుచేత ఆయన కార్పొరేషను పనుల నేమైన అలక్ష్యముజేసెనా? లేదని నేను గట్టిగ జెప్పగలను. ఆయనకు రాజకీయములను పనుల జేయుటలో ఇంత ఆశ యుండెనో మ్యూనిసిపలువిషయములలో గూడ అంత ఆశతో పనిజేసెను.

మేయరు యెవరుండవలెను?

అట్టి ఆయుగస్థానమున మేయరుగ నెవరుండవలెను? ఆయన సృష్టించిన పార్టీలోనే యెవ్వరైన యా అధికారమును

వహించుటకు తగినవారుండవలెను. నాయకశ్రేష్ఠు డనుసరించిన ఆచారములను నిర్వహించి, మ్యూనిసిపలు వ్యవహారములలో సమర్థుడై పార్టీగౌరవమును ప్రతిష్ఠను యినుమడింప జేయగల వానికి యావశ్యమైన నొసంగవలయును. ఈగూఢాచారము లన్నియును జే. యం. నేనుగుప్తగారిలో గలవని నాయభిప్రాయము. ఆయన స్వరాజ్యపక్షమును నడుపుటకు ఇష్టపడునెడల, దేశబంధు అధ్యర్థమునంతయు నిర్వహించి ప్రతిష్ఠతో పనిజేయుట కాయన తగినవా డనియు, తగినప్రాశ్నానామాయన కీయవచ్చుననియు జెప్పవచ్చును.

కాని ఆయన మాడుపనులను నిర్వహించ గలడా? ఆయన న ప ప ప డే రా ష్రీ య కాంగ్రెసు సంఘమున కధ్యక్షుడుగ నెన్నుకొనిరి. స్వరాజ్యపక్షమునకు నాయకుడుగ నుండి కాంగ్రెసు నిర్వాహకార్యక్రమము నిర్వహించుచు కలకత్తా మేయరు పనినిగూడ నిర్వహించగలడా? ఈ భారముతో క్రుంగిపోవునెడల ముబ్బడిగౌరవమువలన ప్రయోజనమేమి? ఇందులకు నేను జెప్పగల్గినది నేనుగుప్తగారికి స్వసామర్థ్యము దెలియగలదు. ఆయనకు కావలెనని కోరిన యెడల అధికార మీయవలెను. అంతేగాని నెత్తిన పడవేయ గూడదు. దేశముకంటె స్వలాభము నెక్కువగ పొందించి నేనుగుప్తగారు ఆలోచనలు చేయునెడల చాల ఉపద్రవము గలదు. అటు వంటిప్పుడు ఆయనను స్వరాజ్యపక్ష నాయకుడుగ జేయుటగూడ నుపద్రవమే. ఇట్టి అనుమానముల కాయన పోతుడుగాకున్నయెడల ఆయన కున్నపనికి తోడు కావలెనన్న ఆభారమును ప్రతిష్ఠతో నిర్వహించునెడల మేయరుపని నీయవచ్చును. చేరుగల కాంగ్రెసు వాది యొవరును, అందులో దేశబంధుస్థానే వచ్చువారు గౌరవముతోనను ఆశపడరు. నేను గుప్తగారిని జూడకార్కులాడ్డు మేయరు కాగోరిన మాక్స్వీని జ్ఞాపకమువచ్చెను. ఆయన తనకు గౌరవము దెచ్చుకోవలెననికాక, ఆ ఉన్నతస్థానము వహించినపుడు వచ్చు ఒడుదుడుకుల నెదుర్కొనవలెనని కుతూహలముతో నుండెను. దేశబంధుస్థానే వచ్చువారిస్థితి మాక్స్వీని యెదుర్కొన్నవానికన్న నెక్కువ కష్టములు రావచ్చును. మాక్స్వీని తన ప్రాణమునే యేమైన సత్యమని నిలువ కర్మణజేసెను. దేశబంధుస్థానే వచ్చువారు తనగౌరవమును నిల్పకొనునట్లుండవలెను. దేశబంధు నిరూపించిన త్యాగగౌరవప్రమాణముల నుండి యేమాత్రము తొలగిపోయినను ఆయనస్థానే వచ్చినవారి గౌరవము బ్రతికినస్థాల్లు పోయినదే యగును. ప్రాణము పోయినను బాగుండునుగాని జీవచ్ఛవమువలె నుండును. కలకత్తా మేయరు పదవికి నేనుగుప్తగారికి గల గూఢాచారముల గూర్చి చర్చించుటలో నేను నాతోనున్న మిత్రులతో వితర్కించితిని. కాంగ్రెసు పక్షమును, కాంగ్రెసు మ్యూనిసిపలు పక్షమును నావాదము గ్రహించి విశేషములను గమనించి యెవరో కొందరు వద్దన్న ను నేనుగుప్తగారి నిర్ణయమును అంగీకరించిరి. వారు ఆయనభారమును సాధ్యమైనంతవరకు తగ్గించెదరని నేను నమ్మెదను. నేను గుప్తగారు దేశబంధు నిర్ణయించిన ఉన్నత ప్రమాణమునకు తగినటుల పనిజేసెదరని నా కేమాత్రమును సందియము లేదు.

మ్యూనిసిపలు బాధ్యతలు

ఇప్పుడిట్లు చేసితిమి గదాయని యిది సర్వకాలముకను ఆచారము కాగూడదు. ఎంతసమర్థుడైనను మాడుపను లొక్కరిపై బెట్టుట ధర్మము గాదు. మూడు పెద్దపనులను ఒక్కరు బాగా సమర్థపజాలరు. స్వరాజ్యమునకు పనిజేసికొనుటకుగూడ వ్యామోహ మెక్కువగనుండును. వ్యామోహములేకుండ జేయవలసినపుడు వానికి లోనగునటుల జేయుట అన్యాయము. రాజకీయపక్షములు మ్యూనిసిపలు సంఘముల నాక్రమించినను, రాజకీయరంగములందు బాగా పనిజేయువారికి మ్యూనిసిపలు బాధ్యతల నొసంగుటగూడ తప్పు. మనము పరాధీనులమైనను మ్యూనిసిపలు వ్యవహారములను వానిగుణములబట్టియే ఆలోచించి మ్యూనిసిపలు పనులజేయుటలో రాజకీయకార్యధోరణి లేకుండ నుండువారి నే ఆపనులకు నియోగింపవలెను. మనము ముందీక్షాగ్రత దీసికొనకున్నయెడల మ్యూనిసిపాలిటీల నాక్రమించుటకు జేసినయత్నములు వృథాయగును. మ్యూనిసిపలు కార్యనిర్వహణమునకు గావలసిన శిక్షణమును రాజకీయకార్యాలంబుడు పొందజాలడు. జడ్జి ఆహూదాలో నున్నపుడు అడ్వోకేటుగగాని, రాజకీయతత్త్వగాని యెట్లుండడో అట్లే మ్యూనిసిపలు కాన్సిలరు ఆస్థానమున నున్నపుడు రాజకీయవిషయములను పూర్తిగ వదలివేసియున్నానీ తన రాజకీయపక్షమునకు నేపజేసినవా డగును. మ్యూనిసిపలు కార్యనిర్వహణమును తత్త్వముఖ్యమును దెలిసినవాడైనను ఈ

మాడుపనులను ఒక్కనిమీదనే జేయుటకు అంగీకరించిన కారణము ఇప్పుడున్న అసాధారణస్థితిలో నేమైనను సరే గట్టిపని ఉపద్రవయుక్తమైనను జేయవలసిన దనియే. రోజుకు రోజు దాసులు పుట్టురు. దేశబంధు పోయినతరువాత పడినలోటును పూడ్చుటకు నెవ్వరికిని సాధ్యముగాదు. ఆయన వదలిపోయిన భారమును వహించుటకు అసాధారణమైన ఆశ్రయములుండవలయును. సామాన్యముగ నుండవలసిన క్రిస్తిసామర్థ్యములును, చిత్రకుద్ధియు నున్నయెడల ఈఆశ్రయము లాయనకుగల్గును. నామట్టుకు నేను నాజీవితములో నిట్టిపనిని జేయుట కిదియే మొదలును తువయును. ఇక మరల నిట్టిదియే చేయును. నేను నాబాధ్యత నెరిగియు నందున్న ఉపద్రవము నెరింగియు నిట్లు చేసితిని. జే. యం. నేనుగుప్తగారికి కావలసిన విజ్ఞానమును క్రిస్తి భగవంతుడు ప్రసాదించుగాక! రాజకీయకార్యములలో తీవ్రముగ పనిజేయుచుండిన వాని నెన్నుకొనుటవలన కలకత్తా పురాభివృద్ధి కాలంక మని కలకత్తాపౌరులు తలంపకుండవరుగాక! ఫిరోజీషా మెహతాసాధ్యశ్రమ గలదు. ఆయనకన్న నెక్కువైన కార్పొరేషను అధ్యక్షుడుగాని, యెక్కువైన కాన్సిలరుగాని కానరాదు. గతవత్సర మాయనసాంప్రదాయములను విలంబించిపట్టు నిలువబెట్టెను. ఆయన నిష్పక్షి కముగ అతినమర్థతతో తన కార్యభారమును నిర్వహించెనని ప్రతిపక్షులుగూడ ఒప్పుకొనిరి. వికలుభాయి యేమిటి, గొప్ప రాజకీయవేత్త గాడా? నే నీవిషయములను దెలుపుటలో మ్యూనిసిపలు కార్యనిర్వహణ మున్న నెట్లుండవలెనో దెల్పితిని, ఇంకను అస్థితి భారతదేశములో పరిణామము గాంచవలసియున్నది. ఆపనిని కాంగ్రెసే చేసి పుణ్యము గట్టుకొనునని నేను తలంచుచున్నాను. వారి వారి పట్టణములలో మురికికాల్వలను శుభ్రముగ నుంచి శుభ్రమైన పాలను చేకధరలకు యిప్పించి, త్రాగుడు వ్యభిచారము లేకుండజేయగల కాన్సిలరులు వచ్చినపుడే యియ్యతి పరిపూర్ణము గాగలదు. (యంగిండియా)

కథలాలు గ్రామసాధ్యశ్రమ

ఖద్దరు ప్రచారము

మగన్లాలు కే. గాంధీగారు యంగిండియాలో నిట్లు వ్రాయుచున్నారు:—

కథలాలుగ్రామము ఖేడాజిల్లా కపద్వంజి తాలూకాలో నున్నది. ఉద్యమప్రారంభమునుండియు యిచట ఖద్దరు తయారగుచుండెను. ఇంతవరకు నెమ్మదిగ తప్పకుండ పనిజేయుచు గుజరాతులో కల్ల చౌక యగు మంచి ఖద్దరును తయారుచేయుచున్నది. ఇతరరాష్ట్రములలోనికిగూడ నిది ప్రాకినది. ఈ సమయము అచట పనిజేయు ప్రముఖులు కొందరు యిచ్చట యెంతప్రతి ఖర్చునో కూర్చి తద్వారా మ్యానేజరు శ్రీయుత శంకరలాలు ద్వారకదాసు పరిఖుగారు తాలూకాలో ఖద్దరు లేటును యితరసంగతులును ప్రకటించిరి. ఇతర రాష్ట్రములలో ఖద్దరు తయారగుచోట్లవలెనే యిచ్చటను చౌకగనున్నది.

1. ఏకులు పాను 9 అణాలు.
2. నూలు 8 మొదలు 10 నెంబర్లవరకు పాను 14 అణాలు.
3. జంటనేత పేక పడుగున్నది. 27 అంగుళముల వెనుల్పు 17½, 18 గజములతాను 7 పానుల బరువు. గజము 7 అణాలు.
4. ఒంటిపోగు పేక పడుగు ఖద్దరు 27 అంగుళముల వెనుల్పు 18 గజములు పొడుగు. 4 పానులబరువు. గజము 8 అణాలు.
5. తువాలజములు నేత 25 అంగుళముల వెనుల్పు 1 గజము పొడుగు. ఒక్కటి 7 అణాలు.
6. జములు నేత తువాల 26 అంగుళముల వెనుల్పు, 1½ గజములు పొడుగు ఒక్కటి 9 అణాలు.
7. జములు నేత తువాల 26 అంలి వెనుల్పు 1½ గజములు పొడుగు. ఒక్కటి 11 అణాలు.
8. జేబురమాలు 22 అంలి వెనుల్పు 22 అంలి పొడుగు. ఒక్కటి 4 అణాలు.

ఈ రెట్లప్రచారము కార్యాలయము సరకు నంతయు అచ్చులనే అమ్మవలెననుకొన్నది. ఇతరరాష్ట్రములకు బోయి అమ్మనక్కరలేదు. ఇతరచోట్లనుండి తెప్పించుకొనక్కరలేదు. ఆయితే మంచురకపు చీరలు, ధోవతులు మాత్రము తెప్పించుకొనవలసి యుండును. కారణము మధ్యరకం నేతకు తగినటుల మంచురకం నూలును కథలాలు తయారుచేయుటలేదు. కార్యాలయము యిందులకే ప్రయత్నము జేయుచున్నది. కొంచెము

మంచి ప్రతి బాగా యేకీ యిప్పుడున్న రాటనులను మార్చి మంచికడులు పెట్టి పనిజేసినయెడల యియ్యదిగూడ నెరవేర గలదు.

ఈకార్యాలయము యీతాలూకాలో ఖద్దరు పనికి ప్రోత్సహము గలుగ జేసినందులకు అభినందింపవలసియున్నది. ప్రతిని ఉచితముగ నిచ్చినవారి నింకను యొక్కవగ నభినందింప వలయును. ఇట్టి ధర్మము త్రిగుణమైన విశేషము. ఇచ్చిన వారికి పుచ్చుకొన్నవారికి గాక దేశమంతటను పుణ్యము. కారణము ఇందువలన త్రివత్సరమును యీ దేశమునుండి పోవుచున్న లక్షల కొలది రూపులను కొంతవర కాపుట యగును. వందలకొలదివలంబులకు పని కల్పించి అన్నము పుట్టువలంబుల జేయును.

ఇదియేయుట యెట్లో కథలాలు దారి చూపెను. ఇతర తాలూకాలను రాష్ట్రములును ఈ ఆదర్శమును గైకొని భారత దేశములో అన్నము లేకుండ ప్రాణములను గోల్పోవు మంచిన వారిని రక్షించుటకుగాను యీగ్రామము జేయు ప్రయత్నములు విజయవంతము లగుగాక!

దేశబంధుస్థారక నిధి

మహాత్ముని సీరసంకల్పము

(యంగిండియా)

నే నిప్పుడు బెంగాలులో చేయుచున్న ప్రయోగము దేశబంధు స్థారక నిధి వనూళ్ల కై నది. 10 లక్షలను వనూలు గాకుండ యిప్పుడు కలకత్తానుండి వెడలిపోవుటకు నా కిష్టము లేదు. కాని కొన్ని జిల్లాలకు వచ్చినవని వాదనను జేసివారి కాశాభంగము గలుగజేయుటకును మనస్సొప్పటలేదు. కాని యీ సారి నా ప్రయోగము నిధి వనూలుజేయుటకును ఆయన సంజేతమును దెబ్బలు కనునని హెచ్చరించితిని. ఈ స్థారక నిధి పేరుతో నైనను నేను ప్రయోగము జేయుచున్నందులకు సంతోషముచున్నది. ఎక్కడ బట్టినను బీదలు స్త్రీ పురుషులు ఉన్నదెల్ల నిమ్మట అద్భుతముగనుండెను. వారల నేమి యు నిర్బంధము పెట్టవక్కరలేదు. అడుగుటయే తడవుగ వారు ఇయ్యగలంత యిచ్చిరి. వృద్ధవీతంతువులు కట్టుకొన్న భోజనముల చెంగనగట్టిన ముళ్లను విప్పి అందులో నున్న దాని సంత ను ఇచ్చి వేయుచుండిరి. అటు వంటప్పుడు మళ్లి వారిది వారి కిచ్చివేస్తామా అని బుద్ధి కలిగెడిది. కాని మరియొకసారి ఆలోచించుకొనగా వారిచ్చినది తీసికొనుట ధర్మమని వనస్సు కుదుర్చుకొంటిని. దేశబంధు తన సర్వస్వమును అర్పణ జేయలేదా! ఆ ఆసుపత్రికష్టములోనున్న స్త్రీలకొరకుగాదా? ద్వారలోకి బెట్టినన్న యీ ఆసుపత్రిలో బీద వితంతువులు దాచుటగ శిక్షగాను నొందరా. సదుద్యమ మునకై తమ సర్వమును ఇచ్చివేయువారికి భగవంతుడు పది రెట్లు మరల (పసాదించినను న్యాయము నే నేల సందేహింపవలెను. ధనవంతులుగూడ వెనుదియకయిచ్చిరి. చిన్నపట్టాములం జరిగిన స్త్రీలసభలందు నగలు పుచ్చుకొనవలెనని నేననుకొనలేదు. కాని అన్ని చోట్లను సోదరీలు తమ నగలకుగూడయిచ్చిరి. సిరాజ్ గంజ్ లో నిద్దరు పెద్దబంగారుగొలుసుల నిచ్చిరి. ఈపత్రిక కిది వ్రాయనప్పటికి పోయిన నాల్గు చోట్లను స్త్రీల సభలలో పురుషుల సభలందువలె వేల కొలది మంది గాక వందలకొలదియే వచ్చినలు వనూలు పురుషులసభలలో అయినంత యయ్యెను.

దారిద్ర్యచిహ్నము.

ఈవనూళ్లను జూచి చాల విషయములు నేర్చుకొనదగి యున్నవి. ప్రజలు ఎంతటి దారిద్ర్యములో నున్నారో కన్నులార గాన్పించుచున్నది. నేనట్టివారు వేలకొలదిమందిదగ్గరనుండి వనూలు జేయుచున్నాను. చాల చోట్ల అరకాసులుగూడ నిచ్చిరి. ప్రజలంత న్న నెక్కువ యిమ్మట యిష్టములేక గాక వారివద్ద అంతకన్న నేమియులేదని నాకు తెలియును. నాధెదుటనే వారు ముడిపిప్పి ఉన్నదంతయు నిచ్చిరి లేదా జేబు. ఖాళీజేసికొనిరి.

మాననవకులు

సిరాజ్ గంజ్ నుండి యిషార్టీ కై లలో బోవుచుంటిమి. అది నెమ్మదిగ నడుచును. అది ఒక కాళి. పదినిమిషముల కొకసేపు వచ్చును. గ్రామియులు ప్రతివేషములోను వందలు వేల కొలదిమంది వచ్చి తమకాన్కలను చెల్లించిరి. ఈవిధముగ బెంగాలు సాంఘికమును వీడి మానముగ పనిజేయువా రెవ్వరుంటుజేసిరి. పట్టికిని పత్రిక కలకత్తా వు. వారి

కి ప్రకటన జేసికొనుట స్వయంగానే లేదు. వారు గట్టి పని జేయుటయే వారికి ప్రకటనము. వారు లేకున్నయెడల గ్రామియుల కేమియు తెలియనే. ఆయువకులే పర్యటనముజేయుచు పత్రికలు చేసినంతవఱకు జేయుదురు. కారణమువారికి వ్రాయును చదువను తెలియదు. ఈ రెండును వచ్చినవారు పత్రికలను కొనుక్కొనలేరు. ఇట్లు దైర్యముతో త్యాగబుద్ధితో నేవజేయు భారతీయులకు వందనములు. ఈ వేషస్థలనందగు ప్రతిసభయును క్రమముగ సంవడిలేకుండ బందోబస్తుగ పని యాన్వంతరకు జరిపిరి. తమ దేశమును ప్రేమించు యీ యువకులద్వారా స్వరాజ్యము తప్పక వచ్చును. రెయిల్వేయుద్వోగులమాట చెప్పక విడువరాదు. నేనిదివరలో ప్రయోగము జేసినపుడురెయిల్వే అధికారులు పైనుండి క్రిందివరకును అమితోదారులుగనుండి. వారి సహాయము ఇదివరకు కన్న నిప్పుడై కు వ గ గా వ ల సీ యు న్న ది. దారి ప్రక్కనున్న వేషస్థలలో కొద్దినిమిషములలో వేలకొలది వనూలుజేయుట స్వల్పకార్యము గాదు. కాని అది నెరవేరెను. కారణము వారుగూడ ప్రజలు, వలంబీరులతోబాటు కలసి పనిజేసి నాపని సులభముచేసిరి. నేను అన్ని వేషస్థలనందగు సుంపులలోనుండ పోయి వనూలుజేసి రైలుపోవు లోపలనుండిలో నెక్కువలసియుండెను. దేశబంధు బ్రతికి యున్నప్పటికన్న చనిపోయిన తరువాతనే ప్రజల శక్తి యంతయును బైటికుబుకునటుల జేయగల్గెను. ఆయనదేశయుల కాయనయెడలను రెద్వారా దేశమునెడలను గల కృజ్ఞతను గనుగొనిరి.

ఇంటిమాట యేమి ?

ఇప్పుడీ ఆసుపత్రిని, రెండుతరములనుండియు ఆయన కుటుంబమునకు జేసిన సౌధములోనే పెట్టెదరా యని సందేహములు ప్రబలెను. సిహ్న ప్రభువును యితరులను బంపినవిజ్ఞప్తిలో ఆవిషయము స్పష్టముగ దెలుపబడెను. ఆ సౌధ మిదివరకే బ్రష్టిలదేతిలోనికి బోయెను. అందు ఆసుపత్రి యో మరియొకసంవత్సరం పెట్టవలసియు యున్నది. దాని విలువ రి లక్షలు. దానివిూద రెండు లక్షలు అప్పు దీర్చవలెను. ఇప్పుడువనూలుజేయు డబ్బుతో అప్పునిచ్చివేసెదరు. కాని అప్పుడు స్థారకనిధి వనూలు జేసినవారు రెండు లక్షలలో మూడులక్షల ఆస్తిని సంపాదించిన వారగుదురు. అనగా 10 లక్షలు స్థారకనిధి వనూలునవప్పటికి 11 లక్షల మూలధనము చేరవ దగను.

సంశయమేల ?

నేను ఈ 10 లక్షలను వనూలు జేయగలనా? అంత పట్టుదలతో నున్నానా యని సంశయించువారింకనుగలరు. ఇదుకునేను జెప్పజగిన జేమియులేదు. ఈస్థారకనిధికి బెంగాలు 10 లక్షల నియంజలవన్నయెడల నేను బెంగాలు నెరుగననియే చెప్పెదను. ఇందులకు నేనంతవర కవరగగరకు పోయినను లేదన్నవా రెవ్వరునులేరు. వనూలునగా కొంతకాలము పట్టును. కట్టుదిట్టములతో పని గావలెను. వనూలుకాచని నాకేమాత్రమును సందేహము లేదు. మో|| క|| గాంధీ

దేశబంధుదాసు స్థారకనిధి

4,64,268 రూపాయలు

దేశబంధునిధి కింతవరకు 4,64,268-18-6 (రూపాయలు) చేరినవి (18 వ లేదీ న్యూ ఎంపైజ్ - కలకత్తా)

కమలాక్షి

(విచిత్రకథ)

గ్రంథకర్త:—నెల్లూరు వెంకటగిరి మహారాజాకాలేజీ ప్రధానాచార్యులు మ - రా - శ్రీ, రాయసం వెంకటేశపుణుగారు ఎం. ఏ. ఎల్. టి. సాంఘికనవల—ముప్పదేండ్లకు పూర్వపు ఆంధ్రదేశస్థితి, ఆకాలపు చదువుసంధ్యలు, పిల్లల యాటపాటలు, వ్రతాచారవ్యవహారములు, గుణ శీలములు సందర్భానుసారముగ పాత్రలయందు ప్రత్యక్ష మగుచుండును.

120 పేజీలు. ఫెదర్వైటుకాగితము. మంచి అచ్చు. 0.8.0. విలీనము:—

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము,

నెం.7, తంబు శెట్టిపేటి, మద్రాసు.

డాక్టరు వరదరాజులు నాయుడు గారు - గాంధీమహాత్ముడు

వీరికి జరిగిన ఉత్తర ప్రత్యుత్తరములు

కలకత్తాకు వెళ్లినపుడు డాక్టరు వరదరాజులు నాయుడుగారి లేఖను మహాత్ముచకు సమర్పించిరి

ద్రవిడరాష్ట్రమున నూలుచందా వరకు నమలు జరుపుటలో నాకుకలిగిన అనుభవమును మీకు తెలియజేయుచున్నాను. దానిని సరిగా కొనసాగించుటకు కొన్ని నూనవలనుగూడ చేయుచున్నాను. నూలుచందావరకు నేను మహాపూర్వముగా సమ్మతించెదను. పనిచేయనివారికి ఓటుహక్కు ఉండగూడదనుటయే న్యాయము కాని దాని నమలు జరుపుటలో చాల యిబ్బందులు కలుగుచున్న వని పెక్కుమంది ఆందోళనను చేయుచున్నారు. తగిన మార్పులను చేయనిచో యీవరకునే రద్దుచేయుట లేటప్పింపవచ్చును. ఇప్పుడుగూడ చాలతాలూకాలో పని పూర్తిగా నిలిచిపోయినది. ఇందులో సభ్యులలో పదుకొండ కలరు. మొనటి నెలలో నూలుచందాను పంపినవారిలో చాలమంది తరువాత పంపనేలేదు. వారి నడిగి వనూలు చేయువారును కనబడరు. దీనివలన ఎన్ని కలహాలలో చాల కలహములుగూడకలుగగలవు. కొన్ని తాలూకాలో కాంగ్రెసు సంఘములవారు నూలుకు బదులుగా ధనమునే పుచ్చుకొనుచున్నారు. ఆధనముతో వారు నూలు కొన్ని రాష్ట్రీయసంఘములకు పంపుచున్నారు. ఇది చాల అక్రమము. ఇట్టి అక్రమములు చాల జరుగుచున్నవి.

ఈనూలును తాలూకా గ్రామములనుండి రాష్ట్రీయ కార్యాలయమునకు పంపుటకు తేపాలన్యాయక్రింద నూలు కిమ్మటలో ఆర్థభాగము ఖర్చుచున్నది. అందువలన యీ నూలుతో నేయబడు బట్టలధర చాల హెచ్చుగా నుండకలేవదు. వివరములు

1. 24-5-25 వరకు తేపాలన్యాయము 110-2-9
2. ఉత్తరప్రత్యుత్తరములక్రింద మండల తాలూకాసంఘములకై న వ్యయము. 55-1-0
3. పాల్వేలు, మాచి ఛాన్సీ 24-5-25 వరకు. 111-10-0
4. ఈ విషయమున కాభాసంఘములు వ్యయపరచిన మొత్తము. 888-7-0

1. మాడునెలలలో 3191-మందియొద్ద నుండి నూలు వనూలుచేయుటకు తేపాలన్యాయము. 388-7-0
- అనగా ఒక చందాదారుకు రెండు తాలు.
2. రిజిస్టరులు, రసీదులు మున్నునవానిని 10 వేలమందికి అచ్చువేయించుటకు. 664-0-0
3. ఆశాభాసంఘములకు పెట్టుబడి. 1845-0-0
- (ఆ) ప్రయోగపు ఖర్చులు 540-0-0

మొత్తము 24-5-25 వరకు నూలుచందా నిమిత్తము ద్రవిడరాష్ట్ర కాంగ్రెసు సంఘమున కై న వ్యయము 8487-7-0

ఇన్ని చిక్కులున్నవిగాన దీనిని సవరించుటసరము. నూలుకు 2000 గజముల నూలును వడికియిచ్చిన చాలునని గత డిశంబరులో బెల్గం కాంగ్రెసు మహాసభ జరుగుటకుముందు ద్రవిడ రాష్ట్రమహాసభవారు తిరుచణామలలో తీర్మానించి యున్నారు. అదియే ఉత్తమపద్ధతి యని నాకు తోచుచున్నది గాన దానినే ఆమోదింపగోరెను.

నేలం, 25-5-25. } చిత్తగించవలెను. పి. వరదరాజులు.

* * * * *
మహాత్ముని ప్రత్యుత్తరము
మీ కిప్పుడు బాగుగా ఆరోగ్యము కలిగినవని తెలిచెదను. నేనిప్పుడు శేవలము ఉదాసీనభావమునే అవలంబించితిని. నాకేమో నూలువరకునందే గట్టినమ్మక మున్నదిగాని దానితో మీకు ప్రసక్తి లేదు. కాంగ్రెసు నాయకులందరును ఎటుల నిర్ణయించినను సరే నేనుగూడ సమ్మతించెదను. నాకది ఆచరణ సాధ్యము కాదనితోచినయెడల మాత్రము నేను నాయకత్వమును వదులుకొనుటకు నాకు స్వతంత్రత యుండవలెను. నాకు నూలు వదులుటయే ఉత్తమపద్ధతిగా కనబడుచున్నది.
కలకత్తా, 14-7-25. } చిత్తగించవలెను. (సం) మో. క. గాంధీ.
(ఈలేఖను ప్రకటనార్థము ద్రవిడరాష్ట్ర) కాంగ్రెసు సంఘ కార్యనర్థి నేడు మహాకార్యాలయమునకు పంపెను. (ఆం. ప. స

బిటీషు నిర్ణయము

బర్మేశాహ్లా ప్రభువు ప్రసంగమును చదివిన వారందరకును, వారి నిశ్చయ మేదియో తెలిసియే యుండును. ప్రస్తుత సంస్కరణములను కొనసాగించ వలయుననిదన్న వేరొకవరమును వారొసగియుండలేదు. ఎట్టి యాశను పురిగొల్ప లేదు. దేశబంధు దాసుగారు జీవించియున్నచో, తీవ్రమగు ఆశాభంగమును జూపియుండెడివారు. స్వరాజ్యవేత్త సభవారు బర్మేశాహ్లా ప్రసంగమును నిరసించి, తమ పద్ధతులను మార్చుకొనుట కంగీకరింపక బోయిరి. కాని, ఇండియా ప్రభుత్వ ప్రకటన అనుకూలముగ నుండుచో, క్షణపురపు ప్రసంగములో సూచించినరీతిని గౌరవప్రదమగు సహకారము నలుపుటకు వీరు తమ సంసిద్ధతను మాత్రము గనుపరచిరి. కాని అట్టియాశ కెడము లేదని మరియొకమారు వెల్లడియైనది. లేనిపోని యాశల గలిగింపక, తమ యుద్దేశ్యమును స్పష్టముగ వెల్లడిజేసినందుకు, బర్మేశాహ్లా ప్రభువు గారిని అభినందింపవచ్చును. ప్రభువుల సభలో ముచ్చటించక పూర్వము, హిందూదేశమును తాము కత్తితో జయించితిమనియు, హిందూ దేశపు సంరక్షణ బాధ్యతను తాము విడువజాల మనియు, మున్నగు మృదువాక్యములను, బర్మేశాహ్లా ప్రభువుగారు స్వరించిరి. ప్రభువుల సభలో జరిపిన ప్రసంగమునందు తమ భావములను కొంత కప్పి పుచ్చినను, దూరదృష్టిగలవారు భ్రమజెంద జాలరు. కాని గత శనివారమునాడు వీరుగావించిన యుపన్యాసమునందు సందియము నెల్ల బాపిరి.

బర్మేశాహ్లా ప్రభువుగారు తెలుపరచిన రహస్యమును భారతీయు లెల్లరును గమనింప వచ్చును. ఇతర విషయములగూర్చి బిటీషు రాజకీయ పక్షములవారి మధ్య నెట్టి భేదాభిప్రాయమున్నను, హిందూదేశము విషయమున నేకాభిప్రాయమే ప్రబలియున్నదని స్పష్టమగుచున్నది. ఈ పక్షమువారి కెక్కుడు అభిమానము గలదనియు, ఆ పక్షమువారి కెక్కుడు అభిమానము గలదనియు చలచుట కేవల భ్రమ దప్ప వేరుగాదు. ప్రభువుల సభలో చర్చను ప్రారంభించిన ఆలివియరు ప్రభువుగారు తుట్టతొడకు బర్మేశాహ్లా ప్రభువు నభినందించుటతో సంతృప్తి జెందిరి. కామన్సుభలోగూడ లేబరుపక్షము వారెక్కుడు వారవను చూడక బోయిరి. ఈ సందర్భము నవకాశముగ గైకొని, తాము గావించిన ప్రకటన కన్న క్షేత్రీవుల యభిప్రాయమును లిఖరలు లేబరుపక్షముల యభిప్రాయములను గూడ సువ్యక్తపరచుచున్నదని, బర్మేశాహ్లా ప్రభువుగారు సగర్వ

ముగ బలుకుచున్నారు. లేబరుపక్షమువారు వీరి వాక్యములను కాదనబోరు. బిటీషుజాతీయుక్కు నిశ్చయ మిదియేనట. అయ్యది మారదట. వెనుక పంగదేశ విభజనము నయితము సిరమగు నేర్పాటనియు దానిని మార్చ వీలులేదనియు ప్రకటించిన బిటీషు ప్రభుత్వమువారే, పిమ్మట తమంతట తామే విభజనమును తొలగించి సిరమగు ఏర్పాటును అపిరము గావించిరి.

అందుచే బర్మేశాహ్లా ప్రభువుగారి సిర నిశ్చయము గాంచి భీతిజెందనక్కర లేదు. ప్రజల శక్తి సామర్థ్యములు వృద్ధియగుచో, సిరమగు ఆటంకము లన్నియు దొలగిపోక మానవు. కాని బర్మేశాహ్లా ప్రభువు ప్రసంగముబట్టి బిటీషు వారు సత్వరస్వరాజ్యప్రదానమునకు బుద్ధి పూర్వకముగ గడంగరని మాత్రము విదితమయినది. ప్రస్తుత సంస్కరణవిధానమును భారతీయులు చేపట్టి మనస్ఫూర్తిగ కొనసాగించి విజయము గాంచుచో, అభివృద్ధి కవకాశము గలదట. లేనిచో ముందు బోవుటకు ద్వారమే లేదట. బర్మేశాహ్లా ప్రభువుగారు విధించిన పరతును హిందూ దేశమంగీకరించుట దుర్లభము. చిర క్షణముగ సంస్కరణములను చేపట్టినను వానిని జయప్రదముగ కొనసాగించుటెటులు? మితవాదులయినను యిక్కార్యమును నిర్వహింపజాలమని, మడ్డిమెను కమిటీవారి యెదుట నివేదించిరి. అసంభవమగు కార్యము నెవ్వరు నిర్వహింపగలరు? మడ్డిమెను కమిటీ మైనారిటీ రిపోర్టునందు సంస్కరణవిధానమును కొనసాగింప వీలులేదని స్పష్టముగ దెలిపినను, బర్మేశాహ్లా ప్రభువుగారు దానిని గమనింపకున్నారు. రాష్ట్ర ప్రభుత్వముల యభిప్రాయమునకు మైనారిటీ రిపోర్టున సలేపంపకుండుట కడు విచిత్రము. భారతీయ సభ్యుల యభిప్రాయము లెటుల తృణీకరింపబడెనో కనుగొనవచ్చును. కమిటీలును, విచారణలును, దేశమునకు పకరింపజాలవని, మడ్డిమెను కమిటీ విచారణ మరియొకమారు గుణపారమును నేర్పుచున్నది.

క్షేపణిదినము రీడింగు ప్రభువుగారు ఇంగ్లండు నుండి హిందూదేశమునకు బయలుదేరెదరు. వీరు ఇంగ్లండుకు పయనమయినపుడు, మడ్డిమెను కమిటీ మైనారిటీ సూచనలను బలపరచి రాష్ట్రీయ స్వాతంత్ర్యము నయినను వెంటగొని వత్తురని భావింపబడెను. కాని రీడింగు ప్రభువుగారి యుదంతము నంతను వినినను, ఇండియామంత్రిదే పై చేయి యయ్యెను. రీడింగు ప్రభువుగారి పుడు రిక్తహస్తములతో తిరిగి హిందూదేశమున కే తెంచుచున్నారు. బర్మేశాహ్లా ప్రభువుగారి ప్రకటనకు భిన్నముగ ఇండియా ప్రభుత్వమువారు ప్రకటన గావించెదరని నమ్మువా రుడరు. ఇట్టి సితిలో ప్రజల కర్తవ్యమేమి? హిందూదేశ సమస్య విషయమై ఇంగ్లండునందు అన్ని పక్షములవారును ఏకమయి ఎటుల యేకస్వరముతో తమ నిశ్చయమును తెలుపుచున్నారో, భారతీయులును తమలో తమ కెన్ని భేదము లున్నను సత్వర స్వరాజ్య సంపాదన విషయమున తాము కృతనిశ్చయులమై యున్నటుల వెంటనే ప్రకటింపవలయును. పద్ధతులలో భేదముండవచ్చును. కాని, సాధింప

వలసిన ప్రయోజనముగూర్చి భేదముండజాలదు. భేదమున్నచోటుల దప్ప నితరసందర్భములలో కలసి బనిచేయుట కాటంకముండజాలదు. బిటీషు నిశ్చయము పార్లమెంటు సభల ద్వారా నెటుల వెల్లడియగుచున్నదో, హిందూదేశ నిశ్చయము కాంగ్రెసుసభద్వారా నెటులనే వెల్లడిగావలయును. ద్వంద్వ ప్రభుత్వవిధానమును చేపట్టవలయునని ఇంగ్లండు నిర్బంధించుచో, తామా నిర్బంధమునకు లోబడజాలమనియు, స్వరాజ్య సంపాదనకై సర్వ శక్తిని ధారణోపదమనియు హిందూదేశము ప్రకటింపవలయును. సంస్కరణములను నిర్వహింపనిచో, అన్ని ద్వారములనుమూసి యుంచెదమని బర్మేశాహ్లా ప్రభువుగారు పలికిరి. దీనిని గాంచి నిరుత్సాహపడుటకు మారుగ, ప్రజలు అప్రమత్తులై పాటుబడుచో అడ్డముగ నున్న తలుపు లన్నియు వానియంతట యవియే విడిపోవును. ఆతలుపులను బిటీషువారే దీయవలసివచ్చును. గాంధీ మహాత్ముని నాయకత్వము క్రింద, ప్రజలు నిర్మాణసామర్థ్యమును గడించుట ముఖ్యమని విదితమగుచున్నది. ఈసమయమున అలసభావము బనికిరాదు. నిదురించుట కిది సమయముగాదు. బర్మేశాహ్లా ప్రభువుగారి కడపటి ప్రసంగమయినను, ప్రజలలో కార్యదీక్షను పురికొల్పు గాక!

ప్రపంచశాంతి: మతధర్మము

ప్రపంచశాంతిని రక్షించుటెటులు? ఈ విషయమై పాశ్చాత్య దేశములందు మరల కొంత యోచన జరుగుచున్నది. యుద్ధములు జరుగకుండుటకు ముఖ్యసాధనము, మాధ్యమద్వారా వివిధ జాతులును తమ తగవుల పరిష్కరించుకొనుట దప్ప వేరుగాదు. అందు కింతవరకు ప్రయత్నము జరుగలేదు. ప్రపంచ మల్లకల్లోలముగ నున్నది. ఒకమూల మొరాకోయుద్ధము. వేరొక మూల చీనా కల్లోలము. బాల్విక్కుల యుద్ధవము పాశ్చాత్య ప్రపంచమును కలవరపెట్టుచున్నది. ప్రాన్సు జర్మనీ సఖ్య మింకను గుదురలేదు. ఇట్టి స్థితిలో, నానారాష్ట్రసంఘ మేమియు జేయజాలకున్నది. నానారాష్ట్రసంఘ సభ్యులు, పశుబలమునే నమ్ముకొనుటచే, యిట్టి దుర్గతి ప్రబలుచున్నది. జీనీవా ఒడంబడికను ఇంగ్లండు మున్నగు దేశము లంగీకరించియున్నచో, యభివృద్ధి కవకాశము గలిగెడిది. ఏ కారణముచే నయిననీమి, కన్నరేవోటిపు ప్రభుత్వమువారి యొడంబడికను నిరాకరించిరి. ప్రాన్సుతో ప్రత్యేకపు ఒడంబడికను జేసికొనిరి. బిటీషు ప్రభుత్వమువారు తమ దృక్పథమును మార్చుకొని, జీనీవా ఒడంబడిక నంగీకరింపవలయునని, 600 మంది ఆంగ్ల క్రైస్తవ మతబోధకులు ప్రధానమంత్రియగు బాల్ఫోరినుగారి కొక విన్నపమును పంపిరిని తెలియచున్నది. మతబోధకులు తమ విధిని గుర్తించుచో, ప్రపంచశాంతిని కాపాడగలరు. మతము, మానవప్రేమను, భూతదయను బోధించుచున్నది. మతము హృదయమును ప్రేరేపించును. మత బోధకులు నిజధర్మమును మరచుట చేతనే, ప్రపంచమునందన్యాయము ప్రాకి బోవుచున్నది. మత హృదయమును కవిపెట్టుటచేతనే, గాంధీమహాత్ముడు సత్యఅహింసా

సందేశములను బోధించుచున్నాడు. అంగమత బోధకులు కేవలము, విన్నపమును పంపుటతో తృప్తిజెందక బ్రటిషు ప్రజలహృదయమును పురి కొల్పవలయును. శాంతిరక్షణ కష్టమగునన్న కారణములను తొలగింప ప్రయత్నించవలయును. గత సంగ్రామమునందు ప్రసిద్ధిపడసిన లాయడు జార్జి గారిదివరకేమని చెప్పచుండిరి? గత యుద్ధమువలన ప్రపంచమునందు సత్వరాభివృద్ధి గలిగెనని ప్రకటించిరి. నేడు వేరువిధముగ బలుకుచున్నారు. కొంతకాలము క్రిందట లండనులో ముచ్చటించుచు, రాజ్యాంగవేత్తలవలన ప్రపంచమునకు ముక్తి గలుగదని నుడివిరి. యుద్ధము మూలమున, యూరపుకు వివేకము రాలేదనియు, మరల నన్నిజాతులును తమతమ బలములను పెంపుజేసికొనుచు కయ్యమునకు కాలు ద్రవ్యమును వనియు, నిరాశతో బలికిరి. హృదయము పరిపక్వమయినగాని, ప్రపంచశాంతి నిలువదని, వీరు స్పష్టముగ చెలిపిరి. హృదయ పరివర్తనము మాటలతో గలుగునది గాదు. కేవల ధర్మోపన్యాసములవలనను చేకూరజాలదు. ఇందుకు మార్గమెక్కటే గలదు. నాయకులు, హృదయ పరివర్తనము నాచరణలో గనుపరుపవలయును. మతము నొక యంగీకారము, ధరింపక, తమలో నొక భాగముగ జేసికొనవలయును.

కార్యరేషను ఎన్నికలు:

శ్రీనివాసయ్యంగారి హెచ్చరిక

మద్రాసు కార్యరేషనుకు కాంగ్రెసు ప్రతినిధుల నెన్నికొనవలయునని, శ్రీమంత్ శ్రీనివాసయ్యంగారు గావించిన హెచ్చరికను ఓటరులు గమనించుట యుక్తము. కలకత్తా కార్యరేషను వారు స్వరాజ్యపక్షనాయకుని అధ్యక్షునిగా నెన్నికొని, దేశబంధుదాసు గారి యెడ గల భక్తి కారవములను సూచించిరి. గాంధీమహాత్ముడు గూడ నేనుగుప్తాగారి విజయమునకు తోడ్పడెను. ఇందుకు మహాత్ముని విమర్శించినవారు గలరు. స్థానిక స్వపరిపాలనా సంస్థలు, రాజకీయ కక్షలకు వెలుపలనుండవలయునని వాదించువారొక ముఖ్యవిషయమును మరచుచున్నారు. హిందూదేశమునందు స్థానిక సమస్యలను రాజకీయ విషయములనుండి పూర్తిగ విడదీయుటకు వీలులేదు. ఏలనన స్థానికసంఘములకు తగిన స్వేచ్ఛ లేకున్నది. స్థానికసంఘములు జాతీయవిద్యను ప్రోత్సహించుట తప్ప. కద్దరు నిర్మాణమునకు తోడ్పడ గూడదు. రాటముల వ్యాపనకు కృషి సలుపగూడదు. దేశీయనాయకులను గౌరవింప గూడదు. అధికారుల యభిమత మీతీరున నున్నది. దీని నతిక్రమించుచో, స్థానిక సంఘములు రాజకీయవ్యవహారములలో ప్రవేశించినటుల భావించుచున్నారు. స్వరాజ్యసిద్ధి గలిగినగాని, స్థానిక స్వపరిపాలన మయినను చక్కబడ గ్రహణ్యము నానాటికి బయల్పడుచున్నది. ఇట్టి సంద్విగ్ధస్థితిలో, స్వరాజ్య సంపాదనకై నడుముగట్టుకొని, ధైర్యముతో ప్రవర్తించగలవారే, స్థానిక సంఘములను నడుపుట యుక్తమని సులభముగ గ్రహింపవచ్చును. ఆకారణముచేతనే కాంగ్రెసు సభ్యులు స్థానికసంఘముల నాక్రమించుట యవసరమని, మహాత్ముడుగూడ బోధించుచున్నాడు.

సత్వంత్రదేశములలో, స్థానికసమస్యలను రాజ్యాంగ సమస్యలనుండి విడదీయుటకు కొంతవరకు వీలగును. అక్కడ సయితము, ముగిసిపలు పక్షములు రాజకీయ పక్షములతో దాదాపుగా నేకమగుచున్నవి. స్థానికసంఘములను పార్లమెంటరీ ఎన్నికల నిమిత్తమై యుపయోగించుట సామాన్యమయినది. చెన్నపురి కార్యరేషను ఎన్నిక లేమగునో యని, వంగదేశముగూడ ఆతురముతో నిరీక్షించుచున్నది. అట్టి తరి, ఓటరులు కాంగ్రెసు ప్రతినిధులకే తమ వోట్ల నొసగి, చెన్న సగరాభివృద్ధికిని, స్వాతంత్ర్య సిద్ధికిని తోడ్పడప్రార్థితులు. చెన్నపురి జాతిమత భేదముల నతిక్రమించి, జాతీయభావప్రవర్ధనమునకు తోడ్పడుట ధర్మము.

చప్పింపగూడదు!

బర్మోహెడ్డు ప్రభువుగారి ప్రకటనమును చర్చించుటకు, శాసనసభ లెంతయో కుతూహలము జూపుచున్నది. కాని, రాష్ట్రీయ సభలో దీనిని చర్చించుటకు వీలులేదని, బొంబాయి గవర్నరుగారు తుర్తరువిచ్చినటుల నేటి తంతి వార్త చెలుపుచున్నది. బొంబాయి గవర్నరుగారి మార్గమును ఇతర రాష్ట్రపాలకులుగూడ నవలంబించెదరనుటకు సందియము లేదు. గవర్నరుగారి యుత్తరువు కడు విచిత్రముగనున్నది. బర్మోహెడ్డు ప్రభువు ప్రసంగమునుగూర్చి చర్చించుటకు, హైందవశాసనసభకు మాత్రమే హక్కు గలదట. బొంబాయి ప్రతినిధులు తమ యభిప్రాయముల నక్కడ చెలువపెచ్చునట. ఇప్పుడమలులోనున్న నా మ మాత్ర సంస్కరణములు రాష్ట్రములకుమాత్రమే వర్తించును. కేంద్రప్రభుత్వమున కెట్టిభాధ్యత లేదని తెలిసినవిషయమే. ద్వంద్వప్రభుత్వ పద్ధతిని నిర్వహించవలయునని బర్మోహెడ్డు ప్రభువుగారు ప్రజలను శాసించిరి. అట్టితరి తమకు ముఖ్యముగ జేదినవిషయముల గూర్చి రాష్ట్రీయ శాసనసభలవారు చర్చింపగూడదనుటకన్న విశేషము వేరొకటుండదు. దేశ దృష్టి నాకర్షించిన యిట్టి ముఖ్య విషయము గూర్చి చర్చించుట కయినను శాసనసభల కధికారము లేనపుడు, వాని ప్రయోజన మొంతవరకు గలదో యూహించవచ్చును.

కావేరీ ప్రాజెక్టు

కావేరీ ప్రాజెక్టు నిర్మాణము ఎట్టకేలకు ప్రారంభమయ్యెను. కృష్ణా గోదావరి డెల్టాల నేర్పరచిన సర్ ఆర్థు కాటనుగారే, కావేరీ ప్రాజెక్టునుగూడ 1834 సంవత్సరమున తలపెట్టిరి. కాని పెక్కు కారణములవలన ఇంతవరకు వారి సంకల్ప మీడేరలేదు. మైసూరు, మద్రాసు ప్రభుత్వముల తగాదాలవలన, పని కొంతకాల మాగిపోయెను. ఆనకట్ట కట్టటవలన, నూరుమైళ్లు చుట్టుకొలత గల తటాక మేర్పడును. 50 చదరపుమైళ్ల భూమి నీటియడుగున నుండును. ఈతటాకమువలన 301,000 ఎకరముల మొదటి పంటభూమిని సాగుజేయుటకును, 90000 ఎకరముల రెండవ పంటభూమిని సాగుజేయుటకును వీలగుననియు, 31 కోట్ల రూపాయల విలువగల పంటలు పండుటకు వీలగుననియు, 461 లక్షల రూపాయల సిస్తు సంవత్సరము ఒకటింటికి చేకూరుననియు, యూహించుచున్నారు. ప్రాజెక్టు నిర్మా

ణము పూర్తయగుటకు పది సంవత్సరము లైనను పట్టునట. లామెంబరుగారి ప్రసంగమునందు, కృష్ణా రిజర్వాయరు ప్రాజెక్టు సంగతి గనుపింపదు. ఇది మొదలిడు సూచనలుగలవా? భవాని, తుంగభద్ర, పోలవరము ప్రాజెక్టులు తమదృష్టిలోనున్నవని లామెంబరుగారు చెలిపిరి. ఇవి ప్రారంభమగుట కొంతకాలము బట్టునో తెలియలేదు.

మంత్రిపద స్వీకారము

మంత్రిపదపులను స్వీకరించుటకు, కలకత్తాలో జరిగిన స్వరాజ్యపక్ష సభవారు అంగీకరింపలేదు. అయినను, సర్ గవరుగారు పిలిచినసభకు అన్ని పక్షములవారును వెడలిరి. వీటిలో స్వరాజ్యపక్షమువారు కొందరుగూడ గలరు. మంత్రిపదస్వీకారము విషయమై దీర్ఘ చర్చ జరిగెనని చెలియుచున్నది. తుదకు వోటరుల యిష్టమును కనుగొనుటకు, ప్రత్యేక సమావేశమును కూర్చవలయునని తీర్మానింపబడెనట. ప్రస్తుతసందర్భములను వోటరులకు తిన్నగ చెలుపుచో, వారెవరును మంత్రిపదపుల స్వీకరింపవలయునని సలహా నొసగజాలరు. సంస్కరణములను రక్షించు ప్రయత్నములో స్వరాజ్యమును కోల్పోవకుండ జూచుట, గవరుగారి ధర్మమై యున్నది.

వీరారు రైతుల దుస్థితి

భూమి ప్రజలదేకాని ప్రభువులది కాదని ప్రజలవాదము

ప్రభుత్వమువలన గలుగనున్న యపాయము

మెట్టాల్లు, జూలై 20:—జిల్లాసంఘము యజమాన్యమున జరిగిన నిన్నటిరాత్రి సభలో వీరారు కాసనసభ్యుల సంఘము సభనుండి యప్పడేయేలెంచిన కేరు, కోల్హి గార్లు వ్యవసాయదారులకు ప్రాముఖ్యమగు విషయమున శామలంబించిన పద్ధతిని విశదీకరించిరి భూమి ప్రజలదేకాని ప్రభువులదికాదని వారూహించిరి. కావున మొజకును, పల్లముచేయట మొదలగు సమయములం దాయకట్టుమొదలగుపన్నుల సవనసరముగా విధింపనక్కరలేదు. భూమిస్తాక తరహాపన్నుగాన దానిని క్రొత్త పెట్టిల్వెంటుచేసినపుడెల్ల పన్నులను హెచ్చించుట న్యాయమే అదియును రాష్ట్రమునకుండు ధనమునబట్టి యవసరమున బట్టియు చేయబడవలయును కాని వీరారులోనట్టి హెచ్చుచేయుట ప్రస్తుతమవసరము. ఏలన రాష్ట్రమువలన 70 లక్షలరూపాయల ధనము వచ్చుచున్నది. అవియెల్లను వీరారు వ్యవసాయదారుల కెట్టి యుపయోగములేనట్టిపనులకయి, మ్యూర్రాష్ట్రములం దుపయోగించుచున్నారు. కేరుగారు మాట్లాడుచు భూమిహక్కు విషయమున రావుబహదురు బ్రహ్మగారి యూహలు చాల విచారకరముగనున్నవి. వాటినిబట్టి మితవాచనృపదయమెట్లుండునో వెల్లడియగుచున్నది.

కావున జిల్లాయంతయును తమయభిప్రాయము ననేక సభలను గావించి బలపరచవలయునని వారు కోరిరి. నిస్సందేహముగ తమ వ్యతిరేకాభిప్రాయమును ప్రకటింపఁగోరిరి.

సభాధ్యక్షుల పహించిన దాష్టాగారు ప్రస్తుత సందర్భములలో భారతమందు భూమి హక్కు తమదని ప్రభుత్వము భావించుట రైతులకు చాల నష్టమును గలిగించుననియు, దానివలన ప్రభుత్వమునకుగూడ హానికరమే యనియు తెలిపిరి. ప్రభుత్వము తలపెట్టిన యీప్రస్తుతపు చట్టము నామోదించుచో ప్రజలలో ప్రభుత్వముయెడ సహకారభావమును బోగొట్టి ప్రజలను మటింత మారమునకు దీసికొనిపోవును. (అ. ప్రె)

గుత్తి పోలీసు అదనపుదళము

కోర్ట్ గారి విచారణసారాంశము

[దివాను బహదరు పి. కేశవస్వామిగారు మాకిట్లు వ్రాయుచున్నారు.]

న్యక్తి దూమాలను లక్ష్యము చేయకున్న కోర్ట్ గారి నివేదికమునందు ఆంధ్రప్రదేశ్ పోలీసు పార్టీ వారు సంతోషింపఁజేసినవిషయము తెల్పియో యున్నది. 27 గ్రామములు అధికారమునకు వచ్చినందున అనునవియే ముఖ్యమున ప్రభుత్వమునకు అదనపు పోలీసుదళమును నియమించునట్లుగా ఆమోదమును పొందినదిగాను, అనునదికావలసివచ్చినదిగాను ప్రభుత్వమువారి నివేదికము ప్రభుత్వమువారి నిర్యామినియమునకు వచ్చినదిగాను.

మే 12 వ తేదిన ప్రభుత్వమువారు ఈక్రింది ప్రకటనమును గావించిరి.

గుత్తి తాడిప్రత్తి తాలూకాలయందలి 27 గ్రామములు అపారముగ స్థితియందున్నందున, గ్రామవాసుల ప్రవర్తనను ననుసరించియు ఈ గ్రామములందు పోలీసు సంఖ్యను హెచ్చించుట అవసరమని ప్రభుత్వమువారు తీర్మానించుచున్నారు. జూలై 1 వ తేదీ మొదలు 3 వరకు ప్రభుత్వము వారి సభాసభాగములను నిర్ణయించు విధమున అదనపు పోలీసుదళము ఈ గ్రామములందు ఉంచబడును. ఇందులకేను ఖర్చులను జిల్లా అధికారులు గ్రామస్థులవద్దనుండివసూలుచేయుదురు."

కోర్ట్ గారు విచారణసరిచిరి. ప్రభుత్వపు ప్రకటన యందు నూచింపబడిన 27 గ్రామములలో 1 గ్రామమునందు మాత్రమే విపరీతపరిస్థితులు లున్నవనియు ఇతర గ్రామముల ప్రవర్తనను అదనపు పోలీసుదళమును స్థాపింపవలసిన అవసరము లేదనియు నివేదిక స్పష్టపరచుచున్నది. ఇందులకు సంబంధించిన భాగములను వివేదికమునండి నువహరించుచున్నాను:-

"చింతల చెరువు గ్రామమున పోలీసు నిబ్బంది అధికము గ నుండవలయునని వేరుగవ్రాయుట అవసరము. ఇతర గ్రామములందెట్టి విపరీతపరిస్థితులు లేవని నేను నమ్ముచున్నాను. కాని తెలికి గ్రామమున ఒక స్త్రీమను యుండుట అవసరమని నా ఆభిప్రాయము."

తెలికిలో పోలీసు స్త్రీమను నేర్పరిచిన అనుభవముల విషయము కోర్ట్ గారి టిట్లువ్రాసిరి:- ఎట్టి విపరీతపరిస్థితులు లేని గ్రామములందు వారినద్దనుండి అదనపు పోలీసుదళమునకును ఖర్చులను వసూలుచేయుట న్యాయమా అన్యాయమా అను విషయమును నిర్ణయించుట నాపనికాదు. కాని పైన నేను నూచించిన కారణముల ననుసరించి ఇతర గ్రామవాసులవల్ల వద్దనుండి ఈ ఖర్చులను వసూలుచేయుట సరికాదని నా ఆభిప్రాయము. కాని గ్రామవాసులలో ఎవరైనను చింతల చెరువు నందలి కత్తులతో ప్రత్యక్ష సంబంధముగలవారై యున్నచో వారి ఖర్చులను కొంత భరించుటకు చేయవచ్చును."

కాని ప్రభుత్వమువారు మాత్రము అన్ని గ్రామములందు కత్తులను చేరవారివద్దనుండి ఖర్చులను వసూలుచేయవలయునని ప్రభుత్వము వారు జిల్లా మాజిస్ట్రేటు కు ఈ తీర్పును పంపియున్నారు. ఇట్టి తీర్పును గావించుటకు పూర్వము ప్రభుత్వమువారు అడ్వోకేటు జనరలు గారి సలహాపొందిరి. లేదో తెలిసికొనవలసి యున్నది.

ప్రభుత్వమువారి ప్రకటనయందు నూచింపబడిన 27 గ్రామములలో ఒక్క గ్రామమునందు మాత్రమే పరిస్థితులు విపరీతముగ నున్నవి. అయినను అన్ని గ్రామములందును వారు ఈ పన్నును చెల్లించవలయునని నిర్ణయించుట కధికారులు దౌర్జన్యము సలుపుటకు అవకాశ మిచ్చుటయు అశాంతిని సృష్టి చేయు అయుయగును.

ప్రభుత్వమున ప్రభుత్వమువారు మాడు సంవత్సరములు పోలీసుదళ మున సంకల్పించుకొనిరి. ఈ ఆందోళన ఫలితము 1925 సంవత్సరము ఏప్రిల్ 15 తేదీకి జిల్లా అధికారు లీవిషయము విచారణసరిచి ఏదో ప్రదేశములందు ఎంతెంతకాలము అదనపు పోలీసుదళ ముండవలయునో ప్రభుత్వమువారికి తెలుపవలయునని ప్రకటించబడినది. ప్రభుత్వము ఒక్క గ్రామమునందే విపరీతపరిస్థితు లున్నవి. తెలికి గ్రామమున సలుగురు కాన్సుటేబులున్న చాను. ప్రభుత్వమువారి స్వల్పఖర్చును భరింపవచ్చును.

ఇక కోర్ట్ గారు నమ్మగలిగిరి గావించిన నిందా వాక్యములు అందుపై ఉన్న తాక్షణికములు ఊచితము ఈ విషయములను గురించి వరిమొకపర్యాయము వ్రాయుటకు నాకు సొర అవకాశ మియ్యవలయును. నేను 17 వ తేది పంపిన తంతి వార్త కొన్ని అపొహలకు ఎడిమొసగినది. నాపేర్కు ప్రతిష్ట ప్రభుత్వమునందు నాకు గల పలుకుబడి అంతమొందెననియు అయినను నా గౌరవప్రతిష్టలు ఈ అవాంతరమును అతిశయించ

మొసర్పు ఉమ్మడి రామయ్య శెట్టి, గురుసామి శెట్టి కంపెనీవారి

వివాహ హ్యూన పత్రిక

మా స్నేహితులకు, భాతాదారుల కందరికిని మాకు విలాసములు తెలిసినంతవరకు

ఆహ్వానపత్రికలను పంపితిమి. కొందరి విలాసములు మాకు తెలియకపోవుటచే ఈ పత్రికముల ముగా ఆహ్వానించుచున్నాము. నా సహోదరుడు ఉమ్మడి గురుసామి శెట్టి శ్రేష్ఠకుమారుడు చి. పాంచరంగ శెట్టికి మ.రా.రా.శ్రీ తాతా నాగయ్య శెట్టిగారి పుత్రిక యగు చిరంజీవి సాఖా గృవతి శ్రీరంగ నాంచారమ్మకును 23-7-25 తేది గురువారం ఉదయం 7 గం-30 ని 8 గం-15 ని 10-15 బరుగునట్లు పెద్దలు నిశ్చయించినారు. గాన మీరందరు కుటుంబసమేతముగా విచ్చేసి వేషావరణలను ఆశీర్వాదించి మధ్యత చందన తాంబూలాది సమవచారములను స్వీకరించి మమ్ము గౌరవింప మీ ఘనతను మిగుల ప్రార్థించుచున్నాడను. శుభం.

ఇట్లు, తమవిధేయుడు

ఉమ్మడి రామయ్య శెట్టి.

గలవని నేను వ్రాసియుంటిని. ప్రభుత్వమువారి దయాదాక్షిణ్యములను నేనెన్నడూ అతింబియుండలేదు. ఉన్నతప్రభుత్వోద్యోగుల ఆగ్రహమునకు నేనెన్నియో పర్యాయములు గురియైతిని. కారాగృహముల సంస్కరణముగరించి నేనిచ్చిన మొదటి ఉపన్యాసము 5^వ అర్ధరత్నాలి ప్రభుత్వమువారికి ఆగ్రహము కలుగజేసెను. హిందువులలో కత్తెరు సిరస్తదారు ధారాత్తుకృష్ణరావుగారి 108 బంధువుల పేర్లను నేను వ్రాసినప్పుడు కూడ నేను ప్రభుత్వమువారి ఆగ్రహమునకు గురియైతిని.

గోతుకీవరు హంపన్న స్వార్థకవిషయమును స్థాపించినపుడు ఆంగ్లేయలందరు నాపై మండిపడిరి. యూరోపియను ఉద్యోగి ఈ విచారణ స్థలు పవలయునని కోరియుంటిని. నాకుతగిన శాస్త్రజరిగినదని ప్రతిపత్తులు సంతరించుచున్నాడు. ఇంగ్లండుజుడి ఆధారములేని నేరాశోపాలన విశ్వసనీయమునందు, బహిరంగముగ నేరాశోపణ మొనర్చి రుజువుచేయ దైర్ఘ్యములేని పెద్దమనుష్యుల మాటలను అత్యుముచేయుడనియు ఇంతకాలకు నమ్మియుంటిని. ఇప్పుడు నాకే నమ్మకము పోయినది.

***

వ్యక్తిదూషణ

టి. శివశంకరంశెట్టిగారు మాకిట్లు వ్రాయుచున్నారు:-

స్వేమలు అశీసరు నివేదికమపై ప్రభుత్వమువారు గవ్వించిన నివేదికము లింత పురికొల్పుచున్నవి. జిల్లాయందు ప్రబలియున్న అపొహలను కొంచెమైనను తొలగించుటలేదు. ప్రభుత్వమువారి ప్రతిష్టకుకూడ ఈ తీర్పు భంగకరముగ నున్నది.

26 గ్రామములలో పరిస్థితులు విపరీతముగ లేవని నివేదికమునందు స్పష్టముగ వ్రాయబడినది. ప్రజలకు ఇబ్బంది కలుగుచున్నది ఈ అదనపు పోలీసుదళము ఏర్పరపబడలేదనియు ప్రభుత్వాధికారము తిరస్కరింపబడుటచే ఇట్టి చర్య అవసరమయ్యెననియు చెప్పబడుచున్నది. కాని చింతల చెరువు ప్రజలు ప్రభుత్వాధికారమును తిరస్కరించినది విచారణల తేలలేదు. ఇకపక్షములవారు పోలీసువారి సహాయము అప్పుడప్పుడు కొరుచుండిరిని స్పష్టమైనది. మువ్వరు పోలీసు కాన్సుటేబులు ఆగ్రామమునందు శాంతిని రక్షింపగలిగిరి. పార్టీలవారు దౌర్జన్యము సలుపుచున్నారనుటకు ఎట్టి నిదర్శనములేదు. అధికారులపనికి ఎట్టి అభ్యంతరము గాని కలుగలేదు. ఇట్టి పరిస్థితులలో పోలీసు ఆప్ట 15 వ తేదీన ఎట్లు అనువర్తించుచున్నదో తెలియకున్నది.

ప్రభుత్వమువారి చర్యలను తిమ్మారెడ్డి చిన్నారప్పరెడ్డిగారు ఇరువురకు తాకిడి తగులునట్టి చెప్పబడుచున్నది. కాని నిజముగ నష్టము కలుగనది చిన్నారప్పరెడ్డిగారికే మేడిమాకుల పల్లెయందు తన ఆస్తిని కాపాడుటకు ప్రత్యేక పోలీసుదళము కావలయుననియు అందుకను ఖర్చులు తాను భరించెదననియు తిమ్మారెడ్డిగారు ప్రభుత్వమువారిని 'ఎన్నియో పర్యాయములు కోరియుండిరి. కాని ఈ ఖర్చులను చిన్నారప్పరెడ్డిగారు భరింపవలయునని జిల్లా అధికారులు పట్టుబడియున్నారు. అందువల్ల నే తిమ్మారెడ్డిగారు ప్రభుత్వమువారిని సాగడుచున్నాడు.

చిన్నారప్పరెడ్డిగారు ప్రభుత్వమువారి పక్ష పాతబుద్ధికి చింతిల్లుచున్నాడు. ప్రభుత్వము వారు తిమ్మారెడ్డిగారి విషయమై ఇంత శ్రద్ధ ఎందులకు వహింపవలయునో తెలియకున్నది. బహుశ చిన్నారప్పరెడ్డిగారి గౌరవ ప్రతిష్ఠలను అంతమొందించుటకై గావించబడిన ప్రయత్నము లన్నియు విఫలమునటచే తిమ్మారెడ్డిగారికి కొంతకుకొంత శక్తి గలుగుటకై జిల్లా అధికారు లిట్లు చేయుచున్నారని కాబోయి. 'కేశవస్వామిగారు సీతపతిపక్షికి తోడ్పడుచున్న మేము వారిని భంగపరచెదమని ప్రభుత్వమువారు తిమ్మారెడ్డిగారికి చెప్పుచున్నట్లున్నది. ఇట్టి పరిస్థితులలో చిన్నారప్పరెడ్డిగారు నిర్దోషులని రుజువుచేయ కేశవస్వామిగారు పూనుకొనుటయం దెట్టి ఆశ్చర్యము లేదు. జిల్లా అధికారులు తిమ్మారెడ్డి పక్షమునం దుండిరి. కేశవస్వామిగారు చిన్నారప్పరెడ్డిగారి పక్షమునందుండిరి.

వ్యక్తిదూషణ

న్యాయదృష్టితో విచారణజరుగునని ప్రజలు నమ్మియుండిరి. కాని కోర్ట్ గారు మొదటనే కేశవస్వామిగారి విషయమై దురభిప్రాయపడిరి. బహిరంగముగ సాక్ష్యముచ్చి నేరాశోపణ మొనర్చి దైర్ఘ్యములేని పెద్దమనుష్యులకు వీరు చెబియుగిరి. కేశవస్వామిగారు మాజిస్ట్రేటులకు గౌరవము చూపరనియు తన పలుకుబడిని ఆధారముగ గైకొని ఉద్యోగులను దెడరించుచుండుననియు చెప్పబడినది. ప్రభుత్వనిర్వహణము చక్కగ కొనసాగకుండ కేశవస్వామిగారు పనిచేయుచున్నారనియు చిన్నారప్పరెడ్డిగారి చట్టవిరుద్ధములగు చర్యలను వీరు ఆమోదించుచుండుట ఈవాదమును బలపరచుచున్నదనియు వ్రాయబడినది. చింతల చెరువునందును జరిగిన అల్లరికి కేశవస్వామిగారు బాధ్యులని వాదింపబడుచున్నది కాబోలు. ఈనిదర్శనము తప్ప మరెయిక నిదర్శనము విచారణల వర్షడలేదు. కోర్ట్ గారిట్లు తీర్పువ్రాయుటకేమి ఆధారములందెనో తెలియకున్నది. బహుశ జిల్లాయందలి ఉన్నతోద్యోగుల మాటలు విని వారట్లు వ్రాసిరి కాబోలు. ఒక ఉద్యోగి కేశవస్వామిగారు వ్రాసిన జాబును తనకుచుపెననియు ఈజాబు ఈ ఆభిప్రాయమును బలపరచుచున్నారనియు కోర్ట్ గారు వ్రాయుచున్నారు. ఆజాబు ప్రకటింపబడిన ఇట్టి అపొహలకు అవకాశముండదు.

నిజమేమనిన జిల్లాలో కేశవస్వామిగారు గొప్పదైర్ఘ్యముగల పెద్దమనిషి లంఘనముగొండను ఉద్యోగుల దౌర్జన్యపరులకు వీరు శత్రువులు గిట్టనివారునా నేరాశోపణములను గావించుచున్నారు. ఇట్టి నేరము లొనర్చినవారికి ప్రభుత్వమువారిని విరుదము లిచ్చియుండుట ఆశ్చర్యములేదా. ప్రభుత్వమువారుకూడ తలతిక్కితో జిల్లాయందు బాధ్యత గురైగినవారు జిల్లా శాంతిస్థాపనమునకు తోడ్పడుటలేదని వ్రాయుట విఫరీతముగ నున్నది.

పిల్లెగారు ప్రభుత్వ నిర్వహణమునకు అడ్డుపడుచున్నారను నేరము మోపబడినది. కానసభవారు ఆగట్టు సమావేశమున ఈ నేరాశోపణమును ప్రభుత్వమువారు రుజువుచేయవలయునని కోరవలెను. ప్రభుత్వము వారు రుజువు చేయకున్న ప్రభుత్వమువారి చర్యను ఖండించుచు ఒక తీర్మానమును కాసనసభవారు గావించవలెను. ఈ నేరాశోపణ రుజువుచేయబడిన కేశవస్వామిగారిని గౌరవస్థానమునుండి తొలగింపవలెను.

ప్రభుత్వమువారి చర్యలన్ని తిమ్మారెడ్డిగారికే ఎక్కువ నష్టము కలుగుచున్నదని నివేదికమునందే నూచింపబడినది. చిన్నారప్పరెడ్డిగారి నీవిధమున పీడించుట ఎంతవరకు న్యాయమో

కొంత పరిశీలించెను. నివేదికను నుండి ఇందుకు సంబంధించిన కొన్ని భాగముల నువహరింప దున్నాను:-

1922 మే 15 న చేసిన గుత్తపంచుకొండ పంచాయతీ సర్పంచిగారు చిన్నారప్ప రెడ్డిగారు పోవుచుండ మాన్యుమన కొందరు అతనిని చంప యత్నించిరి. వారివద్ద ఆటమాటికొ పిస్తలు యుండుటకే వారు బ్రతికిరి. ఇందులకు కారకులు తిమ్మారెడ్డిగారో అతని కుమారులూ యుండవలయుననుట నిస్సందేహము.

చిన్నారప్ప రెడ్డిగారు పెద్దపడుగురుమ్మను గ్రామములందు గొప్పపలుకుబడిగలవారని చెప్పబడినది. కాని ఈపలుకుబడి దుర్వినియోగమొనర్చబడెనని రుజువుకాలేదు. మరియొక సేరము తమకుకష్టములువచ్చిన రైతులు ప్రభుత్వోద్యోగలతో మొగపెట్టుకొనక చిన్నారప్ప రెడ్డిగారితో తమకష్టములను చెప్పకొనుచుండెడివారట. చిన్నారప్ప రెడ్డి ఒకపార్టీ నాయకుడట. అతనిని అణచవలయునట. ప్రభుత్వమువారు పక్షపాతబుద్ధితో ప్రవర్తించుచున్నారని ప్రజలు పంచుకొనవలయునట.

కేసరిగారి వయోవృద్ధులు ఎన్నియోపర్యాయములు ప్రభుత్వము వారి నెదిరించి విజయముగాంచిరి. 65 వ సం. వత్సరమున వరలప్రభుత్వమువారి నిరంకుశతన ఎదిరించుచున్నారు. 27 గ్రామములప్రజలు పన్ను భారముక్రింద ప్రంగకుండవలయునని వారిఉద్దేశము. ఇంట్లోనుఖము గమగొని బక్కెను మోడు వింటరుటను ప్రభువుల ఉపన్యాసములను ఖండించుట సులభము. కాని ఈ విధమున గ్రామములందు ప్రజలపక్షము పహించి ప్రభుత్వము వారిని ఎదిరించుట మిగుల కష్టము. కేసరిగారి గౌరవమునకు భంగకరముగ ఉత్తరువులను ప్రభుత్వమువారు గావించి యున్నారు. కాని ఇందలి సత్యాసత్యములను గౌరవాగౌరవములను ప్రజలు గుర్తెరుగగలరు.

కేసరిగారు దైర్యముతో ఈనిధమున ఈ ఆందోళనమునకు పూనుకొనకుండిన ఏమగుచుండెనో ఊహించెదము. జిల్లా ప్రతినిధియగు స్వరాజ్యపక్షసభ్యుడు కేసరిగారికి తోడ్పడలేదు. జిల్లా అధికారులు కలకొలది బీదలను పీడించి మూడు సంవత్సరములు అచనపు పోలీసు పన్నును వసూలుచేయు సంకల్పముతోనిరి కేసరిగారు బీదలప్రతినిధి. ఎల్లప్పుడు వారికొరకు పనిచేయువారు. పిల్లగారి అన్యాయమును సహించజాలక పోయిరి ఏడుదళమునందు కష్టములు వచ్చినపిమ్మటనే విజయముకలుగున కష్టములను భరించుటకు పిల్లగారు తలెత్తి జిల్లాయందలి ప్రజాహితీసేవనోత్సాహపరులగు యువకులకు మార్గదర్శకైరి.

భారతి

న చిత్రమానవత్రిక

ప్రతిచంద్రమాసాదిని ప్రచురింపబడును

నచిత్రమాసవత్రిక ప్రచురించినందున 3,4

రంగులటములు కలిగి ఇతర చిత్రపటములతో ప్రచురింప బడును. వాఙ్మయము, చిత్రకళలు, గానము, కథలు, నాటకములు మున్నగు అనేక విషయములతో ప్రతిమాసమునను 200 పుటలు కలిగియుండును.

సంవత్సర చందా	రూ	6	0	0
అర్ధ సంవత్సరము	"	3	0	0
విడివత్రిక	"	0	10	0

ప్రస్తుతము బొంబాయి గూర్ఖా ప్రకారము. 0-2-0, రిజిస్టరు చార్జి, 0 3 0 తపాలు చార్జి అధికముగనున్నది. మీరే ముందుగా మణియార్డరు పంపిన తరుపు తిగ్గును. ఏ. పీ. లు సంపాదనో సాము మాకు ఒక్కొక్కప్పుడు ఆలస్యముగా చేరుటయు వత్రికలు పంపుట ఆలస్యముగనుటయు నభివీచించును.

మాదిరివత్రిక గోగువారు అనాలు 0 10 0 స్టాంపులు పంపిన కంపలమును. ఉచితముగా పంపబలము. మాదిరివత్రిక తెప్పించుకొన్న రివ్యూల చుదాచార్జుగ చేరినయెడల ఆ సొమ్ము ఖాతాలో ఖాదాకొని లెక్కినసొమ్ముమూలము పంపవచ్చును.

మీ నే డ యే; భారతి.

రాజ్ గోపాల్ సంవత్సరము 222 మద్రాసు.

ఆంధ్ర గ్రంథ మాల

సం. 7 తంబుశెట్టివీధి, మద్రాసు.

ఆంధ్రాభ్యుదయమునకు వాఙ్మయాభ్యుదయమును, తన్మూలమునను విజ్ఞానాభ్యుదయమును సాధనంబు లను విషయము సర్వత్ర తెలిసియున్నది. ఆంధ్రాభ్యుదయమునకు దేశమునందు గ్రంథ మండలులు గ్రంథాలయములు కళాప్రదర్శనములు మొదలగు సంస్థానలు పర్యాప్తంబులై ప్రజాజీవనప్రవాహమును ప్రవహింపజేయుచున్న విధమును దేశచరిత్ర విశదము చేయుచున్నది. శ్రీయత క. వి. లక్ష్మణరావుగారు రారంభించిన యాంధ్రవిజ్ఞానచంద్రికాగ్రంథమాల నేడు శాఖావశాఖలుగను భిన్నరూపములను వెలయుచున్నది. గ్రంథమాలలన్నియును యథాశక్తిని వాఙ్మయాభివృద్ధికి బాటుపడుచున్నవి. ఆగ్రహారత సలంకరించుట కేర్పడిన గ్రంథమాలలం దిది యొకటిగ నుండగలదను విశ్వాసముతో నీప్రయత్న మారంభమైనది. ఈ గ్రంథమాలయందు విజ్ఞానాభ్యుదయమునకు సాధనము లైన గ్రంథములు ప్రచురించుట కేర్పాటు చేయబడుచున్నది. వివిధవిషయములకు సంబంధించిన గ్రంథములు రెండుమాసములకొక గ్రంథము వంతు నను బ్రచురింపబడును. ఆంధ్రమహాజను లీప్రయత్నమును పోషించుటకు ప్రార్థితులు ప్రస్తుతము వెలువడనున్న గ్రంథములు:

1 శతకమంజరి (భక్తి సంపుటము): వృషాధిప, నర్సేశ్వర, దేవకీనందన, నారాయణ, కాళహస్తీశ్వరాది శతకములు షది యిందు గలవు. ఒక్కొక్క శతకమునకు విపులమగు పీఠికయు, పారభేదములును గలవు.

2 బసవపురాణము (ద్విపద): పాల్కురికి సోమనాధుడు. అనేక తాళపత్రమాతృకలను గొని పరిశీలించి కూర్చిన మూలము. పారభేదములు సూచింపబడినవి. శ్రీ వేటూరి ప్రభాకరశాస్త్రిగారువ్రాసిన విపులమగుపీఠిక గలదు. అచ్చు, కాగితములు సుందరముగ నున్నది.

3 గాంధీమహాత్మని బెల్లాము కాంగ్రెసు అధ్యక్షోపన్యాసము

4 కమలాక్షి (చిన్ని విచిత్రకథ): రాయనం వెంకట శివుడుగారు

5 నీతినిధి: వేటూరి ప్రభాకరశాస్త్రిగారు.

కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు, వ్యవస్థాపకుడు.

భారతనైనిక కళాశాల

[దేహ రామాను] 1924 సం. 12 వత్సరము

ప్రిన్సిపాల్ జేల్సు రాయలు ఇండియా సెక్షను కాలేజి 1924 సం. 12 వత్సరము ఇండియా కేంద్రప్రభుత్వమువారు ప్రకటించుచున్నారు.

ఈ కళాశాలయందు నూతన కార్యాలయములు యాతికొట్టి స్నానముజేయుగది, మామూలులు బ్రెయిలింగు వర్క్-సాపు నిర్మించుట పూర్తియైనది (1) లేబరరూం, (2) బాగ్గే (3) లైబ్రరీ, (4) ప్రవర్తనాలయము (5) మ్యూజియము (6) పాఠశాల తరగతులు (7) స్టూడెంట్స్ సాదా గదులు నిర్మింపబడుచున్నవి వర్షములచేతను ఎరడలనేతలు కైర్లు ఎగువకుండుటచేతను పని పూర్తికాలేదు.

కళాశాల ఉద్యోగిలం చేమయూ వార్డులగులేరు ఇంట్లాండునుండిరావలసిన ఉద్యోగిలు రాజాలంవరకు ఉన్నకొద్దినంది తోనేగడుపుకొనవలసినవైనను ఇంకిరానేవలయుండు సామాన్యవాడు భాష ఉద్దు అనుటచే, పాశాలయందు విద్యార్థిలంపరకు ఉద్దు నేర్పుటకు ఒక ఉపాధ్యాయుడు కావలెను.

విద్యార్థులు: కళాశాలయందు నిప్పురు 70 మంది విద్యార్థులకు వసతిగలదు ఇందు 29 మంది ప్రాంతీయులు ఈనర్సరమునందు 17 మరు చెర్కుకొనివది వారి ఆకోగ్యములలోను లేకుండి యున్నది. ఒక్కొక్క మూసము కాలవారినినే వేరొనిక రిలదినవ యెముక విరిగినిది కారనేమను ఆస్పత్రిచారు బాగుగ వైద్యసహాయము జేయుచున్నారు. నరవలలన విద్యార్థుల భోజనస్థలము నేమయూ అధికముగాకేను

ఆటలు: విద్యార్థుల ఆటలు దేలాపరీశ్రమకు సంబంధించినముగ నున్నవి. క్రొత్తగ వచ్చినవారుగూడ వాంచి అభివృద్ధి గనపరచుచున్నారు. ఈతినవతలన నారి కేంఠియు అభివృద్ధి కిరినది. వర్షముచే క్రికెటు ఆట జరుగలేదు. కాని పురుబాలు, హాకీపండుములు యిరకకళాశాలవారితో జరిగినవి పురుబాలు పంచమునందు యా కళాశాలవాడు యితర కళాశాలను కేంఠిసారి ఓడించిరి దేహపరీశ్రమ క్రిడలనాధి కోర్కెనును నంబురు మాసమున జరిగెను. టెన్నిసు పంచముగూడ జరిగినది

వైస్రాయగారు, నేనాధిపతి మున్నగు ప్రభుత్వోద్యోగులు, పంజాబు గవర్నరుగారు, సం. 12 రాష్ట్రముల గవర్నరుగారు, భారత శాసన సభ్యులు కొందరు యీ కళాశాలను

రుగారు, భారత శాసన సభ్యులు కొందరు యీ కళాశాలను జూడవచ్చురి సార్వభౌమపంతులు తమ చాతుర్య పరములను కళాశాలకు బహుమతిగ బంపినందులకు విద్యార్థులు ఉపాధ్యాయులు సంతసము దెలుపుచున్నారు.

పాటియాలా మహారాజగారగు శ్రీ భూషేంద్రసింగు గారు,క్రికెటు ఆటకు గొప్పమంత్రిమని నిర్మింప భన మొనంగిరి. వీరికి క్రికెటునందు గొప్పసమర్థత గలదు. వీ రికాలేజియందు జూపు క్రెడ్డు కళాశాలవారెంతయు కృతజ్ఞులు ఇంకను చాలమంది షా. శాసనసభ్యులు కలె, టెన్నిసు, బాక్సింగు, ఈర్, దేహపరీశ్రమలను వేరువేరుగా పాటి పంచములలో నుచయోగించుటకు వెండిగిన్నెల నోసంగిరి గ్వాలియరు మహారాజగారు సర్ మాధనరావు సింగియాగారు రొంగంగ గ్రంథాలయ మెంతయు ఉపకరించుచున్నది కాలేకికి మ్యూజియముకూడ గలదు ఇందు విద్యార్థులు తమ వ్యసనములనుండి తెన్ను వింత వస్తువులు, వేదవర్తములు చేర్చుచును.

తిరగములు: ఉపాధ్యాయులు తక్కినగ గుండుచే మొ టటి కేంఠి ము షారములు ఒ టటి గ చేర్చువలసినవైనను, అందుచే నావివిద్యార్థివృద్ధికి ప్రతిబంధముకచ్చెను. తక్కులు, ఇంగ్లీషుతరగతులు సంత్వేషకరముగనున్నవి భారతీయ బాలురకు సహజము సంపచితప్రవృత్తి తొలగించుటకై తగినయత్నములు జరుగుచున్నవి. కొందరు విద్యార్థులు ఇంగ్లీషు నులుగుగూడ చదివి అర్థము చేకొనగలరు. బాలురు టెక్నాలలో పెద్దలుగ నున్నారు. కావున నికముందు బాలురకు 16 ఏండ్లలోపలనే తక్కులజ్ఞానము నేర్పుటకు యత్నములు జరుగును.

సాంఘికబాధ్యు పరీక్షకు హిందూదేశచరిత్ర అనవసరమైనను విద్యార్థులకు నేర్చుచుండురు. చిన్న యిడులలోనే బాలురు దీని నేర్చెదరు గావున పెద్దతరగతివారికి బ్రెటిషు సామ్రాజ్యచరిత్ర, ఐ రో పా చ రి త్ర నేర్ప వుండును ఇందు విషయమై తగిన గ్రంథములు కళాశాలలో లేవు.

భూగోళశాస్త్రము నేర్పుటకు, పటములు, గ్లోబులు, ప్రతిమలుఉండుటకు నిసింభకనము ప్రస్తుతము లేదు. నూతన్భావనము పూర్తికాగానే ప్రారంభించబడును

ఉపాధ్యాయులు, పోషకవిద్యనగున్నను విద్యార్థులు తెలివిగనే అభివృద్ధిగాంచుచున్నారు. 7 రు విద్యార్థులు సాంఘికబాధ్యు పరీక్షకు హాజరయిరి. 5 రు ఉత్తీర్ణులైరి.

విద్యార్థులు కళాశాల జూడవచ్చు ప్రేక్షకులతో మరు మగ ఇంగ్లీషు మాట్లాడుటయే వారి అభివృద్ధికి బెల్లడితేయును.

జోసెపు బాప్టిస్టాగారి గౌరవార్థము

విందుచేయుట

అధ్యక్షుడు క్రైస్తవ సంఘములకు

గ విందిన హితబోధ

బాంబాయి, జూలై 20.—జి. జి. కెరీరాగారి అధ్యక్షతన యీ క్రైస్తవ సంఘములు, గోవా, పెంగళూరు క్రైస్తవ సంఘములు జోసెపు బాప్టిస్టాగారి గౌరవించుటకు విందు చేసిరి.

దేశమాతను బ్రేమించుటయందు క్రైస్తవులు బాప్టిస్టాగారిని ఆచర్యముగ దీసికొన వలయుననియు, ప్రజలసౌభాగ్యము కొరకు దొరతనమునకు తోడ్పడవలయుననియు అధ్యక్షుడు నుడిచెను. "మన మందరము సంఘీభవించి మనయత్నముల ఫలస్వరూపమునకు దీసికొని రావలయును. మనస్త్రిలు తిరిగి కోకలను గట్టుకొనవలయును. మనము తిరిగి దేశభావలనేర్చి, మన సోదరులను మనస్కారులు, హిందువులతో వారివారి భావలందు మాట్లాడవలయును ముప్పవరూపాయల సొట్టును బట్టికొని, కాలరు, గొంతుక కురిపాసికొని మైలను త్యజించి మన పరిశ్రమలను, చేతి పనులను చేపట్టవలయును. జోసెపు బాప్టిస్టాగారి యాజమాన్యమున మనము మా వాణిజ్య, సాంఘికపరిస్థితులను పునర్నిర్మాణము గావించవలయును" అని అధ్యక్షుడు కెరీరాగారు క్రైస్తవసోదరులకు హితబోధ చేసెను (ఆ. ప్రె.)

యోకహామాస్పీషీబ్యాంకు

కరాచీయందు నొకశాఖసాపించెను

కరాచీ, జూలై 20.—యోకహామా స్పీషీబ్యాంకుశాఖ యొకటిచుట్ట నేమి స్థాపించబడెను. ప్రతిరవాణా యిచటనుండి విస్తారము జరుగునని కొంతకాలమునుండి యిందుకొరకు స్థానిక జపానుపర్యటన దెల్పుచు, యిట్టిసౌకర్యములనుగావించవలసినదని గోరుచుండెను. సుక్కుమారుచేత ప్రాంతాభివృద్ధిచే జపానుతో కరాచీవర్తకము గడిచిన అయిదుసంవత్సరములనుండి విస్తారముగ వృద్ధివృద్ధియగుచుండెను. సరియగు బ్యాంకుసౌకర్యములు లేకపోవుటచే క్రొత్తాభివృద్ధికంతరాయముగనుండెను నూతన బ్యాంకుశాఖ స్థాపనచేకరాచీయందు వెక్కుబెట్టిన జపాను ధర్మముల వర్తకముచేయుటకు ఆరంభింపవచ్చును. కరాచీనుండి నేరుగ జపానునకు మామూలముబోవుచున్నది. వర్తకముయొక్క అభివృద్ధికి దీయెతార్హము. (ఆ. ప్రె.)

ఓడలు

బాంబాయి, జూలై 20.—'రాజ్యమ'యొడ 16వ తేది లండనుతపాలలో 18 వ తేది యువయును గం 5 లకు మార్చెల్లున రేవు వదలెను.

'మూట్టాను' యొడ లండను శనివారము 18 వ తేదిని చేరెను.

'చిత్తూరు'యొడ 9వ తేది లండను తపాలలో 19 వ తేది సాయంకాలము గం 5 లకు యేడెనురేవు వదలెను. సాధారణముగా బాంబాయి 24 వ తేది కుక్రవార మునయును గం 5 లకు చెరును.

లాయడు బ్రాస్టి నోకం పెనివారి క్రొకోవియ-యొడ సరిగా ఆగస్టు 1వ తేది 12 గంటలకు బాంబాయిలోని నెం 14 రు అల్లెగ్లాండ్రా రేవునుండి బయలుదేలును. ఓడలోని వారియొక్క చోడ్యపరీక్ష గం 11-30 లకు సరిగా అగును. (ఆ. ప్రె.)

స్వరాజ్యపక్ష ప్రతినిధులు

మదరాసుతరపున ప్లేటు కౌన్సిలులోని

స్వరాజ్యపక్ష సభ్యులు

మదరాసు, జూలై 20.—వచ్చే ప్లేటు కౌన్సిలు ఎన్నికలకు మహమ్మదీయేతరప్రాతినిధ్యము వహించుటకు తమిళ, ఆంధ్ర, కర్ణాటక స్వరాజ్యపక్ష సభ్యులెన్నుకొనిన యీ క్రిందివారిని యభిలభారత స్వరాజ్యపక్ష మామోదించినది.

గొల్ల వేమనరపు రామదాసు పంతులుగారు, డా॥ ధన్వాడ యస్. రామచంద్రరావుగారు, డా॥ యు. రామరావు (కాసనసభ్యుడు) గారు, గొల్ల కె. వి. రంగస్వామి అయ్యంగారు. (ఆ. ప్రె.)

బాంబాయి కాసనసభ

యి. ఎల్. పెయింటరుగారు సభ్యులుగ

నియమింపబడిరి

బాంబాయి, జూలై 20.—రాజీనామా యిచ్చిన ఆర్. టి. మరీసన్నుగారిస్థానే ఇ యల్. పెయింటరుగారు బాంబాయి కాసనసభ్యులుగ నియమింపబడిరి (ఆ. ప్రె.)

పెనుకొండ తాలూకా బోర్డు

పెనుకొండ తాలూకా బోర్డువారు క్రిందటి కెల 80 వ తేదీన జరిగిన సభలో యీ దిక్పర్యాయము ఏకగ్రీవముగ నామోదించిరి— "కలత్తా కాన్వోకేషను అధిపతియు ని గు ప మాన దేశాభిమానియు అను దేశబంధు చిత్తరంజన దాసుగారి ఆకాలమరణమువలన దేశమునకు కలిగిన అవార నష్టముగని యీ బోర్డువారు చింతించుచున్నారు. వారి కుటుంబమునకు యీ దుఃఖ సమయమున పరామర్శ వెలుపుచున్నాగు "

వర్షపాతము

సిల్వా, జూలై 20.—ఈశాన్యపు టు తరయిండియా, గంగామైదానములందు వర్షము చురుకుగనురియుచున్నది. ద్వీపకల్పమునందు వర్షముసాధారణముగ నురియుచున్నది. దక్షిణ బర్మా, బెంగాలు, బీహారు, ఉత్తర ప్రదేశ్, మధ్య ప్రదేశ్, కర్ణాటక, తూర్పు పంజాబు, కొంకణము, వలబారు, మైసూరు, మదరాసు చక్కనులందు వర్షము సాధారణముగ గలదు. ఉత్తరబర్మా, అస్సాం, రాజపుత్ర స్థానము, మధ్య ప్రదేశ్, హైదరాబాదు, ఉత్తర మదరాసుతీరములందు చుట్టుట వర్షము గురిసెను మదరాసు కాశ్మీరమునందు స్వల్పముగ వర్షించెను.

మార్చిను, టూంగ 1, కృష్ణ 2, అక్కాబ్ 5, సిలిసా గరు 3, ఛరసింజీ 2, గోవా, కార్నాటక, కలత్తా, బంపురం 4, చిట్టాగాంగు 5, నారాయణగంజి, సారంగధీ 3, బోగ్రా 5, దివాజపురం 1, డార్జిలింగు, బర్డనాను, చంబాలు పురం 1½, పూర్ణిచూ 2, నాయడుమకా 3, వారణాసి, లక్నో, టెర్రం 2, మీరట్టు 1½, మార్ఖి 1, డెహ్రాడూన్ 4, వస్సో 3, డహ్ పహాజీ 3, మార్ఖోవా, కల్లికోట. 1½, మంగళూరు 3, రేచూరు, హైదరాబాదు (చక్కను) 1, బెంగళూరు 1½, మెర్కూరా 2, కర్నూలు, విశాఖపట్నం 1, కాకినాడ లందు 1½ అంగుళముల వర్షము గురిసెను.

నూచన:— సంయుక్తపరగణాలు, మధ్యయిండియా, తూర్పు పంజాబులం దధికముగన, అస్సామునందు స్వల్పముగను వర్షింపవచ్చును. (ఆ. ప్రె.)

నోటీసు

సంఖ్య 3 కిరువెళ్ల తాలూకా కోబుళంపల్లె గ్రామము. గవ్యా తిమ్యారెడ్డికి సము గ్రామము కండుల వోబుళంపల్లె 12-7-1922 తేదీ రు 120-1-7 లకు 1 కి రు 100-0-0 కి 0-12-0 ప్రకారం అస అస్సలుచక్కిచేరి 153-1-7 లకు సదరు గవ్యా తిమ్యారెడ్డిచనిపోవుటవల్ల అరవిభార్య గవ్యా నాగమ్మ నంద్యాల డిల్లీయొక్కోట్టలో O S 200/1925 రుగా దావాతెచ్చి సదరు మొత్తమును రాబట్టుకొనుటకు గవ్యా తిమ్యారెడ్డికి యి వ్వరు వారులులేరనిన్ని పై గవ్యానాగమ్మవారిని సర్టిఫికేటు సాందుటకు O P. 17/1925 రుగా అర్జీదాఖలు అయియున్నది. సదరు అర్జీవాయిదా 25-7-1925 తేదీ వెయ్యబడినది. అందుకుయ్యరై నా ఆక్షేపించువాడు యున్నయెడల నంద్యాల డిల్లీ ముల్ కోట్టలో హాజరు అయి ఆక్షేపించవచ్చును.

పాణ్యం రామచంద్రయ్యగారు.

మహాభారత యుద్ధనాటకము

అపూర్వగ్రంథము సంతూర్ణ మహాభారతకథ నంతను వెల్లడించు ఉత్తమ నాటక రాజము. మృదుమధుర శైలిగల గద్యపద్యములును పాటలుగూడ గలవు ప్రవర్తించుటకు చాల అనుకూలమైనది. ఇందు శ్రీ కృష్ణపాత్రపోషణమునందు రాజ్యతంత్ర ప్రవీణత బాగుగ వెల్లడింపబడినది. రాయల్ వైజ్ 104, పేజీలు. చక్కని అచ్చు చాల అంచముగానుండును. వెల రు 1-0-0 మాత్రమే. వలయు వారిచుల గ్రంథకర్తగారిపేర వ్రాయవలెను

కట్టా అచ్చయ్య, తెలుగుపండితుడు

బి బి హెచ్ ఎమ్. స్కూలు పేటపాశెం (గుంటూరుజిల్లా)

త్వరపడుడు ! త్వరపడుడు!!

కొన్నిప్రతులు మాత్రమే?

రామకుమారాభ్యుదయము

(ఆంధ్ర నాటక రాజము)

గ్రంథకర్త:— గార్లదిన్నె సుబ్బారావు

పండితామోదితమును, కరుణారసగుంభితమును, పారకహృదయరంజకమునై యొప్పుచుండు.

వెల రు 1-0-0 మాత్రమే

సలయువా రీక్రింది చిరునామాకువ్రాసి తెప్పించుకొందు,—

గార్లదిన్నె సుబ్బారావు,

ఆదవాసి.

పరిశోధింపవలసిన సమయము

ది ఎంపైగు ఆఫ్ ఇండియా కంపెనీ ప్రారంభించి యిప్పటికి రమారము 28 సం॥ములైనది దీని పరిశోధకులు చాల మంచి స్థితిలోనున్నవి విదేశీకొకదాని జరుగవచ్చి వదింపునందు గడచిన 5 సార్లును గొప్పలాభమే తేలేనది. దినదినమునకు మంచి స్థితిలోనికే వచ్చుచున్నది. ఈ కంపెనీలో మీకు ఒక పాతిసి గలదా? పూ ర్తివివరములకు ఈదిగువ విలాసమునకు వ్రాయుదు.

The Branch Secretaries,
The Empire of India Life Assurance
Co., Ltd.

POST BOX No. 237, MADRAS.

సరస్వతీ పబ్లికేషన్స్, రాజమండ్రి

నూతనయంత్రములు!

మేలుకము అచ్చుపనులకు సప్తకముగు తావు

నూతన పరికరములు!!

తెలుగు-నాగరి-అరవము-ఇంగ్లీషు-లో గ్రంథములు మొదలగునవి ముద్రింపబడును.

తెటరు హెడ్డు
కవర్లు
క్యాపూబుక్కులు

రసీదు బుక్కులు
శుభలేఖలు
ఆఫ్ టోను బుక్కులు

పలురంగుల వాల్ పేపర్లు
చక్కగా సరసముగధరలకు
సకాలమున ముద్రింపబడును.

గ్రంథములలోని కుంఠము క్తము లగు బొమ్మలు అనగా ఎంగ్రేవింగునలు చక్కగా తయారుచేయబడును.

ధర్మరాష్ట్ర సర్వపక్ష మహాసభ

ఓటరులసభను బిలుచి వారి నిశ్చయమును ప్రతినిధు లనుసరించునటుల జేయుట కూహించుట నాగపురము, జూలై 20:—ఇదివఱలో నెఱుకపఱచి నటుల గౌరవగారియింటియందన్ని పక్షములయొక్క యిష్టాగోష్ఠి క్షణ జరిగినది. బి. కె. బోసుగారొసభ కధ్యక్షతవహించిరి. స్వరాజ్యవాదులగూ అభయంకరు (కేంద్రశాసన సభ్యుడు) డా॥ ఖేరు (శాసనసభ్యుడు), వైద్య (శాసనసభ్యుడు)గార్లు వచ్చిరి. డా॥ మూన్టిగారు సభకు రా లేదు. మితవాదులు, స్వతంత్రులు చాలమంది వచ్చిరి. చాలనేపు చర్చ జరిగెను. తుదకు వచ్చే శాసనసభాసమావేశములోపుగా మంత్రి పదవుల సంగీరించి సంస్కరములను రక్షించుపట్ల తమ యభిప్రాయములను ప్రతినిధు లవలంబించునట్లు నేయుటకు నాగపురము పట్టాములో ఓటరుల సభ గావింపవలయునని నిశ్చయించిరి. (అ. ప్రె.)

ఇద్దరి మరణము

ఈతలో చనిపోవుట

పూనా, జూలై 20:— నిన్న మధ్యాహ్నమున అకస్మాత్తుగా నొకచోట యిద్దరు చనిపోయిరి టి ఓడనెలు అనే యూరసియనొకడు డి. క్రూజ అనే రి సవత్సరముల బాలికకు ఈత నేర్పుచుండెనట. వారు మామూలుగా వెళ్లుచున్నట్లే నిన్నమధ్యాహ్నము పోలాపూరు రోడ్డుమీద ఒకరి తోటలో నున్న చెరువులోనికి స్నానము చేయబోయిరట. కాని బాలిక సాయంకాల మారుగంటలైనను యింటికి రాకపోవుటచే నామె తల్లితండ్రులు తొంగరపడి చెరువువద్దగరకు పోగా ఓడనెలు యొక్కయు బాలికయొక్కయు దుస్తులు మాత్రము జిడ్డున గనబడెను. అందుచే వారిరువురును మరణించి యుండురని యూహించి తల్లి తండ్రులు పోలీసువారికి తెలియజేసి చెరువును వెదకించిరి. ఓడనెలు శవము రాత్రి 11 గంటలకును బాలిక శవ మియ్యదయమునను కనబడెను. ఈ ప్రమాదమెట్లు జరిగెనో తెలియదు. కాని ఓడనెలు తాను పట్టుకొందునని చెప్పి బాలికను దుముకమని చెప్పి యుండవలెనని అనుకుంటున్నారట. బహుశః ఆమె అతని కండకుండ దూరమునకు దుమికి మునిగియుండవచ్చును. ఓడనెలుమాడ స్వృతిగిచ్చి మునిగియుండవచ్చును. శవములు రెండును వేరువేరుచోట దొరకుటచే నిదియే నీయాహయే నిజమై యుండవచ్చును. (అ. ప్రె.)

జాన్ నీ కాన్పూరు సెక్షనులో గండ్లు

నీరు తగినది

జాన్ నీ డివిజన్లో నూపర్చెంటు 20 కేడీన యిట్లు తంతి చేయుచున్నాడు. నీరుతగినది. కుంచి స్టేషనువద్ద కి మైలు గండి ఏర్పడినది. ప్రయాణికులు దిగిపోగా రైలుబండిమాత్రము గండివరకు పోవుచున్నది. 21 కేడీకి మామూలుగా బండ్ల సమవ వచ్చును. (అ. ప్రె.)

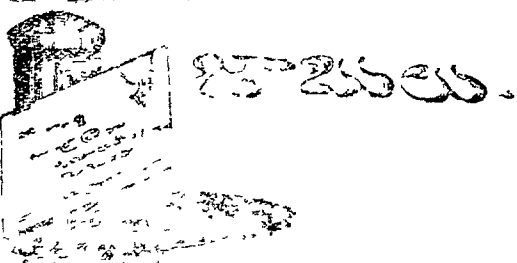
విక్టోరియా టర్నినసు చీఫు ట్రాన్సుపోర్టు సూపర్వైం. టిట్లు తంతిచేయుచున్నాడు.

బొంబాయి, జూలై 20:— జాన్ నీకాన్పూరు సెక్షను మీద కుంచి అనే స్టేషనుకు 300 అడుగులదూరమున రైలుకట్ట అనేకచోట్ల తెగిపోయినది. ప్రయాణికుల నావలినుండి యీనలకు దాటించుచున్నారు. శేపటినుండి మామూలుగా రైలుబండ్లు సదుపసచ్చును ఇచ్చట కొట్టుకొని పోవుటవలన జాన్ నీ - కాన్పూరు అసలు మార్గమున కిబ్బంది గలుగలేదు. (అ. ప్రె.)

ప్రకటన

“మాతలాకు బెజవాడ అరంగ్ పేటలో మ్యునిసిపల్ ఆసుపత్రికి సమీపమునను యేలూరు రైసన్సుకాల్యలమ్యును పున్న షూమారు చతురంగ 22000 లు యిరువై రెండువేల చతురపు గజముల నిశేఖ్మలమును అనుకూలమయిన స్థాల్లుగా విభజించి విక్రయించి యేర్పాట్లు చేసినాము. సదరు స్థలము కావలసినవారు దానికి సంబంధించిన ప్లానులునగైరా వివరములు గొర్నరుపేటలోని మా ఫ్యాక్టరీవద్దగాని లేక మహారాజశ్రీ బార్నిటరు తుర్లపాటి వెంకటేశ్వరావు పంతులుగారి ఆఫీసులో గాని చూచుకొనవలయును.”

గణివాడ, 17-7-25. అద్దుమిల్లి గోపాలకృష్ణయ్య.

శ్రీ వేంకటేశ్వర ఆయుర్వేదకళాశాల బెజవాడ

శ్రీమాడపాటి వేంకటేశ్వర గావుపంతులుగారిధర్మము

ఈ కళాశాలయొక్క చరిత్ర పలుపు రెఱింగియున్న విషయము. ఇది ప్రారంభించినది మొదలు అచిరకాలములోనే అనుకొన్నంతకంటె నెక్కువ యభివృద్ధిగాంచినది. మే మికళాశాల వాంఛ్యదేశములో ఆవర్తక కళాశాలగ నుండుటకు యోగ్యముగ జేయుటకై ప్రథమమునుండియు నుద్దేశించియుంటిమి. బైవాన్సుగ్రహము మా యువ్యమనునను తోడ్పడుచున్నది. మేము చిరకాలముగా ఆచరణలో బెట్టుటకై ప్రయత్నించుచున్న శ్రీమాడపాటి వేంకటేశ్వర గావు పంతులుగారి విల్లు 85 (ఎఫ్) పేరా దాఖలాధర్మములు లోగడ అయినజాతీయమామ చెంపలసినట్లు వారి విల్లుధర్మముల అడ్మినిస్ట్రేషను నూటులో బంచరు ప్రిన్సిపల్ సబ్ కమిషనరు తీర్చుచెప్పినారు. ఈధర్మము మొత్తము రూ. 14000 లోగడ అయినజా రొక్కమున్ను సాలీనా 2500 రూ. న్ను అయియున్నది. ఈ ప్రతిష్ఠాపనముల ద్వారా శ్రీ వేంకటేశ్వర గావు పంతులుగారి కీర్తి దిగంతవిక్రాంతమై యుండగల్గుటకు నుకండ్రదేశము సర్వదా మహాపకారమై యుండుటకు భగవంతుని ప్రార్థించుచున్నాము. మాఉద్దేశము ఫలించి మాకళాశాల ఆంధ్రదేశమునకు కేంద్రసంస్థగ వృద్ధిపొందుటకు పురపాలకసంఘములు తాలూకా జిల్లాబోర్డులు ఉదారమనస్కు లగు ఆంధ్రమహాశయులును అన్నివిధముల తోడ్పడుదురు గాక యని వేడుచున్నాము. ఆయుర్వేద మధ్యసింపదలచిన విద్యార్థులు మాకళాశాలలో జేరవలయుననియు హెచ్చరించుచున్నాము.

నోరి రామశాస్త్రిలు,

మ్యానేజింగు డైరెక్టరు శ్రీ వేంకటేశ్వరాయుర్వేద కళాశాల ధర్మవైద్యశాలల సంఘము, బెజవాడ.

పశ్చిమగోదావరిజిల్లా ఖద్దరుబోర్డు-నిడదవోలు (స్వకీయవిలేఖరి)

ఈనెల 18 వ కేడీని ఏలూరులో సమావేశమై గావించిన ముఖ్యతీర్మానములు.

(1) శ్రీయుతులు కనకదండి వెంకట సోమయాజులు గారిని పేరిచెర్ల అప్పలరాజుగారిని హాకర్లుగా ద్రువ పరచడమైనది.

(2) అఖిలభారత రాష్ట్రీయ ఖాదీబోర్డులవారి నూచనల ప్రకారమున్న జిల్లాబోర్డునందు ధనలోపముచేసెనున్న జిల్లా కాంగ్రెసు సంఘమువారిని ఈబోర్డువారు ఆడిటరునకుగాను ధనగహాయము చేయవలెనని కోరగా జిల్లా సంఘము నిరాకరించి నను యీబోర్డువారు మార్చినరకు ఆడిటు చేయుటకుగాను శ్రీయుత కనకదండి సోమయాజులుగారిని రు 45 లు తీసికొని ఆడిటుచేయవలసినదిగ కోరడమైనది.

(3) శ్రీయుత దండు నారాయణరాజుగారు వారి సభ్యత్వమునకు రాజీనామా నియ్యగా యీ దిగువ కారణములచేత వారి రాజీనామాను యీ బోర్డువా రంగీకరించలేదు.

(1) రాజీనామాలో ఏవిధమైన కారణములు నూచించబడియుండలేదు.

(2) నారాయణరాజుగారు యీఖద్దరుబోర్డునకు కార్యదర్శిగా నున్న పుడుదేవర ప్రభుభాస్కరి గావుగారికిరు1586-8-6 లు యిచ్చి సదరు సామ్యురాబట్టుటకు ప్రోనోటు వ్రాయించుకొని ఆ సామ్యు యింతివరకు వసూలుగాక దానాలో యుండుటచేసెను యీదానా పూర్తిఅయి సదరు సామ్యు యానత్తు నమూలు అయ్యేవరకు బాగ్యతి పూర్తిగా వారిమీదనే యున్నందున యీబోర్డువారు సదరు రాజీనామాను అంగీకరింపజాలమని ఆంధ్ర ఖద్దరు బ్యాంకువారికిని నారాయణరాజుగారికిని తెలుపుచున్నాడు.

(3) జిల్లా కాంగ్రెసు సంఘమువారికి శ్రీయుత దండు నారాయణరాజుగారు ఖద్దరు బోర్డుకు రాజీనామా నివ్వచు

తెలుపగా జిల్లా కాంగ్రెసు సంఘమువారు ఆ రాజీనామాను అంగీకరించుటలో జిల్లా సంఘమునకు లేని హక్కులను కల్పించుకొని ఆంధ్రఖద్దరుబ్యాంకువారి తీర్మానమునకు వ్యతిరేకముగా నారాయణరాజుగారి రాజీనామా అంగీకరించుట ఆశాస్త్రియమని యీబోర్డువారు జిల్లా కాంగ్రెసు సంఘమునకు తెలుపుట కెంతయు చింతిలుచున్నార.

గుంటూరుజిల్లా కాంగ్రెస్ సంఘము ప్రకటన

ఈ సంఘముయొక్క కార్యనిర్వాహక సంఘసమావేశము ఈనెల 26 వ తేది ఆదివారం మాధ్యాహ్నం 12 గంటలకు జిల్లా స్వరాజ్యకార్యాలయమున జరుగును. ఈక్రిందివిషయములను గురించి యోచించబడును, గాన సభ్యులెల్లరు తప్పక దయచేయ ప్రార్థితులు.

విషయములు

1. ప్రచారకుల బిల్లులు వగైరాలు.
2. గుండు నూర్య అనంత నరహరిరావుగారియొక్కయు తదితరుల యొక్కయు బాకీలను గురించి. (జిల్లాసంఘమునకు రావలసియున్నవి.)
3. జిల్లా రాష్ట్రసంఘముల ఖాళీసానముల ఎన్నికలను గురించిన అప్లికేషన్లు.
4. జిల్లా ప్రత్యేక స్వరాజ్యనిధి వసూళ్లను గురించిన ఏర్పాట్లు.
5. అవసరమైన ఇతర విషయములు.

గుంటూరు } 20-7-25 } మాచిరాజు రామమూర్తి కార్యదర్శి.

శ్రీరామా కో-ఆపరేటివ్ ఖద్దరునిలయము ఉంగుటూరు

18-2-24 కేడీ లగాయతు 30-6-1925 వరకు వచ్చిన లాభం స్టేటుమెంటు.

సరుకు కొనుగోలు	
వస్త్రములు	1068-10-9
నూలు	2863-15-8
ఏకులు	246-14-9
దూది	17-4-0
ప్రత్తి	50-8-9
సామానులు	17-13-9
మజూరీలు నేత వగయిరా	1829-3-9

5594-7-0

సరుకు అమ్మకం	
వస్త్రములు	4486-4-9
ఏకులు	3-6-0
ప్రత్తి	49-0-0
నూలు	67-14-0
సరుకు నిల్వ	1201-5-0
	5807-18-9

కొనుగోలు పోను వచ్చినమెట్లు లాభం
ఖర్చులు. స్టేషనరీ, పోస్టేజీ, ప్రింటింగు, సాదరు }
ప్రయాణపు ఖర్చులు వగయిరా }

218-6-9
106-11-6

గాక నికరలాభం 106-11-3
ఆస్తి అప్పుల స్టేటుమెంటు

అప్పు	
పెట్టుబడి	1282-8-0
ఖద్దరుబోర్డువారి అప్పు	501-0-0
యివ్వవలసిన బాకీలు	205-8-9
నికరలాభం	106-11-3
	2095-7-0

ఆస్తి	
సరుకు నిల్వ	1201-5-0
పోస్టేజీ	0-5-6
రానిలక బాకీలు	878-10-0
చిరా నిల్వ	20-2-6
	2095-7-0

త. త్రియంబకం, కార్యదర్శి గాను.

వృత్తాంతలేఖలు

దక్షిణ హైదరాబాదు

కీర్తి శేషులయిన కొమ్మతాజ వేంకట లక్ష్మణ

రావుగారి స్మరణోత్సవము

శ్రీ కృష్ణ దేవరాయల ఆంధ్ర భాషానిలయమున క్రోధన నాను సెల్ల అమోఘ బరి ఆదివారము సాయంకాల మారు గంటలకు సభ సమావేశమయెను.

దినమంతయు మేఘములు ఆకాశమునంతను కప్పి వర్షతుం పరలచే భూమినితడుపుచు మధ్యమధ్య గర్జించుచు చాల విషాదమును చూపుచుండెను. శ్రీ లక్ష్మణరావుగారి మరణమునకై ప్రకృతికూడ విలపించుచున్నది యనునట్లు ప్రపంచ మనుషకు చుండెను. అప్పటికిని పలువురు శ్రేణులు శ్రీ లక్ష్మణరావుగారియందు గల ఆభిమానముచే సభకు నయచేసి భననము నలంకరించిరి.

ఆంధ్ర దేశాభిమానులును, భాషానిలయ నిర్మాణానికి సహాయము చేసినవారిలో నొకరును, సంస్కృత ఆంధ్ర ఉర్దూ భాషాకోవిదులు నగు శ్రీయుత ఆలంపల్లి వెంకట్రామాచార్యులగారి వక్షలుగారు సభకు అధ్యక్షులుగా నెన్నుకొనబడిరి.

అంతట శ్రీయుత వక్త్రాంత సరసింహారావుగారు శ్రీ రాయప్రోలు సుబ్బారాయ కవివర్యునిచే రచింపబడిన కొన్ని పద్యములను చదివిరి. పిమ్మట శ్రీయుత మాడపాటి హనుమంత రావు పంతులుగారు తమ సహజమధుర్యవచనములతో శ్రీ లక్ష్మణరావుగారి తీవ్ర చరిత్రయందలి పెక్కుసంగతులను చక్కగా నువ్వనవించిరి. శ్రీ లక్ష్మణరావుగారు ఈ నిలయపాపకు లలో నొకరనియు, భాషా సేవచే వారి తలంపనియు, వారు మిక్కిలి దేశాభిమానముగలవారనియు నుడివిరి. మఱియు వీరు శ్రీ లక్ష్మణరావుగారిచే రచింపబడిన చరిత్రలయందలి విషయములను చూపుచు విద్యార్థులకును తదితరులకును దేశాభిమాన బీజము లంకురించుచు నటుల ఎట్లు వ్రాసి రోగమునింపుడని పలు ఉదాహరణముల నిచ్చియుండిరి.

అటుపిమ్మట శ్రీయుత కంఠంపాటి అన్నపూర్ణేశ్వరిగారు లేచి శ్రీ పితేశ్వరంగము పంతులుగారికిని శ్రీ లక్ష్మణరావుగారి కిని గల తారతమ్యవిశేషములను తెల్పుచు ఇందు మొదటివారి సంఘసంస్కరణోద్దేశమును సభలసూచనలకై ఎట్లు భాషాసేవ చేసినదియు, రెండవవారు భాషాసేవచే ప్రధానోద్దేశముగానుంచుకొని సంఘసంస్కరణము నిమిత్తము దేశాభిమాన బీజంకురముల వెదజల్లుటయందును వీరెట్లు శ్రమపడిరో తెప్పియుండిరి. అంతట శ్రీయుత పాలకోడటి వెంకట్రామ శర్మగారు లేచి శ్రీ లక్ష్మణరావుగారి అను వ్యాసమును చదివిరి. ఇందు శ్రీ లక్ష్మణరావుగారి జీవిత విషయములు కొండెము విపులముగా గలవు. అందు ఆ మహావక్తయుక్త తల్లిగారి గురికీర్తన గలదు. వారి ఉపన్యాసములో విశేషములేమనిన శ్రీలక్ష్మణరావుగారు ఆదంబరములేని కార్యదీక్షగలవారనియు, నీవియో కొద్ది విషయములను కన్పించి తమ ప్రేమితుల పండితుల నాకర్షించి నాటిని సాధించుటలో గట్టి పట్టుదలమానిన వారనియు, దీని కుదాహరణములుగా విజ్ఞానచంద్రికా మండలి పరిషత్సభ, విజ్ఞాన సర్వస్వము ముఖ్యములని చెప్పిరి.

అధ్యక్షులవారు సతి చమత్కారముగా ఉపన్యాసములను విమర్శించి సభ్యులను ఆహ్లాద పరచిరి. శ్రీ లక్ష్మణరావుగారి గుణములను తిర్తి పుక్తికరించిరి. మఱియు శ్రీ పితేశ్వరంగము పంతులుగారిముఖ్యతలంపు. సంఘసంస్కరణముగలచే వారిగ్రంథము లందు హిందూ మత దూషణ తీవ్రముగా గలదనియు, శ్రీ లక్ష్మణరావుగారు భాషాసేవకులగుచేరను సాధుస్వభావము గలవారగుటచేరను వారిగ్రంథములందు అట్టి దూషణలకు తావు లేదనియు చెప్పిరి.

కార్యదర్శిగారు అధ్యక్షులకును శ్రేణులకును కృతజ్ఞతా చందనము లిచ్చించి సభాసదులకు తాంబూలముల నిచ్చి గౌరవించిరి.

(ఒకవిలేఖరి)

గొడవర్రు-(గన్నవరం తాలూకా)

(ఒకవిలేఖరి)

జూలై 19-గాలివానకు పూర్వము పోసిన ఆముట్లు చెడిపోయినవి. పినవ పోసినవి నీటి ఆలస్యమున ఏపుగా పెరగలేదు. కాలువలకు నీరు వచ్చినవిమ్మట పోసినవి మడతల సాలగుచున్నవి. మిడతలు గంపులుగాచేరి, లేత ఆకుమళ్లను కొట్టివేయుచున్నవి. ఆకు కొనుటకుమాడ దొరకుటలేదు. జడ్డి గములోనే మిడతపోటు అన్నట్లు వైరుపంట లెట్లుండునోయని రైతులు ఆకురత పడుచున్నారు.

గ్రేత 15 వ తారీఖునను డిప్టికలెక్టరుగారు నయచేసి రైతులను పిలిపించి వారికష్టముఖులను విచారించినారు. మిడతలు ఆకుమళ్లు చెడగొట్టుచున్న సంగతిని చాల సంతాపపడి, రైతులతో చీకటి పడుచున్నను లెక్కచేయక, బురదయని సం దేహించక పొలములకుపోయి మిడతల గంపులను జూచిరి. ఎగ్రి కల్చరల్ డిపార్టుమెంటు వారికి తెలియపరచెదమని తెలిపిచ్చిరి.

కాకినాడపట్టణ కాంగ్రెసు సంఘము

(స్వకీయవిలేఖరి)

కాకినాడ, జూలై 20:— 19 తేది సాయంకాలము 8-30 గంటలకు కాకినాడపట్టణ కాంగ్రెసుసంఘము సమావేశమై నది. శ్రీబలుకు సాంబయ్యగారి రధ్యక్షతవహించిరి. 28 గురు సభ్యులు హాజరైరి. మునిసిపల్ ఎన్నికలకు కాంగ్రెసు అభ్యర్థులను నిర్ణయించుటకు ముందుగా అసలు కాంగ్రెసువారు అభ్యర్థులను పంపవలెనా అను ప్రశ్నవేచ్చినది. నవగు తీర్మానమును శ్రీ యుత శేత్రకంటి శ్రీనివాస కోనేట్రావుగారు ఉపసాదించిరి. తీర్మానమును వోటుకు పెట్టకపూర్వము “ఇక్కడ సభ్యులలో వోటుకు అధికారము గల్గినవారెవరో నిర్ణయించవలసినదని” పారు పూడి సత్యనారాయణగారడిరి. అధ్యక్షుడు “దానికేమి 28 గురున్నారు. ఇక్కడ అప్పడేవ్రాయబడియే యున్నదని చెప్పిరి.” “వారందరును వోటు నిచ్చేవారేనా” అని మరల సత్యనారాయణగారు అడిగిరి. “అంతామాచియే క్లాస్సుపేర్లు వ్రాసెనని వరియొకరు సమాధానమిచ్చిరి. తర్వాత తీర్మానము పెట్టబడెను. వీరిపోయెను. కాంగ్రెసు అభ్యర్థులను నిర్ణయించుటలో ఎట్టి ప్రతిజ్ఞకు బద్ధులు కావలెనని ప్రశ్న వచ్చినది. పూర్వముండిన ప్రతిజ్ఞావాదానమునకు భిన్న భరించు విషయములో సవరణలు పెట్టబడుచు తీర్మానములు పెట్టబడినవి. యజ్ఞాకోశ్యుల కామేశ్వర రావుగారి సవరణ బెంగాం కాంగ్రెసువారు చేసిన తీర్మానప్రకారము కాంగ్రెసు కాన్స్టిట్యూషన్ 7 వ నూత్రమునందు చెప్పబడినట్లుగను మ్యానిసిపల్ వింటింగలం దును భిన్న భరించవలెనని” అయియున్నది. దీనిని వోటుకు పెట్టు సరికి 12 గురు అనుకూలముగను 14 గురు ప్రతికూలముగను సమ్మతల నిచ్చిరి. మరల వోటింగు తీసికొన్నయెడల బాగుండు నని అధ్యక్షుడు నుడివినతోడనే వోటింగుకు అధికారముగల సభ్యులందరూ చెప్పవలెనను ప్రశ్న పయలుదేరినది. శ్రీస్తుచదువగా కామేశ్వరరావు గారు జూలై 20 లకుమాడ చందానివ్వనివారిలో నొకరని తేల్చెనది. అంతట యాప్రాసీడింగు అంతయును చెల్ల కూడవనియు మొదలగు విశేషాంశములు బయల్దేరి సభ ఆపుచేయబడెను. తీవ్రచర్చ 4 గంటలకాలము జరిగి తుదకు నిష్పర్ణియోజనముగ నందరు నింటికి వెళ్లవలసినవారైరి. బుధవారము 22 వ తేదీని మరల సభ జరుగును.

రామారాయ చిత్రకళామందిరము

(స్వకీయవిలేఖరి)

రాజమండ్రి, జూలై 19:—18 వ తేదీ మధ్యాహ్నమున శ్రీ దామెర్రవారి గృహమున రామారాయ చిత్రకళామందిర బహిరంగోత్సవము మిక్కిలి జయప్రథముగా జరిగెను. ఆంధ్రజాతీయ కళాశాలలో చిత్రకళా పండితులగు శ్రీ పి. కె. భట్టిగారు అనారోగ్యముచే రాజాలనందున ఆంధ్రచిత్ర కళా పరిషత్తున కధ్యక్షులగు బ్రహ్మశ్రీ న్యాపతి సుబ్బారావు పంతులుగారు కళామందిరమును రామారావు పటమును బహిరంగ పరచిరి. పలువురు ప్రముఖులు సభ నలంకరించిరి. శ్రీయుతులు సాలన బాపనయ్య (మ్యునిసిపలు చెయిర్ మను) పండిత చిలకమర్రి లక్ష్మీనరసింహం విస్వాఅప్పారావు (అద్వైతకాలేజి ప్రెసిసింట్) టి. యస్. సుబ్రహ్మణ్యఅయ్యరు (ప్రెయినింగు

కాలేజి ప్రెసిసింట్) శ్రీమతి ఉన్నవ లక్ష్మీబాయిగార్లు 5 గురు యూరపియను శ్రీమతులు సభకు విచ్చేసిరి.

శ్రీయుతులు కాకి ప్రభాకరరావుగారు సంగీతమును మనోహరముగా పాడిరి. ద్రోణరాజు చిన కామేశ్వరరావు గారు ప్రార్థనను సల్పిరి. దామెర్ర వెంకట్రావుగారు అధ్యక్షులగు సుబ్బారావు పంతులుగారిని రామారావు చిత్రమును రచించిన శ్రీపతి ప్రభాకరరావుగారిని పుష్పమాలాలంకృతుల తేసిరి.

వెంకట్రావుగారి యుపన్యాసము

శ్రీదామెర్ర వెంకట్రావుగారు తమ ఆహ్వానము సంగీకరించి దయచేసిన సభ్యులకు వందనము లిచ్చించుచు రామారావు జీవితమును గూర్చి ముచ్చటించిరి. లక్ష్మణునినెలా నాతడు అగ్ర సోదరుడగు తమయెడ విషయ విధేయతలతోడ వెలంగుచుండు నని చెప్పిరి. అవసానకాలమున రామారావు చెప్పిన మాటలనువని పించిరి. మరణించుటకు 5 నిమిషముల పూర్వము “అన్నా నన్ను బ్రతికింప జాలవా” యని అతడనెను. తనతమ్ముని భౌతిక దేహమునురక్షింపజాలనప్పటికీనాతనిచిత్రములద్వారానాతని జీవించి జేయుటయే తమ పరమోత్కృష్టధర్మముగా పరిగణించుచున్నామని నుడివిరి. ఆతని శిష్యు లిప్పుడెట్లు పనిచేయుచున్నదియు తెలియజెప్పిరి. గురువు పోయెకదా యని యభ్యైక్యు చెందక వారు మనుషటికంటె అతిశక్తితోను వేగముగను పనిచేయుచున్నారు. రామారావు సతిమాడ అట్లే కళోపాసన సాగించుచున్నది. పిమ్మట రామారావు చిత్రములగూర్చిన వివరములను దెప్పి వెంకట్రావుగారు తమ యుపన్యాసము ముగించిరి.

అధ్యక్షులు రామారావు పిన్న వయస్సునందే చిత్రకళ యందు గొప్పనై పుణ్యమునుజూపి ఖ్యాతివంతుడయ్యెనని నుడి విరి. జాతీయాన్నత్యమును నిరూపించినది కళయని చెప్పిరి. రామారావుచేరిట చిత్రకళావిద్యాలయమును నెలకొల్పుటకు చురుకుగ ప్రయత్నములు జరుగవలెనని నెలవిచ్చి కళామందిరమును రామారావుపటమును బహిరంగపరచిరి.

పండిత చిలకమర్రి లక్ష్మీనరసింహంగారును, గానాల రామమూర్తిగారును రామారావు ప్రజ్ఞను ప్రశంసించుచు కొంతతడవు ప్రసంగించిరి. సభ్యులు పిమ్మట మందిరమును రామారావుపటమును జూచి యానందించిరి. రామారావు జీవితచరిత్ర, ఆతనిగూర్చిన పత్రికాప్రశంస మున్నగునవి పాత్రములుగా నచ్చొత్తించబడి అమృతమైనవి.

అంతట శ్రీయుత డి. వి. కృష్ణశాస్త్రి, బి. యె. గారు “భావగీతముల” మనోరంజకముగా పాడిరి. శ్రీయుత భమిడి పాటి కామేశ్వరరావు, బి. యె. యల్. టి. గారు పద్యములను నచనరూపముగ చదివి నాటకకళయందు నూతనపంథను వెల్లడించిరి.

ఉత్సవము జయప్రథముగా ముగిసెను.

గోదావరి ఇర్రిగేషన్ బోర్డు

(స్వకీయవిలేఖరి)

శ్రీ రామములు

కాకినాడ, జూలై 20:—గోదావరి ఇర్రిగేషన్ బోర్డు సుమారు 3 సవత్సరముల క్రింద 5 గురు సభ్యులతో నేర్పాటు చేయబడెను. 7 గురు సభ్యులు కలిగి యుండునట్లు యిప్పుడు చేయబడెను. క్రొత్తసభ్యులకు రెంటికిని మ. రా. శ్రీ జయంతి రామయ్యపంతులుగారిని అల్లూరి నూర్యనారాయణరాజుగారిని ప్రభుత్వమువారు నియమించినట్లు తెలియుచున్నది. సమర్థులైన దుగ్గిరాల సూర్యప్రకాశరావుగారి చేరు బోర్డువారు సిఫార్సు చేసినట్లును ప్రభుత్వమువారు దానిని త్రోసివేసినట్లును అర్థముగుచున్నది.

ఈ ఇర్రిగేషన్ బోర్డు మీటింగు నిన్నును నిడదవోలులో జరిగినది. 4 గురు సభ్యులు దయచేసిరి. సదరుసభకు బోర్డు అధ్యక్షుడైన ముల్ల శ్రీ దివాన్ బహద్రుర మోహన్ రామచంద్ర రావు పంతులుగారు అధ్యక్షులుగ నుండిరి. ఈక్రింది తీర్మానములు చేయబడెను.

1. గోదావరి పడమటి డెల్టాయొక్క ఉప్పలూరు, వాండ్రం, ఆలేడు, కొమ్మూర ఛానల్సుక్రింద నున్న ఎత్తు మట్టమునకు పల్లపుమట్టమునకు నున్న భూములను, గోదావరి తూర్పు డెల్టాలోని కోలంకఛానల్సుక్రింద నున్న ఎత్తు పల్లపు మట్టముల నున్న భూములను జోడించినందులకు కంపెయింటు వచ్చినందున, ఎత్తుమట్టమున నున్న భూములకును పల్లపుమట్టము, నున్న

భూములను విడిగా నీటి సప్తై కాబడుట అవసరమును ప్ర
మలందును పొంగునును ప్రదేశములందును సమానాంతర కా
వలు (పార్లర్ ఛానెల్స్) ఏర్పరచవలసినదని యాబోర్డువారి
సలహా నిచ్చుచున్నారు.

2. సరాసరి ప్రవాహపద్ధతికింద ఇ రిగేషన్ ఛానెల్
లోనికి శ్రీరాజరాజుల వారు పోనిచున్నచేత తత్సంబంధమై
భూములకు విశేషముగ హాని వాటిల్లుచున్నదని పండువ్వ ఉప
లూరుగ్రామరయితలు చెప్పుచున్నారు. కావున డ్రైయినే
నీరు పోవుటకు తగు డ్రైయింగు కట్టవలసినదని యాబోర్డువారి
సలహా నిచ్చుచున్నారు.

3. వ్యవసాయకాలమునందు డ్రైయింగు (మురుగుకాల
లకు) అడ్డుగట్టువేయుట అత్యవసరము గనుకను అట్లడ్డుగట్టువేయ
నిచ్చు అధికారము ఖుద్దననుండు ఉద్యోగియగు ఎగ్జిక్యూటివ్
ఎంజి నీరునందుండవలెను గనుకను, 1923 సంవత్సరమువరకు ను
డిన పూర్వపుస్థితిని మరల ప్రవేశపెట్టించవలసినదని యాబోర్డు
వారు గవర్న మెంటును కోరుచున్నారు.

4. గోదావరి డెల్టానంతట ఒక్క-నూర్వపరింపెండింగు ఎడ
జీనీరు పరిపాలనాధికారములోనికి తెచ్చుట తగునని యాబోర్డు
వారిభిప్రాయపడుచున్నారు. గోదావరి డెల్టాల అధికారము ఉ
ద్దరు ఉద్యోగులకు పంచినందువలన నష్టములు పెక్కుసార్లు ని
వేదించబడియుండెను గనుక వివరించి యిక్కడచెప్ప నగత్యము
లేదు. పూర్వపుగోదావరి తాలూకాలను ప్రత్యేకజిల్లాగా (ప
శ్చిమగోదావరిజిల్లా) చేయుట 1905 సంవత్సరమువరకు నుండిన
ఏర్పాట్లకు లోబడుటకు వీలగుచున్నదని యా బోర్డువారి అభి
ప్రాయమైయున్నది.

5. ఈబోర్డునకు 14-1-1925 తేదీని వ్రాయబడిన నె.
2685/24 ఎ. ఇ. పి. కల గవర్న మెంటు ఉ త్తరము ననుసరించి,
గోదావరి పశ్చిమ డెల్టాలో రెండవంట ప్రదేశము నిర్ణయించు
ఉపపాదనములపై ఈ బోర్డువారు తమ అభిప్రాయముల నిచ్చు
టకు అవకాశముయివ్వవలసినదనియు అందును గూర్చిన విధానము
ను సామాన్య నూత్రములను ముందుగా ప్రశ్నముననే యాబో
ర్డునకు అంద జేయవలెననియు యాబోర్డువారు గవర్న మెంటు
ను కోరుచున్నారు.

6. కాలవలందును, పంటకాల్వలందును, మారుగు కాల్వ
లందును సమర్థముగ తగు ఏర్పాట్లు కలుగజేయగలందులకును,
మనుష్యులకును పశువులకును ఒక ఒడ్డునుండి మరియొక ఒడ్డునకు
దాటు సౌకర్యము కలుగజేయుపాధ్యత గవర్న మెంటునందుం
డుటవేతను గోదావరి డెల్టాలలో సవరు కాల్వలమీద నుండు
బల్లకట్టు నడుపు హక్కులు గవర్న మెంటుయొక్క జీతము
పుచ్చుకొను నాకర్లుగమండవలెననియు వారి జీతము ఇన్ఫ్రీగేషన్
రివిన్యూలో నుండి వ్యయపరచుట ఉచితమనియు యిట్లు చేయు
ట అవసర మని యాబోర్డువారు అభిప్రాయపడుచున్నారు.
అయా గ్రామముల రయితలను బల్లకట్టు నడిపించు మనుష్యులకు
జీతము లిమ్మనుట న్యాయముకాదు సమంజసముకాదు. కాబట్టి
ప్రభుత్వమువారు బల్లకట్టు నడిపించుటకు జీతమిచ్చి నాకర్లు
పెట్టవలసియున్నది.

శ్రీమదరామ గౌరవు

పుంగనూరుకు విజయము చేయుట

వీరు యాగ్రామమునకు 16 వ తేదీని విచ్చేసిరి. వీరిరాక
ఒక నెలరోజులకు ముందే తెలంగాణ ప్రభుత్వము యాతాలూ
కాకు జమీన్దార్లుగా నుండి మ-రా-రా-శ్రీ, రాజా సో
శేఖర చిక్కరావు యశోవంత బహదూర్ వారు పురము
సంతయును పచ్చని తోరణములచేత అలంకరించుచుండిరి
అచ్చులచ్చుట మండువాలు వేయించియుండిరి. రాజాగారి బంగ
ళాలో యొక దివ్యమైన ప్రత్యేకమండునా వేయించిరి వేసవే
జములు, వేడుకలు చూచుటకు వచ్చియుండిరి. సుమారు ప
నేలు మందికి శ్రీరాజాగారు అన్నప్రదానము చేసిరి.

17-7-1925 తేదీ మధ్యాహ్నము 1-30 గంటలకు యా
గ్రామమునకు 1 మైలు దూరములోయుండి రాజాగారి బం
గావ శ్రీగౌరవువారు విచ్చేసిరి భోజనానంతరము అచ్చ
నుండి యేనుగపైన గౌరవువారును, వారిభార్యయు, ఒక
ఒక వాద్యములతో ఒక సిద్ధిమండి రాజాగారి నగరికివచ్చి
అచ్చట కొంతసేపుండి, రాజాగారి యాదానామముక్రింది ఒక
బడిన బీదలు భుజించుచుండిన ప్రదేశమునుచూచి సాయంత్ర
మవనపల్లి మార్గముగా వెళ్లిపోయిరి.

(ఒకవిలేఖరి.)

చెన్న పురి బజారుధరలు

1925-వసం జూలై నెల 21-వ తేదీ మంగళవారము

1. ధాన్యములు

దనియాలు బా 1-కి రు	80 0 0	మొదలు 42 0 0	వరకు
బియ్యము బస్తాలు			
కుసుమ తెనాలివి ,, ప 48 గలవి రు	14 0 0	15 8 0	
నెల్లూరివి ,, డిటా	15 8 0	17 0 0	
డిల్లి ,, డిటా	16 0 0	18 0 0	
రాగులు రా. 164 బస్తా 1-కి	8 12 0	9 0 0	
సువ్వులు ,,	20 0 0	24 0 0	

2. పప్పుధాన్యములు

కందులు బస్తా 1-కి ర 205	12 8 0	13 8 0	
పెసగలు ,, డిటా	11 12 0	12 4 0	
పెసలు ,, డిటా	14 0 0	15 0 0	
మినుములు ,, డిటా	15 4 0	16 8 0	
ఉలపలు ,, ర 164	8 8 0	9 0 0	

3. నూనెవస్తువులు

సువ్వులనూనె బా 1-కి	154 0 0	155 0 0	
నెయ్యి మ 1-కి	14 0 0	25 0 0	
కొండాపురంవేరు పెసగపప్పుబా1కి	55 0 0	60 0 5	
ఇతరప్రదేశము ,,	50 0 0	58 0 0	
వేరు పెసగనూనెగానుగబా1-కి రు 186 మి.కొ.నూనె	132 0 0		
ఆముదము బా 1-కి	128 0 0	130 0 5	

4. చిల్ల రవస్తువులు

చాయపసుపు బా 1-కి	100 0 0		
కూరపసుపు ,,	45 0 0	50 0 0	
మిరపకాయలు(గుంటూరివి)బా1కి	100 0 0	110 0 0	
గుంటూరుపాయకట్టు నీలిమందు మణుగు 1-కి రు	50,50		
కాళహస్తపాయకట్టు		70,75	
బెల్లము బా 1-కి	35 0 0	45 8 0	
చింతపండు బా 1-కి	40 0 0	60 8 0	

5. ఇనుము

పట్టరకం బా 1-కి	30 0 0	31 0 0	
చదరం ,,	30 0 0	32 0 0	
రవుండు ,,	30 0 0	40 0 0	

6. లోహములు

వెండి 100 తులంకు	71 0 0	74 0 0	
బంగారము, తులము 1-కి	21 10 0	21 12 0	
సవరము 1-కి		18 7 0	
ఇత్తడి బా 1-కి	263 0 0	264 0 0	
రాగి డిటా	285 0 0	288 0 0	
అస్కాచక్కెర 226 పా గలవి	32 8 0	32 8 0	

7. రంగులు అలిజరైను

ఆవుకృష్ణము 20 డిగ్రీలు		72 0 6	
తొట్టికృష్ణము	డిటా		
సింహం	డిటా		
గుర్రం	డిటా	70 0 0	

8. దూది

బో జెస్టుబారన 1-కి	రు 300 0 0		
ఎల్నాడు దూది ,,	215 0 0		

9. నూలు

కోణంబత్తూరు నెం 10½ పెట్టె 1-కి	7 4 0		
మధుర నెం 12½ పెట్టె 1-కి	4 12 0		
పుల్లూరు యేనుగ నెం 8½ పెట్టె 1-కి	7 4 0		
అహమదాబాదు నెం 12½ పెట్టె 1-కి	7 4 0		
నూళయేనుగ నెం 20	9 8 0		
జపాన్ నెం 20	9 8 0		
,, నెం 40 ఏ లేడిలు అయినను	12 0 0		
వడ్వాక్ నెం 24½	10 0 0		
14½ క్విల్క్ పక్షి	7 6 0		
నెం 20 బెన్ని సింహం యాబె	10 8 0		
నెం 22 ,,	10 12 0		
నెం 12½ బెన్ని సర్పదు	8 0 0		
నెం 14½ ,,	8 12 0		
నెం 12½ అల్లెన్న	7 4 0		
నెం 12½ కొయిలుపట్టి	7 4 0		
నెం 22½ రంగవిలాస	9 10 0		
నెం 14½ రాజాకృష్ణము	7 4 0		

అమృత

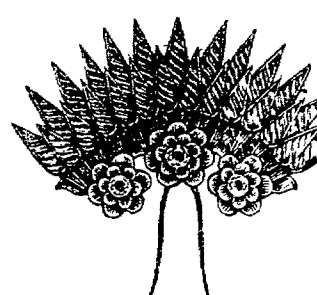
చక్కనిదబ్బితో సహా సీసా 1-కి ర్వు (అమృత)

ప్రతి రకము ప్రాయోగము
మద్రాసు పెన్సల్
వీటిని ఉపయోగించి స్వదేశోద్యమమున
వి. పెరు.

హరమావీవను
సుప్రసిద్ధ
హరమావీవను గిన్నెలు, ప
లందును ముగ్ధస్థియుగానున్నవి
బహుమానములకు, దారులు
చెక్కిన ఉంగరములుకూడ ను.
నిచ్చెదము. యిదివరలో మా
172 పుటలుగల విది
ఉమిడి రామయ్య
నగలప ర్వు

ఆంధ్రుల
Last Few Copies of
"OTHELLO" U
"HAMLET" U
by the late Rentala Venkata Subba Row for Cleara
about 700 pages available till the 15th of July or till s
Victori

సవరణ
పది అంబేద్కర్
యైనను లేలగు అంబే
ప్రొదిన గా వేరేనగలే అ
ను ఒత్తూరితెప్పించి
నెల 21 అంబేద్కర్
ఇండియన్ జ

మా త్ర కో శ వ
URE
అను ఔషధమును వ
9 మొదలు 12
అన్ని దుయల పుటందు, 0
ప్రాప్తికను కావలసిన
C R H

సమీ

1. ప్ర తియింటు నుండదగినది.
, మద్రాసు లేక, బొంబాయి.

వ్యవహారము
వి
విలాసమునకు వ్రాయుడు

వస్తుగుణాదీపిక
అయిదవహారు- నూతనాంశములంజేర్చి మద్రాసువిత్తిమి,
ముయొక్క యువయోగము ఎల్లరహసు చెల్లించి యు
ఇందు సమస్తవస్తువులు, మూలకములు, ఆహారపదార్థములు
లు ఎందలన వారియొక్క సుసూక్ష్మగూఢములను జక్కగ
పబడినవి 1100 పేజీలగ్రంథము వల 5-0-0
పోస్టుఖర్చులు ప్రత్యేకము
యద్రా జగ్గరాపు బ్రదర్సు,
రాజమండ్రి

ధ ర స ర స ము
జర్నల్ ఎలెక్ట్రిక్ దీపములు
తిడివమును బాట్లీ, బల్బుతో పంపబడును
టెక్ లెస్సు రూ 2 0 0
బుల్ లెస్సు 2 8 0
పెన్సల్ లెస్సు 3 0 0
సాదా గ్లాస్ ఫుట్ లెట్ 3 0 0
" పెన్సల్ లెట్ బ్లెస్సు 3 8 0
పెన్సల్ లెట్ 1 కి 4 0 0
ప్రత్యేక బాట్లీ 1 కి 0 10 0
ప్రత్యేక బల్బు 0 5 0
అబ్సోర్బింగ్ లైటు 1 కి 1 12 2
సాదా సిగ్నల్ లైటు 1 కి 0 10
వ్యాకింగ్ వాట్లీ ప్రత్యేకము
బల్బు వర్తకశాల
తాసాలు పెట్టె నెం 35 వద్రాసు
సామ్యువాపసు చేయబడును

తకరత్నము 11 భాగము
ద సుమారు 280 పుటలుగల యద్యుగ్రంథము లగ్న
, భావస్ఫుటము, గ్రంథస్ఫుటము, అష్టకవర్ణము, పోడశం
వ్యవహారములు, దశాంతర్దశాంతములు, మున్న
మొత్తములతో శ్లోకతత్వప్రకారమున ఈగ్రంథము
కియన్నది పెక్కిజాతకము లుదాహరణగా కలిగి
నమును చర్చింపబడినవి జ్యోతిషాంశములన్నియు
ఇవడ్చబడినవి ఇది యింటిజోడు గ్రంథ
0 మొదటిభాగము రూ 1-0-0 పోస్టేజీ ప్రత్యేకము.
గేట్ యిండియన్ జ్యోతిషాలయము,
కళింగోట, విశాఖపట్నంజిల్లా.
nbu Chetty Street, MADRAS.